

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

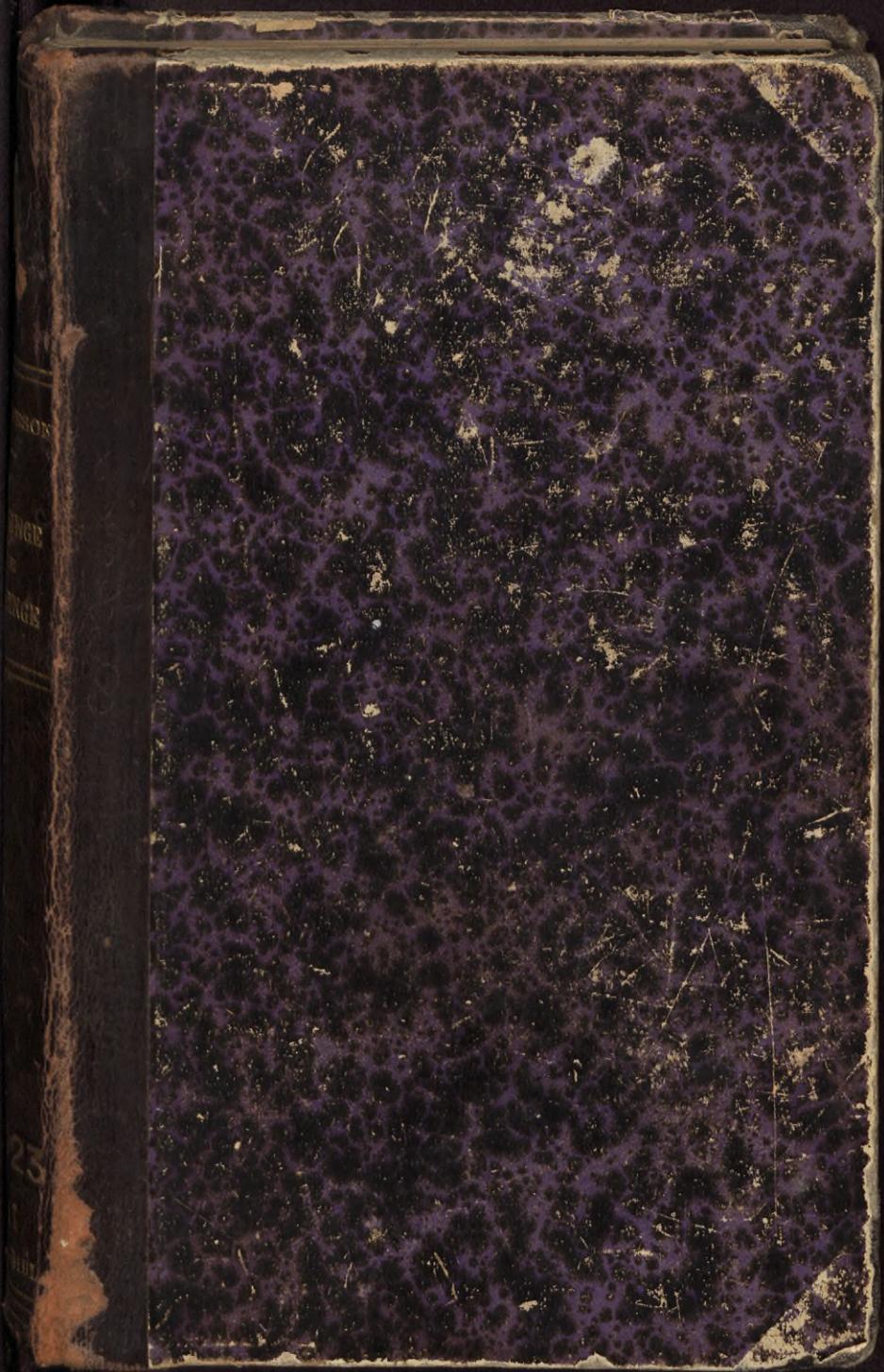
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

SON

AGE

AGE

2

UNIVERSITETSBIKLIOTEKET
UMEA

50923

Laxå Postklubb's Bibliotek

Nr. 25

Pris kr. 25

Umeå universitetsbibliotek

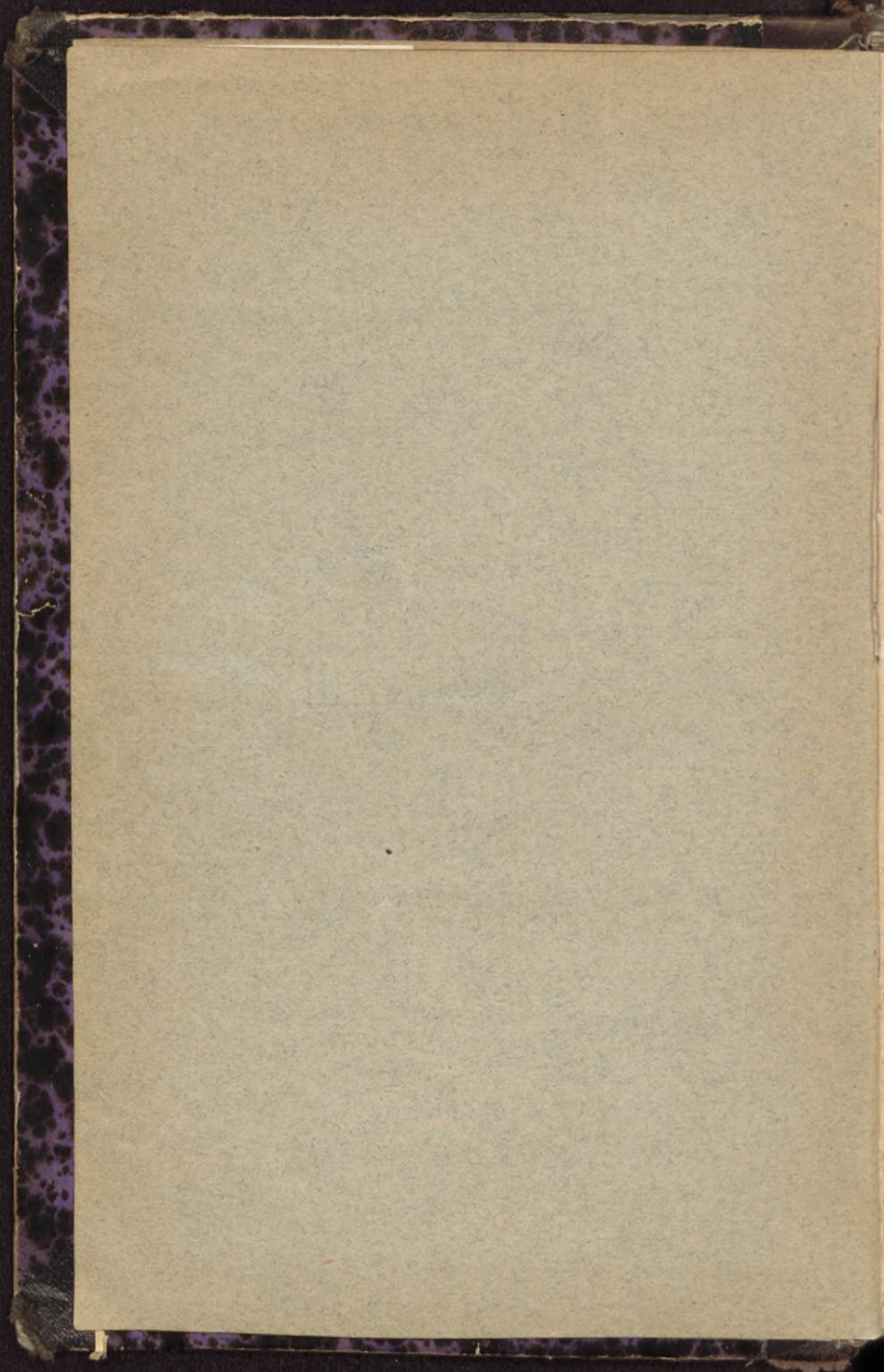
00001587963 50923 Mag

Glimminge och Kröplinge : historier o

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

24. NOV. 1969

UMEA

Utgallrad från
poststyrelsens
bibliotek

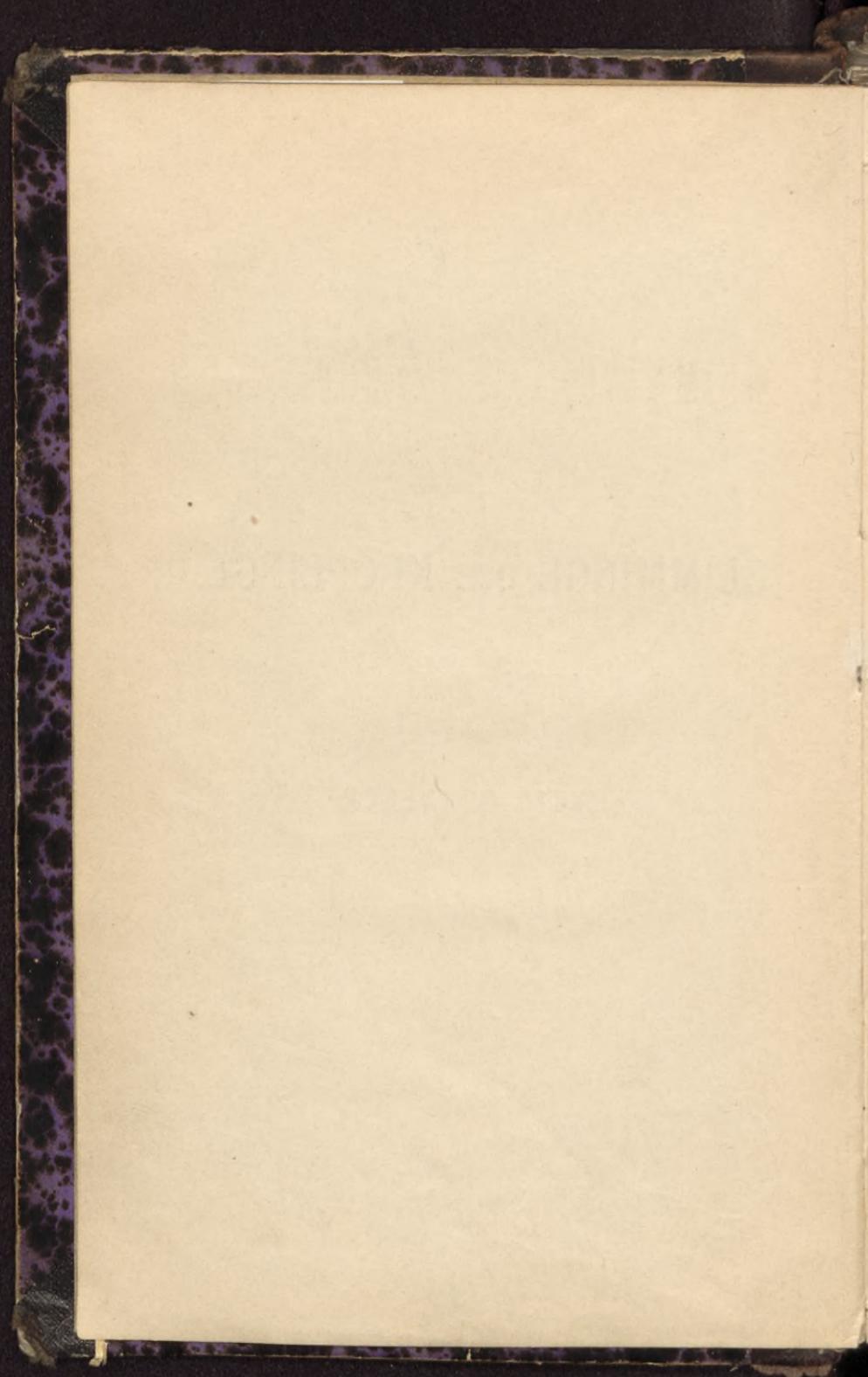
I

GLIMMINGE OCH KRÖPLINGE.

HISTORIER

AF

AUGUST BONDESON.

I
GLIMMINGE OCH KRÖPLINGE.

HISTORIER

OM

HÖNS OCH KÄRINGAR,
SKRÄDDARE, SKOMAKARE,
BÅTSMÄN, RACKARE,
ELDVAPEN, LERGÖKAR,
KÄLTRINGAR OCH BRÄNNEVIN

M. M. SÅDANT

AF

AUGUST BONDESON.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

Om Hanspärsgårds höns

eller

hur Kristens Kalles Börta i Hanspärsgård kom
att kallas Fru Tyska Höna.

Sörens Svens och Kristens Kalles i Hanspärsgård hade i alla tider hållit ihop och lefvat som riktigt goda hinstufolk. Aldrig kunde Sörens Sven dricka sin söndagseftermiddagsgök, utan att Kalle skulle in och ha en med. Och om Kalle kom hem ifrån stan eller från krogen, så hojade han på Sven långa vägar och vinkade med lommeflaskan. Och alla de koppar kaffe, som Sörens Stina hade trugat i Kalles Börta och Kalles Börta i Sörens Stina, dem vill jag inte tala om en gång — för dessa morerna hade nu hållit på med att fägna hvarandra i öfver tjugu år. Och ofvanpå alltihop så var det känd sak i hela socknen, att Sörens Svens Johan och Kristens Kalles Johanna både tyckte om hvarandra och skulle ha hvarandra, för de gamla ville den gången rent det samma som de unga. Så

det var så lugnt och så rart som i ett fåglabo i denne gården.

Ja, till och med det värsta tålamodsproffet för gårdbofolk, som bo stuga i stuga — det att ha höns bägge och ändå bli sams om äggen — hade de bestått med heder. Fast nog var där alltid ett faseligt vaktande och lockande på de välsignade hönorna under värpetiden. Och ett kacklande var där af hönor, som voro innestängda i stugorna för att värpa hemma, så det kunde höras långt ut på gårdet. Men det var la inte håller mer än billigt, att hvar ville ha sitt.

Men se, höns har nu ifrån världens skapelse varit ett rackarepack och blir det med i alla tider. Och till och med i Hanspärsgård skulle där bli stor förargelse för det packets skuld.

Se, så länge som dessa bägge folken nöjde sig med att ha riktiga hyggeliga bondhöns, så länge gick allting galant och bra. Men så en söndag efter påsk var Kalles Börta i prästgården med en grann kalfvastek och skänkte prostens, och då så ville prostinnan visa sig äraktig igen och tyckte det, att hon skulle ge Börta nio rara liggägg, för de hade sådana obegripligt stora granna tyska höns där i prästgården. Hon hade gärna fått hela halftjoget, Börta, men en bör alltid lägga udda, det visste nu Börta lika väl som prostinnan.

Börta blef så glad, så hon kunde ända nigit igenom golfvet där. Och genast hon kom hem, så lade hon en skrocka på dessa rara äggen.

Och det har la ingen knappt hört talas om en sådan tur, som hon hade, den Börtan, för där blef sju hönekycklingar och en tupp efter de nio äggen — det var bara ett enda, som inte var frött. Börta var också så vid som skrockan själf för sina kycklingar. Hon talte knappt om annat hvarken hemma eller borta än om dessa kycklingarna. Ock skrockan fick gå med sina små och spatsera därinne i stugan ända som en annan mor. Och om hon så flög upp på själfva storabord, så sa Börta inte så mycket som sjas en gång.

Kalle sade ingenting om detta här, han håller, så länge som kycklingarna voro små. Men när de voro så pass stora, så de kunde hoppa upp, hvar de ville, de med, så tyckte han:

»Du är rent för flat imot dessa hönsen, Börta! Låta dem gå inne så här. De vörda ju hvarken bord eller bänkar.»

»Å,» tyckte Börta på sitt vis. »Du ville la, att de små lifven skulle ut i glipen på skata och kråka och hög, du! Och hvad bord och bänkar anbelangar, så är det la, vet jag, inte du, som håller dem rena. Eller hvad?»

»Nej — men en ska behöfva titta sig för, hvar gång en ska sätta sig härinne,» mente Kalle.

»Hvad har du fått ögonen till, om inte du ska titta dig för,» sade Börta. — »Kycklinga-kråken bli inne, så länge jag vill, kom ihåg det. Ska jag inte kunnå få ha någon glädje, jag!»

»Hm! Du kan få så lagom glädje af det härna packet,» muttrade Kalle. — »En ska aldrig fästa sig för hårdt vid detta jordiska, för då blir det afguderi,» sade han sedan fromt

»Fästa sig för hårdt! Afguderi! — Fäster du dig inte för hårdt! — Titta där på vråskåpet! Där har du ditt afguderi. Har du tittat till afguden i dag?» tyckte Börta och blef grisk.

Då kunde Kalle inte hålla sig för grin.

»Nej gu, har jag ej, för den är tom. Det vet du lika väl som jag,» tyckte han.

»Uh! Är du inte tom, du med! — Men kom ihåg, att kycklingarna ä mina. Och de bli inne i stugan, så länge jag vill. Kom du det ihåg!» sade Börta.

Därmed basade hon ut i köket och gjorde så slut på kifvet.

»Hum! — Kvinfolk och höns står inte till att aga,» muttrade Kalle för sig själf och gick ut förstuvägen.

Men Kalle kunde allt bli häftig, han med. Och det blef han riktigt en gång, när Börta gick och strök väck hans nye mullbänk, som han hade lagt på bänken vid dörren, medan han satt till bords. Då röt Kalle till och frågte, hvad den onde hon hade på hans mullbänk att göra. Och då blef Börta harm och skyllde på, att hon trodde, det var skrockan, som hade lagt en där. Men efter den betan så aktade hon sig allt för att ta miste på Kalles mullbänk.

Inne hos Sörens hade de roligt åt Börta och hennes tyska kycklingar. Det var ingen konst att höra, hvad som sades i hinstugan, till visse när Kalle och Börta trätte så där smått, för då ropte de i alla fall, så högt de orkte. Då grinade Sörens Stina och Sven värre. Stina hade lagt en höna denne våren, hon med, och fått en bra hop kycklingar, men det var af de gamla hederliga husens höns. De redde sig godt i uthusen — det var intet pjåsk med dem.

Men så om eftersommaren, när Börta ändtligen tyckte, att kycklingarna voro stora nog för att reda sig ute, och hon då släppte dem ut på gården, då var det inte fritt, än det gick likasom en atteration igenom kroppen på Stina. För granna voro de att se på, där de kommo springande, högbenta och långhalsade och så med dessa fina svart- och gråspräckliga fjädrarna. Och när hon sen tittade på sina egna kycklingar, som fladdrade och flögo som små lärkekröpplingar, då kände hon ända som nånting, de kalla för afundsjuka. — Kunde inte hon skaffat sig liggägg ifrån prästgården, hon likaväl som Börta? Jo, men hon hade lagt så många ägg, som hon ville lägga den sommaren, innan Börta fick dessa välsignade äggen af prostinnan, så hon hade ju ingenting att anka på. — Och Sven stod där med en lång stund och tittade på Börtas kycklingar.

»Det var jäden så granna!» tyckte han till slut.

»Ja, tycker du inte det!» sade Börta och skubbade sig af förnöjelse.

Då gick Sörens Stina in, hon orkte inte höra på mer.

Så led det imot vintern. Börta slagtrade ut alla sina gamla skrockor utom ett par, som skulle vara till julasoppa, för nu ville hon inte ha mer än ett slag. Det var bara tre fyra fjorkycklingar, som fingo lefva öfver vintern. Och det första det började bli kallt, så tog hon alla hönsen in i stugan och släppte dem under sängen. Kalle hade fått snickra en ny höneskammel, med tillräckligt stora hål för dessa tyska, när de ville sticka ut hufvudena och äta ur hon. Och detta sade Kalle ingenting om, för han hade la varit med om att se hönsen inne under stränga vintrar både i sin egen och föräldrarnas tid där på stället. Och ska hönorna värpa, så ska de också ha den gode värmen — det var gifvet.

Sörens Sven fick också ge sig ihåll med och ansa om den gamle höneskammeln under deras säng. För när Börta tog in sina höns i stugan, så måste Stina också låta sina vara inne, fast de inte hade fått det på många härrans år. Men hon kunde inte lida, att Börtas hönor skulle börja värpa innan hennes egna.

Men det gjorde de i alla fall. För det var inte mer än åtta dar efter jul, när som den förste hönekycklingen af de tyske lade sitt första ägg i sängbosset vid fötterna i Börtas säng.

Börta blef så stor för detta ägget så. Det var gult. Hon ropte genast in Kalle och Johanna för att visa det för dem.

»Det var det granna!» tyckte Kalle och kände sig nästan försonad med allt besväret och all förargelsen, han hade haft af dessa kycklingarna, medan de voro små.

Och Johanna sade:

»Nu slippa vi att koka påskäggen i hösmöle längre, för nu ha vi dem gula ändå.»

Men Börta kunde inte bärga sig hemma med detta ägget, hon skulle tvunget in i hinstugan och visa det.

Sörens Stina höll justament på med att pyssla om kaffekitteln där på fyren, när Börta kom in. Och hon hade bakt ett helt fat med vafflor, som stod där på bordet.

»Har du sett så grant ägg förr i din tid? Det har en af de tyske vurpit,» tyckte Börta och räckte ägget mot Stina.

Stina tittade på det. Men hon tog det inte i näfven. Hon sade bara: »nää!» — Sen gaf hon sig till att rifva i eldglöderna under kaffekitteln rent anskrämmeligt.

Börta stod där och pekte med sitt ägg en liten stund. Men när Stina aldrig tycktes bli färdig med sitt myckna rifvande i eldmörjan, så gick hon igen och in till sitt. Detta var förste gången, som det hade händt, att en af gårdbo-kvinnorna kom in till den andra, medan där var kaffe för rätta, utan att hon blef bjuden med på

en kopp. Börta bet sig i läpparna, men sade ingenting därhemma.

Snart så började alla dessa åtta tyska att värpa hos Börta. Hon kunde nu skicka det ena tjoget ägg efter det andra in till staden. Och stadsborna riktigt refvos om dessa rara äggen och bjödo öfver hvarandra, så att Börta fick en hel banko för det sista tjoget, hon hade in dit.

Detta gick riktigt i magen på Sörens Stina. Hänses hönor visade inte det minsta tecken ännu till att vilja värpa, hurtidt hon än kände om dem och fast de fingo vara i den gode värmen under sängen och fingo både korn och bröd i smyg. Hon vände sig bort eller gick undan, det första hon fick syn på Börta. Och de, som alltid förut haft samma mjölketider — nu möttes de aldrig en endaste gång, när de gingo till eller ifrån fähuset. Det var Stina, som ville så ha det. Och Börta, hon tyckte det, att hon trängde rent inte till att gå i vägen för Stina.

Så en dag kom Kalle in till Sörens och ville låna ett kvarter brännevin. Den gamle Bocken, sockenskräddaren, var kommen, innan han var väntad — det händer la inte så tidt — och sådant folk får en passa upp med både mat och brännevin, ifrån det de stiga in genom dörren och till de lucka hänne efter sig, ifall en vill behålla sitt hederliga namn och rykte i stugorna.

Medan Sörens Sven var ute i häbbaret i sin kista och höll på med att tvingla upp brännevinet, så säger Stina till Kalle:

»Det var orimligt, hvad Börta får många pängar för sina rara ägg,» sade hon och nöp ihop munnen.

»Ja, de betala bra i stan,» tyckte Kalle.

»Ja, men smakar det, så kostar det,» tyckte Stina. »Tänk, hvad föda där ska till sådana därna stora fina hönor! Det får korn till.»

»Ja, det förstår sig, de ska ha att äta, om de ska värpa. Men korn blir la det lilla. Börta kokar vatten och sollar med agnar och höfrö och poteteskinns och regerar, så hon gör sig då mycket större besvär med att laga till åt hönsen än med vår egen matnad.

»Jaja, det är la godt och väl. Men hur mycket hon än kokar och sollar, så ska där allt annat till än agnar och höfrö och jordpareskinns ändå, om det ska bli några ägg af vid denna tiden, när hönorna inte kunna ta så mycket som ett grönt strå eller en mask ute. Titta du efter i kornarken, så ska du allt få se, hvad det ska till, för att det ska bli ägg af. Sådana stora hönelif! — Hvad gör det, hvad kon mjölkar, när hon slår ut et med tanden! Det samma ville jag säga om hönsen. Hvad är det för välsignelse med hvad de värpa, när de äta upp för fulla värdet. — Mina små kräk ha inte vurpit ett ägg ännu, men så kosta de häller ingenting att föda.»

Kalle kom inte till att svara något på detta, för Sven klef in i stugan just i det samma och flydde honom brännevinet.

Men så snart han hade gett skräddaren en välkomstsup, så var det allt han som krånglade upp på loftet och tittade efter i kornarken. Jo se, där var inte mycket korn igen! Men där kunde la inte vara så värst mycket häller — de hade ju både mälat och malit gryn till julen, så —

När han kom ner i köket, så kunde han la ändå inte hålla sig, utan sade till Börta:

»Du, Börta! Det var räligt, hvad det är litet korn igen i arken. Du får inte ge hönorna så mycket korn.»

»Har du sett mig ge hönorna så mycket korn?» tyckte Börta och blef ända arg med en gång.

»Nej, men — —»

»Hvem har sagt, att jag ger hönorna så mycket korn då?!»

Kalle kände sig, som om han haft skjortan full af ettermyror.

»Hvem har sagt det?» röt Börta. »Säg, hvem som har sagt det!»

Kalle ville inte för något pris ställa till ondt emällan gårdbokvinnorna, för han visste ju, att det fingo alla husens hjon slita för. Men han visste också, att Börta var inte att narras med, och han ville inte själf stå för detta härna.

»Hvem har sagt det?» ropte Börta tag på tag.

»Nej, det var ingen,» tyckte Kalle så säfligt och ref sig i hufvudet. »Det var bara, när jag var därinne till hinste och skulle låna brännevinet, så sa Stina — —»

Kunde jag inte ge mig den onde på, att det var hon, som har sagt et! — Tvi för ett sådant as till gårdbokvinna! Afundsjuka! Tvi, ett sådant as! — Hm! — Jojo, när jag kom dit in med det första ägget och ville visa henne i all vänlighet, så var hon så mutten och sur, så hon ville inte ta i et en gång, utan hon vände sig ifrån mig och bara blåste och ref i eldmörjan. Och hon bad mig inte sitta ner och få en kopp, fast hon hade kaffekitteln på. Och vafflor stod där ett helt fat på bordet. Har jag gjort så med henne nångång, hvad? Tvi den onde! — Men hälsa du den moren, att hon kan först gå upp och titta efter i deras egen kornark, hur mycket där är igen, innan hon gör sig några onödiga bekymmer om hvad som fins i andras. Tvi, ett sådant as! Gå och vilja ställa till ondt emällan äkta folk! Tvil»

Kalle ref sig både fram och bak. Hade han bara låtit bli att låtsas om detta härna och aldrig tittat efter i kornarken. Så är det med att lyssna till käringapat.

Men Börta hon gick på:

»Det förgjordade, afundsjuka kräket! Korn! Ge hönorna så mycket korn! Likasom jag inte slitit och skrapat och kokat och sollat med allting annat bara för att spara på kärnen. Hon ska se, att här ska finnas både malt och gryn och vafflemjöl med, när hon inte har så mycket korn igen, som hon behöfver att bränna till ett kok kaffe. — Och du, ditt nõtahufvud, jag kan inte

bättre säga. Din sjane! Var det för att titta efter kornet, som du var uppe på loftet. Du trodde la inte jag hörde, det slamrade i arklocken däruppe, fast du gudbevars gjorde dig till och skrapade med fötterna och harskade dig! Tvi! Ska det vara hedern för en vårdar sitt hus och ser om sitt och sina så godt en nånstingen förmår!»

»Börta!» bad Kalle så vackert.

»Börta! Ja, det är jag!» ropte hon. »Jag ska vörda er, som I vörden mig. Jag ger er den onde allihop.»

Därmed slängde hon upp stugedörren och gick in. Där satt skraddaren midt uppe på storabord med benen i kors och tittade under glasögonen på den, som kom in. Han skulle, förstår sig, ingenting få höra, så att Kalle kom håller inte åt att få säga något för att förklara och försvara sig.

Nu var ofreden lös i gården och det bara för dessa usla hönsens skull — och utan att de hade gjort något slags ohägn eller att det hade varit kif om äggen eller någonting.

Stina och Börta skydde hvarandra värre än pästen. De tittade aldrig åt hvarandra och hälsade aldrig på hvarandra. De kunde inte sitta i samma stol i kyrkan en gång. Men de hade inte basat ihop ännu — den ena väntade bara på, att den andra skulle säga det första ordet, sen —!

Sven och Kalle låtsade om ingenting, de voro lika goda gårdboar som förut. Men bägge

voro de för innerligt keda af det eviga käringasnakket; för de fingo, förstår sig, höra allt hvad som jäste inom Stina och Börta och som de inte kommit åt att säga hvarandra.

Johan och Johanna voro också lika sams. De talte ständigt om denna osämjan emellan morerna och bara grundade på, hur de skulle bära sig åt för att få dem goda igen. Det började bli ledsamt för dessa unga människorna med. För såg Stina dem stå och tala med hvarandra, så ropte hon alltid Johan till sig och hade något, som han genast skulle göra åt henne. Och fick Börta syn på dem, så var hon inte sen till att ropa:

»Hvad står du där och skubbar dig efter, Johanna? Har du inte annat att sköta? In med dig till spinneråcken! Jag tål inte att se människor, som bara stå och lata sig och prata lort.»

Så gick vintern. Det började lida mot våren. Mor Stinas höns måtte nu hålla till godo med att sitta på vageln i fåhuset. De hade länge fått vara ute om dagarne och skrapa i gödselstacken. Hännens lille hvite hane, med de stora skärfjädrarna i stjärten och den store kammen, som fått en liten hvitblå kant utaf vinterköllden, han sprätte i dyngan och var en sådan pappa så och han gol sitt gälla kukeliku så grant, så ingen bondtupp har galit det grannare. Och svar fick han alltid, för inifrån Kalles stuga ropade mor Börtas store tyske ett groft kokokoo,

så det sångrade i den gamla innebygda sängen och sparlakanen ända viftade.

Stina hade på den sista tiden blifvit litet mildare i synen. För tre fyra stycken af hennes hönor hade nu också börjat värpa så snällt som hälst i sängen därinne i stugan, så nog artade det sig till, att hon skulle få påskäggn i huset alltid. Och det tröstade henne.

Börta nändes inte att släppa ut sina höns ännu. Hon fodrade dem inne. Och värpte gjorde de, så att det stod härliga till. Det såg ut, som om de skulle värpa en hel förmögenhet.

Men så blef det då en riktigt grann dag fram i mars månad. Solen brässade till, så att snövattnet riktigt skvalade ner ifrån takskägget. Då tog Börta undan sängaskammeln och luckte upp förstudörren. Nu skulle de tyske ut och visa sig.

Tuppen gick iföre med styfva steg och tittade sig försiktigt omkring, hönorna kommo efter vaggandes. När han kom ut i förstugan, hoppade han upp på tröskeln och gol ett tag. Så ett till.

Detta hörde mor Stinas hane, som var med sina hönor ända ute i lyckan. Han svarade genast och kommer som ett skott genom prången, för att se, hvem det är, som tör gala ute på gården. Nu få de syn på hvarandra. Den ene galer värre än den andre. Nu hoppar Börtas tyske ner af tröskeln och ut på gården. Stinas hvite räcker hals och purrar upp fjädrarna omkring halsen. Stjärten och vingarna hänga slaka. Mor Börtas sträcker också hals. Hopp! Nu äro

de ihop. Hopp igen! Fötterna slå ihop, och vingarna klappa imot hvarandra. Fjädrarna ryka, och blodet rinner. Stinas hvite vill inte ge sig, fast kammerna hänger i trasor.

Börta ser på och grinar, för hon ser godt, hvem som skall få stryk.

Nu äro de skilda för ett ögonblick. Den hvite galler ett tag och hackar i backen, som om han tänkte få sig ett styrkekorn.

Den tyske gal med och hackar. Så ryka de ihop igen. Den hvite är nu ohjälpligt under. Den tyske slår med vingarna och hugger med näbbet, så att snart är den hvite inte längre vit, utan ser ut som ett svart och rödt trasbylte af jord och blod. Börta springer in i köket efter en spann vatten för att hälla öfver slagskämparna.

Medan hon är undan, kommer Stina ut och får se, hur det är med hennes lille hvite. Och i det samma Börta klifver ut med vattnet, är Stina framme, sparkar till den tyske, så att han flyger halfvägs upp på taket, och får fatt i sin hane.

»Hum,» säger hon. »Ditt lilla kräk! Du är ju nära död.»

I det samma får hon ögonen på Börta.

»Ska du ha din rälige högfärdshane till att rent fördärfva min!» ropte hon och hon riktigt skalf af ilska.

»Har jag ställt ihop dem? Det var din, som flög på min!» tyckte Börta och darrade litet på målet.

»Å, det är din högfärd, som är skuld till alltihop!» skrek Stina. »Skaffa hit sådana slofsar till höns, härskapshöns, kan la veta. Fru Tyska Höna! Det ska du heta, ditt as.»

»Du skulle ha för Tyska Höna, så den onde tog dig med en skjuts, ditt leda troll! — Mins du kornet, som du killade Kalle i näsan med bara för att göra mig förtret! Ack, ditt usla lif!» tyckte Börta och knöt näfven mot Stina. »Gjorde jag rätt, så — — —»

»När gjorde du rätt! Du är den ledaste kältringakona, som fins, ditt as där!»

De hade kommit ända in på hvarandra.

»Hum! — Min hane, min hane! Titta hur han blöder och titta hur lortig!» jämrade sig Stina. »Det är din skull, ditt soskaft!» skrek hon sen. — »Står du där och grinar så — — —.» Med det samma strök hon till Börta med hanen, så att blod och jord klintes öfver hela ansiktet.

Börta hoppade rätt upp och ner. Först så strök hon sig ett tag med bägge händer öfver kinderna. Sen flög hon på Stina och fick henne i håret.

»Iiih, din kältringakona! Ditt förgrommade usla lif! Iiih!»

»Släpp mig, eller rifver jag ihjäl dig!» skrek Stina och släppte hanen, som blef liggande, där han föll.

»Iiih, ditt as! Jag ska ge dig både för Fru Tyska Höna och för kornet och för — iiii!»

»Din förgrommade Fru Tyska Höna! Sch!
Rif och slit! Sch! Jag ska rifva och slita.
Spjärna, ditt usla soskaft! Jag ska spjärna, så
dina sure ben ska — — —»

»Iiih!»

»Sch!»

De rycka hvarandra i håret och klösa och
sparka hvarandra och skrika, så godt de orka,
och vilja aldrig sluta.

Sven och Kalle och Johan och Johanna hade
kommit framrusande, hvar ifrån sitt håll, lockade
af skriket.

»Än I galna, käringar!» ropte Kalle.

»Hållen upp med det därna!» tyckte Sven.

»Kära, slåns inte!» bad Johan.

»Mor, mor!» skrek Johanna och ville fram
och skilja dem åt.

Men det var stört omöjligt. För det var
iiih! och det var sch! tills bägge käringarna
ramlade omkull midt i snöslasket.

Då blefvo de litet afkylda och kröpo ifrån
hvarandra. Men härre Jesses, så de sågo ut!
Håret stod som på de värsta påskakäringar,
ansigtena voro sönderklösta, halsaklädena slängde
om dem, och lifstycken och särkar voro i trasor,
så att en såg bara bröstet. Det var en dunder-
dust! Och se, -käringar ä då alltid värst, hvad
de än ta sig till, det är en känd sak.

Men sen de bara väl kommit isär — sen
så orkte de hvarken slåss eller skälla längre, nu
skreko de, så högt de orkte, bägge två, och

ögonen runno som brännevinspipor. Sven och Johan ledde sin mor in till sitt och Kalle och Johanna fingo in sin i sin stuga. Och så blef det lugnt — ute på gården åtminstone.

Den tyske hanen hade nu samlat alla hönorna omkring sig, både mor Stinas och Börtas. Han snodde sig till höger och snodde sig till vänster och sprätte med ben och vingar ikring dem och gol och hade sig där som den värste patron.

Men den lille hvite låg, där han låg. Det var inte nog med hvad han fått af den tyske; under slagsmålet hade han blifvit både klämd och trampad, så att med honom var det ingen vån längre.

När Johan kom ut om en stund, så tog han den stackars hvite i vingen och bar honom ner till vedkassen och högg hufvudet af honom.

Men när han så kom in i stugan med kroppen och ville, att Stina skulle koka soppa på honom, så blef hon ursinnig igen och tyckte, att det skulle den onde göra — efter en sådan förargelse! Men till middan så stod där i alla fall ett stort fat god tuppasoppa på bordet — för se, det är då riktig härskapsmat.

Men arg var hon, Stina.

»Tycker du, att det usla lifvet, Fru Tyska Höna, ska dra hit sådana höns i gården, som ta lifvet af min lille hane?» sade hon till Sven. »Du är en pase! Du säger hvarken hvitt eller svart. Du kan hvarken bli riktigt god eller riktigt ond. Om du satte någon tid på din kvinna, så

skulle du gå in och säga dem sanningen därinne i det usla hålet. Högfärdshidet! — Ska deras tupp få gå här nu och spatsera, och jag ska behöfva gå och titta på den uslingen och förarga mig dag ut och dag in? — Om jag bara vore så pass läkt i synen, så skulle jag genast gå till Hjulebärg och köpa den störste härregårdstupp de ha, om han så kostade tio riksdaler. För Fru Tyska Hönas tupp ska då inte gå här länge som härre på täppan. Men det ska du göra, Sven! Du ska gå och köpa en tupp. Hör du det!»

»Nej, det gör jag rent inte — för att komma mer förargelse åstad. Jag tycker, det kan vara nog, som det är,» mente Sven.

»Ja, se där! Du vill, att jag ska ge fil för henne, Fru Tyska Höna. Jag ska ge fil! Du sätter då inte mer värde på din kvinna än jag på en utsliten sopekvast. — Du ska, säger jag, eljes blir jag aldrig god på dig. Kunna inte vi ha lika god tupp som de! Ha vi inte råd till det, hvad? Vilja de inte ta vara på sin tupp, så kunna de göra hvilket den onde de vilja. Du ska gå, säger jag.»

Men Sven ville inte höra på det örat, för han tyckte, som rätt var, att det hade varit nog rantahäj för den tuppen, de hade haft. Nu kunde gärna Börtas tupp få stå för hele höneleken, mente han.

»Jaså, vi ska krusa Fru Tyska Höna om tupp till våra hönor. Ska vi vara sämre än de

och inte ha råd till att hålla oss med tupp själfva?» tyckte Stina. — »Det säger jag dig, Sven — går du inte till härregården och köper den störste tupp, du kan få fatt i — jag ger den onde, hvad han ska kosta, du ska få mina äggpängar, när hönorna ta till att värpa riktigt — gör du inte det, så blir jag aldrig i tiden god på dig. — Kunna inte vi ha lika så god tupp som de? säger jag än en gång.»

Detta kunde Sven inte näka till, för han tyckte allt det samma, han själf med. Men han ville inte gå och köpa någon tupp.

Stina gick bort till spisen och slog upp en kopp kaffe och bad Sven göra sig en redig gök, innan han lagade sig åstad. Och Sven gjorde sig nog en god gök, men han tyckte ändå, att han ville inte ge sig af i sådana ärenden.

»Johan kan få gå,» sade han.

»Nej, tvi för allt, hvad ledt är,» tyckte Johan. Han ville inte höra talas om det här.

Men hur nu Stina lirkade med Sven — fram på eftermiddagen gick han upp på loftet och tog på sig hälgdagskläderna och så ledade han af bort till härregården en half mila väg, utan att Johan ens fick veta det. Och om kvällen så kom han hem och släppte en hane in i fåhuset. Det gick så fint och finurligt så, han smög sig in igenom mäckedörren med honom, så ingen människa hade reda på, att där var en stor gul spansk hane i husen där, utom Sven och Stina. Han kostade sina hela fämton daler, denne

spanske — en har la aldrig hört ett sådant hana-
pris förr — men så var han också så stor som
en liten bra gåse.

De bägge gårdbomorna sofvo inte mycket
den natten. Börta var bara arg. Ett sådant
ledt lefverne! Tvi för en sådan rackarekona, den
Stinan — slå henne midt i synen med den usle,
lortige hanen! Fram på ottan, när hannes tupp
började gala under sängen, hörde hon ända som
några leda, hesa ljud utifrån gården: »ohohoo!»
Hon trodde nästan, att det var Stina, som i sin
ilska försökte härma hannes tupp, för inte kunde
det la vara spökelse efter den lille gälle strunt-
hanen, som Stina hade haft. — Stina låg där
och var arg, hon med, men hon var ändå mer
glad. Hon fröjdade sig öfver att få se sin nye
hane ta imot den lede tyske om morgonen.
Och när hon hörde de hesa, grofva ropen utifrån
fähuset, så riktigt hoppade det gamla hjärtat i
hänne.

Stina var ute i fähuset, innan de hade luckt
upp förstudörrarna hos Kalles. Men hon släppte
inte ut hönsen ändå, hur mycket de än kacklade
och knotade. Sven stod ute i förstugan och
skubbade sig till rätta i kläderna.

Efter en stunds väntan hörde Stina äntligen
Börtas träskor slamra mot stendläggningen i
Kristens förstuga. Börtas hönor började också
kackla. I det samma rök slåen ifrån den öfra
halfdörren där. Och den tyske hanen flaksade

upp på den nedra halfdörren och slog ihop vingarna och gol: »kokokoo!»

»Ohohoo!» lät det så groft och ledt ifrån Sörens Svens fähus, att Börta spärrade upp både ögon och öron. Hon luckte upp den nedra dörren med. Den tyske hoppade ner, och hönorna stasade ut på gården.

Nu öppnade Stina sin fähusdörr, och ut rusade hennes höneflock, med den store gule spanske iföre.

»Ohohoo!» skrålade den spanske.

»Kokokoo!» skrek den tyske.

De tittade på hvarandra ett ögonblick. Så rände de imot hvarandra.

Börta kunde inte hålla inne ett rop, när hon såg den store gule basa ut igenom Sörens fähusdörr.

»Sickana rackare!»

De brasade ihop med en gående gång, dessa hanarna. Hopp och smäll och brak och knak! Fjädern rök, och bloden spottade.

Mor Börtas tyske stod sig godt i början, fast han var mindre. Han var kvickare i vändningarna än den store spanske. Och Börta kunde inte låta bli att dra på munnen, när hon såg honom hoppa öfver den andre räliusen tag på tag.

»Kalle! Kom ut, Kalle!»

Kalle kom ut i bara knäppebyksorna.

»Kors ifrån attan!» tyckte han, när han fick syn på den store spanske sålaren.

Men snart så hade den tyske hoppat sig trött. Den spanske stod lika styf på sina grofva, gula ben. Nu gjorde han ett hopp och fick den tyske under sig. Och Jesses, så han slog med vingarna och huggde med näbben.

»Hihihhi!» lät det i Sörens fähusdörr. Och där klef Stina ut och grinade, så att magen hop-pade. Och Sven stack ut hufvudet i sin förstu-dörr och grinade, han med.

Då blef Börta tändande arg. Och Kalle var inte god, han håller. Börta ut och fram till hanarna. Kalle efter.

»Ta den räliusen i nacken och släng honom undan! Han rent fördärfvar min hanel!» skrek Börta till Kalle.

Stina skrek till: »låt bli!» och rusade fram med en mäckegrep i högsta hugg. Sven kom utspringande ur sin förstuga.

Men innan de hunno fram, hade Kalle fått den spanske om nacken — ända så som en tar arga gåsar — och svängde honom ikring ärliga tag.

»Ska du vrida nacken af hanen!» ropte Stina.

»Det ger jag den onde,» tyckte Kalle och svängde honom än värre ikring. »Hvad skullen I med honom här?»

Kalle var riktigt arg, nu sen han väl kommit med upp i leken.

»Hvad skulle Fru Tyska Höna med sin tyske här?» skrek Stina. »Släpp hanen!»

»Den är födder här, så han blir här, så länge han lefver, Fru Spanska!» skrek Börta och knöt näfvarna åt Stina.

»Släpp hanen, säger jag!» skrek Stina och ville rycka honom ifrån Kalle.

»Tan där då!» ropte Kalle och gjorde en släng, så den spanske for långt bort i fähusväggen.

»Dödar du min, så ska den onde ta din!» skrek Stina och med det samma lyfte hon grepen och trask till den tyske, så han orkte inte göra mer än ett par sprattlanden — sen låg han där.

»Min hanel!» ropte Börta och var nära att få dånedimpen midt i sin ilska.

Den spanske hade också fått nog. Nackabenet var afbrutet. Han snodde omkring som ett hjul, och hufvudet hängde och slängde på honom. Stina sprang fram och trask till den med.

»Du ska slippa att pinas! — Min store granne hanel! Det var fämtan daler!» skrek hon.

Johanna och Johan hade också kommit ut. Johanna hade slängt en knäppekjol på sig i hastigheten, och Johan hade inte hunnit få på sig mer än kippeträskorna. Johanna grät. Och Johan stod där och ända skalf, när han såg, hur onda föräldrarna voro. Han tänkte på, hur mycken fiendskap och förargelse, som skulle komma efter detta.

»Det kunde du gärna låtit bli,» sade Sörens Sven till Kalle och pekte på den gule spanske, som låg där slagen.

»Jag tycker, du kunde låtit bli att vara med om att dra hit en! — Den tyske kunde räckt till för hele gården,» mente Kalle.

Därmed gick Kalle in till sitt. Sven sade ingenting mer, utan gick in till sitt, han med. De voro karlar.

Men käringarna spände till att skälla, det värsta de någonsin orkte, och knöto näfvarna under näsan på hvarandra. Denne gången så brasade de ändå inte ihop — de hade la fått nog af slagsmål dagen förut.

Johan ville ta vara på stekarna.

Men Börta skrek:

»Släng min på dyngan! Jag äter inga ihjälslagna tuppar.»

»Inte jag håller, Fru Tyska Höna!» skrek Stina.

»Å, du Fru Spanska! Du skulle ha, så —»

»Kära, kommen med in, mor!» bad Johanna så vackert och tog Börta i armen.

Så gingo käringarna också, hvar in till sitt. Men så länge de sågo en skymt af hvarandra, så skällde de.

Och inne i bägge stugorna var det storm hela dagen. Både karlarna och kvinnorna voro arga.

Inne till Kalles vankade där åtminstone mat, för Johanna tog sig an det bestyret. Börta var för »attererad» för att kunna tänka på sådant. Hon bara grät för sin tyske hane och skällde på Stina hele utlångande dagen. Men till Sörens Svens

blef det dåligt med matnaden. Stina var så arg, så hon måtte lägga sig och ha en våt handduk om hufvudet. Inte för de fämton dalerna — men bara för det, att hon inte hade fått den glädjen, som hon hade väntat sig af den store spanske. Jesses, om han hade fått lefva för den usle Kallen, hvad han skulle ansat om Fru Tyska Hönas tyske högfärdshane! — Johan fick tända i fyren och koka kaffe, det blef alltihop. Men Sven var ute och klämtade i kistelocket och lagade sig en regäl gök att styrka sig med. — Först fram imot kvällen kände Stina sig så pass, så hon kunde stiga upp och rusta till litet åt karlarna. Då var fyren full af aska. Hon skrapade ihop kol och aska i en spann, som hon bar ut i köket, innan hon fyrade på under jordpäre-grytan.

Men det var inte bra, att Stina var arg, när hon tog ut askan. Det blef en faselig natt efter denne stormige dagen. De hade inte sofvit länge i Hanspärsgårdsstugorna, när Sörens Sven vaknade vid ett ledt brakande och sprakande. Elden var lös i stugan. Där hade varit glöder i askan, som tändt eld i spannen och sen i hela längan. Stugan var full af rök, och elden åt sig in och fladdrade i hvalfbräderna närmst köksväggen. Människorna upp i ett hoj och till att skrapa ihop och bära ut häbbarsvägen, hvad räddas kunde.

»Vi få väcka Kalles!» ropte Sven, det första de kommo ut.

Där blef en hemsk uppståndelse till Kalles med, när de hörde böstandet på dörrarna och ropet: »elden är lös!» De upp i ett flygande och till att släpa ut på sitt gods.

Elden slog upp högt i luften ifrån halmtaket. Det var sunnan vind, så att lågorna flögo genast öfver på ladugårdstaken. Kreaturen måtte ut först och främst. Folk kom ifrån granngårdarna och hjälpte till att bärga. Men elden tog en sådan fart i de gamla torra trähusen och halmtaken, att mycket brände inne.

Ute i hagen stodo nu dessa husvillan folken. Kistor och grytor och stolar och sängkläder voro slängda huller om buller. — Takresningen på blåhusen ramlade. Lågorna hvirflade upp som ur en tjärgryta inom de brinnande väggarna. — Stina grät.

»Härre Jesses! kunde det vara eld i askan, som jag bar ut i går kväll. Det tog eld i köket, och jag hade inte haft tändt i fyren där. Härre Jesses!»

Hon gick fram till Börta och Kalle, som stodo där och lade sitt tyg till rätta.

»Kära människor, varen inte onda på mig! jag rår inte för et!» jämrade hon sig.

»Det kan ingen för olyckan fly,» sade Kalle andäktigt.

»Du får inte va ond på mig, Börta, för dessa hönsens skull! — Börta!» sade hon och räckte fram sin hand.

»För hönsen! — Nu ha vi la inga höns att tala om mer,» tyckte Börta halft bittert.

Där hade bränt inne så mycket, som varit viktigare att bärga än hönsen. Nu var där ingenting annat än kol och aska hvarken efter de tyska under Börtas säng eller efter de gamla svenska i Stinas fähus.

»Kära, var inte ond!» bad Stina omigen.

»Nej. Härren har straffat oss nog för vårt kif,» sade Börta. »Nu behöfva vi hvarandra bättre än nån gång förr. — Vi ska aldrig träta mer. Det blir genast förbannelse i gården, när gårdbofolk träta.»

De båda kvinnorna tryckte hvarandras händer ärligt och uppriktigt.

»Nu bygga vi ihop och ha hönsen ihop,» sade Stina. »Husen voro gudskelof så gamla, så de skulle ändå bygts om till Johanna och Johan. Nu få de slå ihop bägge ställena till ett, och så få vi hvar sin undantagsstuga i hvar sin ände på längan.»

»Ja, det får la bli så. För inte orka vi bygga två längor för den lille brandstolen,» mente Börta.

Och så blef det. För hvad kvinnorna ville, det ville männen, och Johan och Johanna lade sig la inte imot det.

Och innan sommaren var slut, så stod där en grann nybyggnad i Hanspärsgård. Det var framhuslänga med stuga och stugukammare och

kök och en kammare i hvar änden på längan. Och en ladugård så rar och stor, så en får leta efter dess make på långa håll.

Och kreaturen valsade, feta och granna, där på gården, när de skulle till och från betet. Men några höns syntes ej till. Johan sade:

»Veten I,» sade han till de gamla, »jag lider aldrig höns mer, för det är ett pack. Viljen I nu som jag, så ska vi ha oss en grann trädgård, och ska vi ha trädgård, så kunna vi inte dras med höns.»

Så stod bröllopet med lust och lek. Och Johan och Johanna flytte in i stugan och de gamla, Sörens Svens och Kristens Kalles, i hvarsin kammare. Och de äro så innerligt sams allihop, så det var aldrig så rart före denna hönsahistorians tid. Och de äta nästan hvart mål vid samma bord, alla dessa tre folken, för det blir alltid bättre mat i en stor gryta än i tre små. Det enda, som det har kunnat bli litet kif om, det är, hvilka som skola ha lille Sven Karl, Johans och Johannas pojke, hos sig om natten. Men nu ha de kommit sams om, att de skola ha honom en natt hvar i tur och ordning.

Och höns kommer där aldrig mer i Hanspärsgård, hvarken svenska eller tyska eller spanska, för Johan står fast vid sin mening och har allt satt stormträd ikring trädgårdsjorden.

Men denna hönsahistorian har kommit ut i bygden, och det fins allt de, som roa sig med

att kalla mor Börta för Fru Tyska Höna. Det sker nu bara på baken, förstår sig, för inte är det någon, som tör säga det midt i näsan på hånne, det kunnen I lita på.

För många.

Skräddaren Johannes Kröpelin i Kröplinge ägde stort igenting annat än sin synål och sitt pärsejärn, om en nu inte vill räkna syringen med. Och mjölnarens piga, Johanna, hade inte att vänta så mycket som ett blaggarnslakan i hemgift. Men de hade fått sådant tycke för hvarandra, de bägge, så de voro ända tvungna till att flytta ihop. De skulle lefva så nätt, så nätt! De kände ju med sig, att de voro inte komna hit till världen bara för att må godt, hvar för sig. Nej, fingo de bara dela allt med hvarandra, så skulle den svartaste bröds kalk smaka som pepparkaka och den suraste drick sötare än kösebärsvin och det hårdaste slit ljufvare än en glad lekstudans. — Men en sak var det ändå, som skräddaren kom till att fundera litet på. Tänk, om de skulle happa till att få en för stor ungaskara! För till och med de, som ha godt om det, så ha de strängt med att dra upp för många barn. Ett eller två skulle han nog rå med att hylla och föda. Men hvarför skulle då

vår härre vilja lägga tyngre börda på honom, än han tålde! Det blef nog bara ett eller två! — Och så höll han bröllop, med sin Johanna, och de satte bo i Trulsagårds lille kammar.

Inom ett år så skrek den förste lille Kröpelinen i vaggan. Och skraddaren var så karlavulen, för det första barnet blef en pojke. Han hade visst aldrig tänkt sig annat, än att det skulle så bli, men roligt var det i alla fall. Och nu så grundade han skarpt öfver, hvad han skulle kalla denne pojken. Han slet mäst ut almanackan, allt under det han bläddrade och letade efter riktigt passeliga namn.

Så ställde han då till ett kristningagille, som tålde att talas om. Hele byn var bjuden, fast inte hälften af folket kunde få rum i husen där. Men de, som måtte bli utanför, behöfde inte jämra sig för det, för där var en bra solskenslid straks utom gården till att sitta i, och skraddaren hade köpt hem ett halfankare brännevin till kalaset, så inte hade de trång till att torka häller, hur duktigt solen än blakade på.

Själftva mor i Trulsagård höll fram pojken. Och han var då så kry, så han skrek under hela kristningen och det, så det ända brakade i den granne kristningastassen.

»Hvad hette barnet?» frågade de, som stodo utanför och inte kunde samla, hvad prästen sade.

»Hieronymus Peregrinus Anatolius,» ropte skraddaren med hög röst, så att alla skulle höra det.

Han var ända stor i själen, skraddaren, för han hade kunnat leta upp tre sådana namn. I hela socknen fans då inte en bondunge, ja, inte någon annan håller, som var karl till att visa fram maken till ett enda af dem.

»Tvi den oleke! Det låtte ju ända som öknamn och skällsord, alltihop», spottade Nils i Smedsgård.

»Hvad har pågauslingen kunnat gjort för ondt, efter han skulle ha tre namn att dras med, och så leda!» tyckte Per i Radlängan.

Men då ställde skraddaren sig på tå och satte upp hufvudet, så högt han kunde, och så sade han:

»De namnen duga jagu både länge och väl, för de stå i almanackan allihop, så I veten det, gubbar. Och tre namn ska pojken ha, för ifall han skulle happa till att bli det enda barnet, så vill jag ändå ha den närmsta släkten uppkallad. Se Hieromymus, det heter han efter min far, för han hette Hans, och Peregrinus heter han efter Johannas far, för han hette Per, och så heter han Anatolius efter både min mor och Johannas mor, för de hette Anna bägge två.»

»Jäden i den skraddaren! Det var inte så dumt ändå,» mente Per i Radlängan, för han tyckte, det var ända finurligt att kunna kalla pojken Peregrinus efter Per.

Det blef, må tro, en stor förtrytelse i bygden för alla dessa granna namnens skuld. Men snart så blef det godt igen. Föräldrarna kallte pojken rätt och slätt för Per — det var skraddarmor, som ville så ha det. Men byaborna tyckte, det var mycket roligare att tala om skraddarens lille Grinus.

Nästa året så kom skraddarens Johanna med sin andre son. Skraddaren blef hvarken glad eller ledsen. Han kunde haft nog af den han hade, mente han, men i alla fall — nu fick lille Per sällskap, och det är alltid bra, och två pojkar skulle han nog rå med att föda upp — han hade just aldrig tänkt att slippa undan med mindre — och han skulle göra dem till duktiga skraddare, bägge två, för en duktig skraddare går aldrig nån nöd på.

Denne pojken kallte han Nikolaus August efter dalaprinsen, och det kunde la folk inte säga annat än godt om. Och kristningagillet var bra nu med, fast denna gången fick främmaden rum i husen.

»Se så, då! Nu är jagu denna ättaleden färdig,» tyckte skraddaren där på gillet. »Nu vill jag inte veta af fler arfprinsar.»

Och det tog han göken i botten på.

Detta sade han på själfva nyårsdagen och han sade det om och omigen, hvart han kom sedan. Men före nästa jul så var det lika när — en pojke igen!

Skräddaren både svor och hoppade. Hade det varit en flicka ändå! Pojken ville han knappt se. Tvi, för allt hvad ledt är! Nog skulle han la maksa att föda upp denne lille uslingen med, men bekymmersamt blef det alltid — inte kunde han göra skräddare af dem alla tre, för då finge de la ända slåss om förtjänsten. Och tänk sen, hvad byaborna skulle grina åt honom, efter allt hvad han hade pratat.

Pojken blef kristnad i all tysthet. Det var knappt att skräddaren kom sig för att bjuda böramor och ett par faddrar till, och de fingo inte mer än en doppekopp och en slät för hela besväret. Och pojken fick vara nöjd med ett enda namn — inte för det, att skräddaren behöfde spara på namnen nu längre, nej pina dö! Men ett karlanamn blef det i alla fulla fall, för själfve kungen Karl den fämtonde var den, som fick släppa till det. Och därmed var det slut på namnlistan så visst som — — —.

Men hur mycket skräddaren svor och anturade sig, så blef det år och pojke de fäm nästa åren med, Oskar, Gustaf, Herbert, Robert och så till slut Raoul eller lille Rulle. Honom, den siste, kallte han upp efter den sjangtilaste karl, han kände, själfve ryttmästaren vid skånska husarregementet, grefve Raoul Hamilton. För det var nu på det viset, att skräddaren hade fått en hel fämna för han ansade ryttmästarens jaktbyksor. Detta var den största förtjänst och den största heder, han hade haft i all sin tid, och därför så

ville han la också visa ryttmästaren den ära, han kunde, och så kallte han pojken för Raoul.

Där blef smått och mindre än smått om smulorna hos skräddarens. Han fick slita både natt och ljusan dag för att skaffa något att sticka i munnen på sina åtta gaphalsar. Och så grubblade han hvar stund öfver, hvad det skulle bli af dem. Att göra dem till skräddare alla åtta — bevara oss väl! En skräddare i hvar stuga! Då finge de la sy åt hvarandra! Nu knotade han och klagade för hvem han träffte öfver den tunga börda, som vår härre hade lagt på honom. Hur många rika knasar fans det inte, som kunde ha råd till att föda upp en hel kycklingakull med ungar, men som ändå inte hade en enda. Han, kräket, som ingenting hade annat än sina fattiga, utslitna nypor, han hade fått kullen. Inte var det rättvist deladt. De två äldsta pojkarna hade han haft mer än nog af, de andra säks, dem kunde vår härre gärna få ta igen. Det var syndigt sagdt, det visste han, men han kunde nägu inte säga bättre. Han hade ju knappt råd till att bestå sig en fattig tobaksbuss i hvardagslag och ett halfstop brännevin till högtiderna allt för de många pojkarnas skull.

Men den yngste, Raoul eller lille Rulle, som de kallade honom, när det inte var så noga, han hade ingenting mer gemensamt med sin manhaftige och yfverborne namne än bara namnet. Han var så klen, den lille Rullen. Och innan han blef årsgammal, så lyckte han igen sina små

ögon för alltid och på näste söndag så blef han myllad ner i ett hörn borta på kyrkegården.

Liklagsfolket, som hade hört skraddaren svärja och knota alla dessa åren, trodde la nu att han skulle räta på ryggen och prisa vår härre, för det han ändtligen blifvit af med en af de välsignade pojkarna. Men skraddaren gick där så allvarsam så, han svarade knappt ett ord, när någon talte till honom.

Om kvällen så kom Nils i Smedsgård och skulle gå öfver kyrkegården. Då stod skraddaren därborta i hörnet vid den lille mullhögen och grät och snyftade. Och så talte han för sig själf:

»Du lille Raoul, du kunde gärna blifvit hos oss. Jag skulle gärna döjt dubbelt ondt, bara du hade blifvit hos mig. Hvarför skulle vår härre ta dig ifrån mig, lille Raoulen!»

Nils kom ända fram till grafven, utan att skraddaren märkte det.

»Står du här och låter illa!» sade Nils och lade sin hand på hans axel.

Skraddaren väckte till.

»Jag tycker, nu skulle du la lofsjunga i glädjen, för vår härre ändteligen har tatt en, efter allt hvad du har låtit ledt för de pojkarna,» mente Nils.

Då ryckte skraddaren på sig och grep Nils i armen:

»Ja du, ja du! Men hvarför skulle det justament vara den lille, som jag kallte Raoul?»

»Hm, tror du då inte, att det skulle blifvit samma låt i dig för hvilken af dem, som gått bort?» sporde Nils.

— — — »Jo, gud hjälpe mig!»

Om Hieronymus Peregrinus Anatolius' stora lycka.

Det var nu hela fämton år, sedan skräddarens lille Raoul slutat detta världsliga i sin ålders knoppning. De andra sju bröderna hade vuxit upp och blifvit duktiga skräddare allihop. De tre yngste, Gustaf, Herbert och Robert, följde fadern i stugorna. Men Per, August, Carl och Oskar drefvo yrket i den stora staden Göteborg, där Per var mästare och de andra tre gesäller hos honom.

Sen pojkarna blifvit så pass stora, att de kunde hjälpa till att dra något till huset och ej längre behöfde tära på hans egen lilla förtjänst, blef det snart välstånd hos skräddarens. Han hade nu länge haft sin egen stuga nere på byallmanningen vid lerhålan. Och där fattades hvarken bröd eller såfvel eller brännevin i det huset.

Midsommaraftonen var inne. I stugan, vid det uppslagna fällbordet, sutto skräddaren och Nils i Smedsgård med brännevinsflaskan och glas

framför sig. Skräddaren pratade och fäktade, Nils satt där lugn och hörde på, med armbågarna stödda mot knäna.

»Du ska tro, det är allt roligt att få ta imot en sådan främmad, om en nu kan kalla sina egna för främmad!» tyckte skräddaren. »Jesses, hvad det är roligt, när det går barnen väl! Var det strängt att dra upp desse pojkarna, så är det så mycket roligare nu. Eller hvad säger du, Johanna?» vände han sig till hustrun, som gick där och småordnade i stugan och just nu var i håll med att plocka af några gula blad på »pillagonian», i fönstersmygen.

»Joo,» tyckte Johanna. »Men jag är bara så rädd för, att Per ska behöfva skämmas för sitt ringeliga hem och för oss, när han kommer hem med sin fina fru.»

»Skämmas! Å hundan!» tyckte skräddaren. »Visst är hon fin utaf bara jäden, frun, och det, så det ända frasar om hänne af silke och sammet, men inte är jag blyg för att ta imot na. Hon är la min sonakvinna ändå och din med. — Du kunde lydt mig och följt med till Göteborg i somras, så hade du fått se hänne och inte behöft vara rädd för sådant. Du skulle bara sett, så mån hon var om mig och hur hon plockade för mig. Hon fick aldrig nog mat och drick i mig, fast jag åt, så jag orkte knappt att gå, så stinn var jag. Du kunde lydt mig, säger jag.»

»Hvem skulle då passat grisen och hönorna, om jag hade följt med?» tyckte Johanna.

»Du har då alltid Martas bekymmer, Johanna! Tror du inte, att Mali i Smedsgård hade gjort det. Hon som hjälper dig så tidt eljes. Eller hur, Nils?»

»Jo, det kan la veta,» mente Nils. »Men hvad det anbelangar, att den fina göteborgsfrun skulle behöfva skämmas för sina svärföräldrar, så nägu det har nån nöd. I han det så bra nu för tiden, så jag vill se dem, som kunna ha det bättre. Då ska I tänka på den tiden, I sutten till husa och haden pojkarne små.»

»Ja, gud vare tack och lof, att den tiden är förbi!» sade skraddaren och knäppte ihop händerna. »Nu är jag så nöjder som nån härre i stan.»

»Ja, I kunnen la begripa, att jag är nöjder, jag med!» sade Johanna. »Jag mente bara, att jag kanske inte kan tala fint nog och passa upp dem fint nog.»

»Å, du har kunnat tala fint nog för mig och passa upp fint nog för mig, och jag är noga på det utaf sjuttan, det vet du,» tyckte skraddaren och grinade.

»Ja, du ja!» tyckte Johanna och drog på munnen, hon med. — »Men du, Nils, du kan gärna säga till Anna Johanna, att hon låter Mali komma hit nån stund och hjälpa mig litet till rätta desse darna, som främmaden är här.»

»Främmad! Jag vill inte höra talas om nån främmad,» roppte skräddaren. »Det är ju våra egna barn!»

»Jo, det ska hon visst få,» mente Nils. »Dägan är snäll och förstår sig på allting riktigt bra nu, sen hon kommit ifrån prästgården. Det är allt en god sak att låta barnen komma ut.»

»Ja, det kan en se på Per, om en ska kunna se det på nån!» mente skräddaren. »Tänk, om han skulle gått här hemma i socknen, inte hade det då blifvit en sådan karl af honom! Hm! Nej, ut med barnen, så de få lära sig nåt! Då kunna de nåt också. Och kunna de nåt, så slå de sig alltid fram här i världen. Se på Per! Tänk, hvad den pojken har haft för en lycka! — Jag mins la jag, hvad det kostade på, innan vi fingo rustat ut honom, så pass vi kunde, när han skulle till Halmstad. Och så att släppa ut honom ifrån sig, justament som han började kunna göra lite nytta för allt, hvad vi hade slitit med honom. Men jag följde honom själf till stan, och så tog jag pojken i näfven och så gick jag ifrån skräddaremästare och till skräddaremästare och bjöd ut honom, ända till han fick stanna hos Löflundh. Han var snäll och lofte att ta pojken på försök. Då sa jag till Per: »Du är min äldste, det vet du,» sa jag, »och låt mig nu se, att du hedrar din fader och din moder och sköter dig väl!» sa jag. »Var villig och flitig,» sa jag, »och haf gud för ögonen. Nu har du läst dig fram,» sa jag, »så du vet det rätta,» sa jag. — »Ja, pappa,»

sa han, »det kan I lita på, att jag ska vara både snäll och duktig,» sa han. Och så grät han, och jag grät med.»

Rörelsen blef här skraddaren öfvermäktig. Han fick torka sig i ögonen med knogarna ett i ett, och snibbarna på det svarta silkehalsklädet, som han tagit på, dagen till ära, knöcklade sig fram utanpå västen. Han tog flaskan och slog i en sup åt Nils och en åt sig själf, för att åter komma i jämnvigt.

»Skål Nils! Vi dricka för Per, för han har, min lif, hållit ord som en karl!»

»Ja,» fortsatte han, sen de tömt glasen, »han har varit duktig, så det förslår. För Löflundh blef så nöjd med honom, så han ville då inte mist en för nåt pris. Han hade så fina nypor, den pojken, så han kunde sy ut och stoffera hvad den onde som hälst, för jag ska säga, han bråddes på mig, den pojken. Och så flitig sen! Hade han en ledig stund, så satt han hemma och bötte för andra och tjänte sig en tolfskilling och var så rädd om hvar styfver; för han visste då ingenting roligare, än när han fick ihop så pass, så han kunde köpa nånting godt eller nyttigt och skicka hem till oss. Ja, kors, för alla de polkagrisastrutarna och lakrisastängerna, han skickade hem till pojkarna! Och kakor till mor och förklädstyg, och halskappetyg till mig, fast det har jag då inte gjort så värst stor skada på. Det kunde varit i min ungdom. För då var jag fin utaf sjuttan. Eller hur, Johanna? — Nu tycker

jag bäst om mitt gamla svarta halskläde, när jag ska vara fin. Men det förstår sig, när jag var i Göteborg i somras, så var jag då tvungen till att ha halskappa på hvareveli endaste dag, för jag visste, de ville så ha det. — Och den första julen han kom hem, så hade han jagu köpt en riktigt dyr skräddelesaks, hon kostade minst sina fem riksdaler, som han gaf mig i julklapp. Jag har na, min lif, lika god än.»

Därmed drog han ut bordslådan och tog fram saksen.

»Titta här! Hon varar mig ut. Och om de så ville ge mig tjuge riksdaler för na, så lögn blefve det, att de finge na ifrån mig. För det är ett minne och ett minne, som står i mantal. Någu, det är nån skräddare på milavägar, som kan visa fram maken till saks, ett sådant bett är det i na. — Ja, så var han hos Löflundh i fyra år och så blef han gesäll. Och när han var ett och tjuge år, så var han värre än Löflundhen själf. Han fick klippa till det finaste kläde och kordroj och ordna till allting där. Och Löflundh sa: »Får Per hålla på, som han har börjat, så blir han jagu den värste skräddare, de nånstingen ha haft i Halmstad stad,» sa han. Och jag tror jagu, att pojken hade fått gifta sig med en af hans döttrar, om han bara hade velat bli stilla. Men så kom det på Per, att han skulle längre ut i världen, och se sig om. Och då så hjälpte la inte Löflundhs öfvertalningar och inte nånting, för pojken är lik mig — har jag fått nånting i

hufvet, så kunna de då inte få ut det igen, om de så ta till stora tänger. Så reste han med ångbåten till Göteborg. Och Löflundh hedrade honom på alla de vis, när han såg, att det inte var nån möjlighet att få honom till att stanna.

»Och det är, som jag alltid säger: »Hvad människan är öden till, det måste hon också öfverfara. Hvad hon ska bli, så blir hon, och dit hon ska komma, dit kommer hon.» Det är säkert. Ja, det gu är det. Och Per skulle, kan veta, tvunget till Göteborg, för det var justament där, som lyckan väntade på honom. — Nu måtte det komma nån körare. Titta, pojarna slängde trillan och bränneträna och sprungo neråt liden!» tyckte skraddaren, som under hela tiden haft ett öga utåt vägen, där Gustaf, Herbert och Robert brände trille. »Har du kaffet färdigt, Johanna?»

»Ja, kitteln har stått på både länge och väl, men jag vill inte lägga på kaffet, innan vi få se dem, för eljes blir kaffet inte så godt, som jag vill ha det,» tyckte Johanna, där hon stod vid fönstret och spåjade efter de väntade gästerna. — »Nej, de komma inte. Pojkarna ha allt fått tag i trillan igen,» sade hon efter en liten stund.

»Ja,» sade skraddaren och rätade på sig ett tag, »det var justament i Göteborg, som lyckan skulle ta honom riktigt i famnen. För när han kom dit, så fick han kondesjon hos en riktig härrskapsskraddare, som hette Cesar. Och den

var så skröpligt rik, så. Och pojken hade inte varit där i två år, innan Cesar satte honom till förste man på värkstan, och ingenting kunde hvarken göras eller beställas, utan att Per skulle vara med om det. Och Per blef Cesars högra hand, för se, Cesar drack allt lite väl mycket. Han var med i en mängd drickeslag där. Och i Göteborg är det inte ondt om det starka, så mycket såg jag då den lilla tiden jag var där i somras. Vill en ha sig en regal blyhatt, så gu fins där att köpa. Det är, som där står i visan:

»Tacka vill jag i Göteborg,
För där fins krogar vid hvarje torg.
Där kan man glömma all världens sorg,
Och träder genast in på krogen.»

Och Cesar hade pängar utaf turoma. För han hade gift sig med en krögaredotter och fått faseligt många pängar med henne. Och så hade han sitt fina handtvärk. Och det är med pängar som med en snöboll — har en bara en grundplåt och så tur, då är det, som när en trillar en snöboll utför en snölid; det blir ända ett lass af en, innan han stannar. — Men det var inte bra, att Cesar krökte arm så anskrämmeligt, fast han hade god råd till det. För en morgon så låg Cesar död i sin säng — han hade fått fylleslag om natten, Cesar.»

»Stackars Cesar!» sade Johanna och vickade på hufvudet.

»Å lapperi, det gick ingen nöd på honom. Han mädde bra, så länge han lefde. Och sen så var det la ingenting att stackra för!» tyckte skraddaren. — »Men var Per rent omistelig för Cesar, så blef han la ändå omisteligare för änkan. Hon ville, att han skulle stå för hela skradderiet och sköta det rent som sitt eget. Och det gjorde han. För där var inga barn efter Cesar, utan änkan fick behålla hela rikedomen — de hade sådant testamänte sig emällan, Cesar och frun. Och hur det nu var, så gick det på det viset, så innan året var gået, så lystes där i kyrkan för Per och änkefru Charlotte Cesar. — Ja, jag har talt om detta mer än en gång förut för dig, Nils, men det gör mig så godt att få tala om et igen. Ha, ha! — Det var pojke, som hade lycka med sig! Och de gjorde ett likadant testamänte, som Cesar och frun hade haft, för det ville Per. Kan veta, han är la yngre än hon. Och de lefva så kräseliga som i det värsta kalas hvareveli dag och ä så rika, så pängarna ända hänga utanpå dem. Och Per är så fin, som om han ända vore klippt ut ur modesjunalen, och så aktad, så han får nästan gå med silkehatten i hand hela tiden, när han är ute på gatorna, så tätt hälsa de på honom och bocka. Ja, det är pojke, som har haft lycka. Och eget hus ha de, ett stort fyravåningars stenhus. Och August och Carl och Oskar lefva som härrar där också och ha fina rum att bo i. August står så väl hos Per, så han är rent hans högra

hand. Och när Per reser bort, för han får ända bort till Ängelland ibland, och köper tyger, så är August pappa i huset. Jaja, frun slipper han la att bekymra sig om, förstår sig. Det är rent, som när Per var hos Cesar. Men vi ska la hoppas på, att August slipper att ärfva Per på samma vis ändå; för Per dricker inte mer, än hvad han tål vid. — Nu tycker jag, de kunna komma snart!» sade han och reste sig upp.

»Ja, det tycker jag med,» mente Johanna.

»Vi få gå ut på vägen och titta efter dem. Titta vi länge, så få vi la se dem till sist,» sade skraddaren och satte på sig hatten.

Nils tog afsked med Johanna och tackade för fågnaden.

»Ja, då så säger jag till Mali, att hon går hit i kväll. — Jag tror allt, hon vill gärna komma,» hviskade han till Johanna. Och Johanna nickade godt förstånd och smålog.

Gubbarna hade inte länge stått ute på backen, innan det hördes buller af åkdon nere i liden.

»Gu, åka de inte i karett!» ropte skraddaren. »Det skulle prästen se! Och så kommer det en lassavagn efter. Där sitta Carl och Oskar!»

Och uppför backen och fram till skraddarens förstubro körde en öppen droska, där Per med fru åkte rätt fram och August, jämte ett par stora hattaskar, baklänges. På packvagnen, som kom efter, sutto Carl och Oskar och hurrade, när Gustaf och Herbert och Robert kommo ner-

rusande förbi den första vagnen och slängde sig upp på lasset.

Skräddaren skulle fram och hjälpa ut frun. Men innan han var färdig, hade Per redan hoppat ur droskan och tog nu imot sin fru och lyfte ner henne på marken. Skräddarmor hade också kommit ut för att välkomna gästerna.

»Välkomna, välkomna!» ropte skräddaren och Johanna om hvarandra.

Men när Johanna skulle fram och hälsa på svärdottern, så tvärstannade hon på halfva vägen.

Kors i härrans namn! Var detta Pers fina fru! Det var ju en riktig gammal markatta, så fint och grant hon än var utstyrd. Vindögd och rödhårig och krokryggig! Det hade Johannes aldrig talt om. Visst hade la pojarna skrivit och låtit förstå, att hon inte var så värst grann. Men härre Jesses! Hade pojken sålt sig!?

Men den fina frun trippade fram, så de brokiga bandrosätterna och stora blommorna i hatten vajade, och räckte Johanna sin handsklädda hand.

»Detta är väl svärmor!» sade hon med gnällande stämma.

Och Johanna neg, så djupt hon kunde, och sade: »Ja, tack! Välkommen!»

»Nu får du hjälpa mig af med kappan, Per. Usch, så varmt!» pustade hon till Per, som ännu knappt hunnit hälsa på föräldrarna.

»Frun får la vara god och stiga in i stugan!» sade Johanna.

»Nej tack, där är väl så kvast därinne, kan jag tro. Det är bättre, vi bli ute i det fria,» mente hon.

Och så fick Per hjälpa hänne af med kappan och ordna till »kryddepåsarerna» på ryggen, så att den blef så jämn som möjligt.

Skräddaren bockade för den fina frun och tackade så allra ödmjukast för sist.

Men Johanna smög sig bort till Nils och bad honom, att Mali skulle få komma fram i röda rappet och hjälpa till med att bjuda på kaffet.

»Gärna det!» sade Nils. — »Men tvi sjuttan för en sådan lycka!» hviskade han i örat på Johanna.

Och hon vickade på hufvudet. — »Tst!»

Nu blef det buller och bång. Det stora lämmabordet måste ut och alla stolarna med.

Den fina frun satte sig på en stol och höll sin parasoll öfver hufvudet.

»Jaså, detta är ditt hem, Per! Jag trodde, det var något riktigt märkvärdigt vackert, efter allt hvad du har talt om det. Men det är ju alldeles likt de andra stugorna vid vägen. Här fins inte ett träd en gång, som kan ge lite skugga. Här skulle jag inte kunna trifvas för min död. Tänk då på vår vackra villa vid Jonsered!»

Per teg. Men skräddaren tog till ordet.

»Ja, se, pojken ser la på ett annat vis, för se, hemmet är la alltid förgylt i barnens ögon, eller hur?» sade han.

Frun svarade ingenting på det, utan tog fram en luktvatensflaska och slog ut en hel störsjö öfver det uppburrade klädningslifvet.

»Här luktar så starkt på landet. Det är ett gement klimat,» sade hon.

»Nej, det är la grisen i vedhyddan därborta, kan jag tro,» sade skraddaren varligt.

»Det är väl, att de inte få ha några svin i städerna,» sade frun.

»Tvåbenta kunna de la inte säga sig fria ifrån,» tyckte skraddaren och skrattade och bockade åt sin kvickhet.

Frun svarade ingenting på det.

Under tiden hade pojarna lassat af alla de många lådorna med drickesvaror och matvaror, som varit upptornade på lastvagnen och burit in dem i stugan och i vedhyddan.

Nu ropade skraddaren:

»Kommen hit, pojkar, Gustaf och Herbert och Robert, så I fån hälsa på Pers fru!»

Och pojarna klefvo fram, den ene efter den andre, med mössan i hand, och bockade för den fina frun, som gaf dem en finger hvar att klämma om.

Men så fort de kunde, rusade de bort igen och fingo Carl och Oskar med sig ut på vägen. Nu skulle det brännas trille rediga tag.

»Tvi sjuttan! Så led käring Per har!» tyckte både Gustaf och Herbert och Robert. »Den har han tatt för pengar.»

»Tyst, tyst!» hviskade både Carl och Oskar.
 »Hon är arg med som en mossahumla. Finge hon höra en knyst, så gu ändavände hon hela huset.»

Och så brände de trille.

August spatserade under tiden bortåt vägen, som ledde till Smedsgård. Om en stund kom han tillbaka. Men då var han inte längre ensam. Han hade en ung flicka i sällskap, och de smeto lätt bakom stugan och in till Johanna i köket.

Snart öppnades förstudörren. Och ut trädde Mali i Smedsgård, fin och nätt, i sin nya blåhvita bomullsklädning och det hvita förklädet, med kaffebrickan framför sig och mor Johanna och August i hälarna. Hon neg djupt och rodnade, när hon bjöd den fina frun att taga kaffe.

»Så pikanta jungfrur ha vi inte hemma!» sade frun och gaf Per en blick, som han kunde tyda, hur han ville.

Och Per förstod godt kråkelåten, för han hade nog fått veta af, att den fina frun var litet svart-sjuk af sig.

»Det är Nils Larssons dotter i Smedsgård,» sade han.

»Var så god och ta kakor!» bad Johanna.

»Per!» sade frun. »Gå och leta upp bläckasken och tag fram de Kluschackska bakelserna, så få vi smaka på dem!»

Johanna rodnade ända upp i hårfästet. Skulle hannes kakor, som hon lagt sig sådan vinn om att få riktigt rara och som Mali hjälpt henne att

baka, skulle de inte duga? Det var ju dem, hon litat mäst på. Hvad i härrans namn skulle det då bli af, när hon satte fram den enkla maten, som hon tänkte rusta till. Per gaf modern en bedjande blick, när han gick att fullgöra sin fina frus befallning.

»Är ni säkra på, att grädden är ren ifrån tupperklar?» frågade frun, medan hon rörde om sockret i koppen.

»Ja, jag vet då att där är ingen lort i honom, för den är kommen ifrån Smedsgård,» sade Johanna. »Och jag har aldrig hört, att nån har mått illa af deras grädde,» tillade hon med stadig röst.

Per kom fram i det samma med bakelseasken.

»Var så goda och smaka på dessa! Det är de finaste bakelser, vi ha i stan! Var så goda, var inte blyga!» manade den fina frun och tog själf för sig.

Men handen darrade på skräddarens Johanna, när hon tog en tårta, för att inte förarga den fina sonhustrun.

Då kaffet var drucket, reste frun på sig.

»Per,» sade hon, »du får laga, så att jag får lägga mig. Jag är så trött af denna resan. I morgon vill jag vara uthvilad.»

Nu blef det, må tro, ett sjå i stugan, innan Johanna och Mali fingo bäddat sängen fint nog. De bäddade om hånne minst fem gånger och riste bolstrarna, allt hvad de orkade, för att

den fina frun inte skulle ha nånting att klaga på. Och så tittade de på hvarandra gång på gång, men de sade ingenting.

Per kom in och öppnade fönster och dörrar på vid vägg, för frun ville ha frisk luft i sofrummet.

»Och jag, som tänkte, att din fru skulle fått smakat min gode risgrynsgröt. Grytan är allt påsatt,» sade Johanna. »Men kanske den hade inte smakat henne,» suckade hon.

»Tack, mamma lilla! Men jag tror, det är bäst, att hon får sofva i kväll. Jag ska äta både för henne och för mig,» sade Per.

Per skulle vara med inne och hjälpa frun att kläda af sig och gömma undan »kryddepå-sarna» och löständerna. Så satt han vid hennes säng och talade med henne om Göteborg och dess härlighet, tills en stilla snarkning angaf, att hon ej längre behöfde hans sällskap.

Då han kom ut, hade Nils i Smedsgård blifvit hämtad dit igen. Och gubbarna sutto där helt förnumstiga, med ryggarna åt Per, och drucko hvarsin regäl gök.

Borta vid hyddeknuten stodo August och Mali. August hade lagt sin arm om Malis lif och böjde sig fram för att ta en kyss af henne.

»Titta!» sade Nils i Smedsgård. »Titta på de bägge därborta vid hyddan! De tro la inte vi se dem. Det därna kallar jag för lycka. Det är unga och raska och skapeliga människor, dom hålla af hvarandra af hjärtat. Inte bry de

sig om, antingen de ha nånting eller inte ha nånting — det är med dem rent som med dig och Johanna en gång i tiden. De ha lyckan, de. — Men Per! Jaja, han får ha det, som han har ställt sig. Mig angår det inte. Men så mycket är det, så jag lider aldrig, att du talar mer om Pers stora lycka. För ta mig den onde, jag ville ha hans fina krokedil i min vedhydda en gång. Och om de så ville ge mig ett hundra blanka riksdaler, så ville jag inte ligga i samma stuga som hon en gång. Skam undre på, att den därne Cesar, eller hvad det var för ett hundanamn du hade på honom, den förste mannen, söp ihjäl sig. Det skulle jag med gjort så fort som möjligt.»

»Ja, men tänk på förgyllningen då!» tyckte skräddaren och vred på sig.

»Jag ger den onde förgyllningen,» tyckte Nils. »Förgyll en lort, så luktar han ändå!»

Hieronymus Peregrinus Anatolius hade hört nog. Han smög sig tyst in genom stugan och gick köksvägen ut i det fria. Och visst är, att han den kvällen mer än någonsin förut begrundade sin »stora lycka».

Lergöken.

I Falkenbergs stad, där ha de då de raraste lergökar i hela kristenheten. Och det tyckte Karl Johan i Hagen med, så när han var därinne med ett lass bränne dagarna före jul, så smatt han in till pottmakarens och köpte en riktigt grann julagök, med två tapplehål på hvar sida och med ett hvassnäbbigt hufvud i den ene ändan och ett blåsehål i den andre. Den skulle hans lille Sven Petter ha att roa sig med i hälgdagarna. »Det är så bra med en sådan där liten lergök till ungarna,» mente Karl Johan, »för den kunna de då hvarken göra sig själfva eller andra nåt ondt med. Och slå de sönder honom, så gäller det bara fattiga säks styfver, och det är la inte hela världen, i fall det ändå nånting ska vara.»

När Karl Johan kom hem, så höll Neta Karolina, käringen hans, på med julabaket, och lille Sven Petter stod på en stol vid bakebordet och klabbade med och gjorde kakor, han också.

»Titta här, Sven Petter!» sade Karl Johan och viste fram göken — han var inte kropp till att gömma honom till julaftonen.

Sven Petter grinade med hela ansiktet och fick tag i lergöken. Och så blef där ett blåsande och ett tapplande, så jestanes mig. Det ville aldrig ta slut, det roliga.

Ändtligen så blef det då gammalt — för en stund. Sven Petter skulle baka mer. Men när han sen skulle ha tag i den rare lergöken igen, så var den borta. Sven Petter skrek i himmels sky. Både Karl Johan och Neta Karolina och pigan letade, så de kunde letat sig fördärfvade, ja, de flögo under både bänkar och bord, men inte hittade de någon gök ändå.

Dagen efter var det julafton. Och som de ringde in julen, så tog Neta Karolina fram och skar en fin kaka till middagen. Då högg den nye rare bordsknifven imot nånting hårdt. Neta Karolina drog ut knifven och tittade honom i äggen. Där var två stora hak.

»Nye knifven! Det ville jag då inte haft för en hel säksskilling,» tyckte Neta Karolina och blef riktigt allvarsam i synen.

Hon bröt kakan och skulle titta efter, hvad det var för nånting därinne. Det var lergöken.

»Ditt usla gökalif!» sade Neta Karolina och luktade på brödkakan. Hon tyckte rent, att den fina kakan luktade lergök.

Men lille Sven Petter, han blef så hjärtinnerligt glad, för han fick tillbaka sin julagök. Han

blåste, så länge han nånsin orkte, och inte släppte han den rare göken ur händerna, innan han somnade på kvällen.

Så blef det liggedags. Neta Karolina låg vid väggen, lille Sven Petter skulle ligga emällan, och nu kom Karl Johan själf och skulle krypa ner vid stocken. Han satte sig först — men oja mig! — hvad han kom fort upp igen.

»Aj, som den onde!»

Det var nånting, som huggde sig rätt in i skinnet på honom. Och när han tittade efter, så var det näbbet på lergöken.

Karl Johan blef nästan förargad och hystade göken bort på bordet.

Där stod fars hvita brännevinsflaska med C XIV J på. Och göken hackade till flaskan i hastigheten, så hon sprack, den rara flaskan, och brännevinet rann ut på bordet.

Då blef Karl Johan riktigt arg, för det var inte fritt, än han var likasom litet häftig af sig, Karl Johan, och så fick han tag i göken och skulle tröska honom i väggen, så den onde tog honom på en gång. Han slängde till, så godt han nånsin orkte! Men göken for på sned och träffte Neta Karolina i skallen, så bloden spottade. Neta Karolina höll rent på att dura af, men göken stod sig godt.

Karl Johan blef ända galen. Neta Karolina gaf han rackarn så länge, men göken skulle han då ha kål på, om han så skulle dö därigenom.

Nu hade han honom igen. Han lade honom på ett spikhufvud där på golfvet och så ryckte han till sig träbetsmalen i klockevrån. Han skar tänder, Karl Johan, och darrade i hele kroppen och så trask han till, så lergöken for i tusen fliser. Men en flis happade till att flyga midt i ögat på Karl Johan, så att han fick inte en blind hvarken i det eller i det andra ögat på hela julanatten.

Kors för en sådan lergök! Men nu så var det la också slut med förtreten?

Nej, för juladagen om morgonen så stod den bästa hönan där på golfvet och purrade upp sig och kiftade efter anden. Så trillade hon ikull och sprattlade med benen och flaksade med vingarna.

Neta Karolina sprang fram och fick tag i henne. Den rara värpehönan! Skulle hon mista den på själfve juladagen. Men hon kunde alltid duga till soppa. Och så tog Neta Karolina yksen och högg hufvudet af hönan.

När Neta Karolina så skulle rensa henne, då satt lergökamunstycket i hönestrupen. Hönan hade la tyckt, att det kunde passa till att rensa kräfven med, men det var för stort stycke, det.

»Bevare oss väl för den lergöken! Nu går han igen med,» jämrade sig Neta Karolina.

Karl Johan sade inte ett ord, men han tog lergökamunstycket i nypan och så gick han ut och fick sig en spade och grof ett hål igenom både snö och käle. Där släppte han ner mun-

stycket — så häfde han först dit jorden och stampade till hånne duktiga tag och sen vrok han därofvån på en hel hög snö och stampade till den med.

»Kom nu igen!»

Men nu så var det jämt slut med lergöken.

Och Neta Karolina sade:

»Jag kan la aldrig tro, att du är så galen, Karl Johan, så du går och köper hem någon lergök mer.»

Det svarte Karl Johan ingenting på, han bara knyckte på sig och spottade tre gånger:

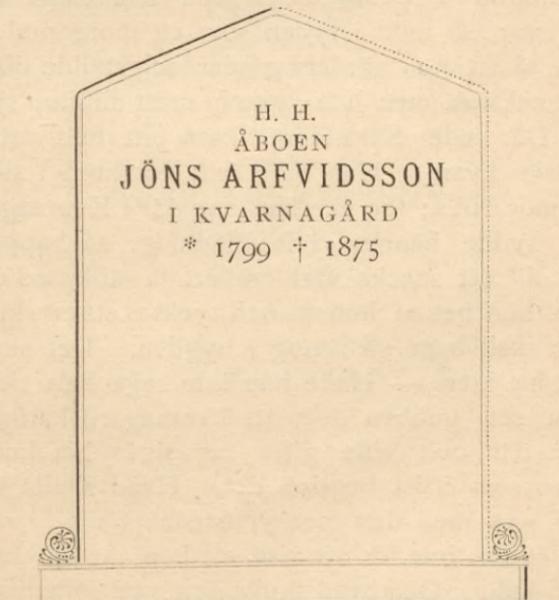
»Tpi, tpi, tpi!»

Grafstenen.

Gamle Jöns i Kvarnagård var död. Och begrafven blef han på ett riktigt hederligt vis; för där fans då inte en enda kotte, som fick ge sig hvarken nykter eller sulten ur jordölet.

Och inom en månad så stod där en ny grafsten uppe på kyrkegården. Och på stenen var präntadt med stora förgyllda bokstäfver:

H. H.
ÅBOEN
JÖNS ARFVIDSSON
I KVARNAGÅRD
* 1799 † 1875

Nu satt änkan barnlös i orubbadt bo på ett halft mantal med kvarn, och ändå kunde hon räkna till tjugo tusen daler i utlånta pängar. Och fast hon hade sina fäm och fyratio på nacken, så tålde hon ändå både att ta i och att titta på, för än tuktade hon både dräng och piga, och det var inte många käringar i socknen, som hade så pass orkehull som hon.

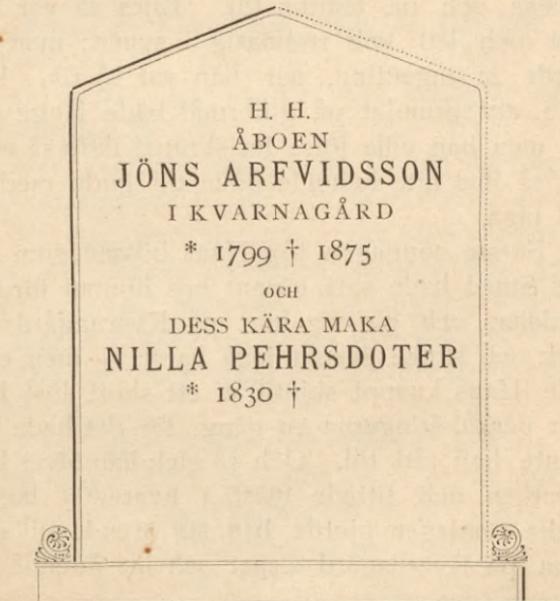
Hela sorgeåret gick hon svartklädd och viste sig så mörk som en kittelbotten. En solparasoll skaffade hon sig likväl, det gjorde hon. Men sen året var slut, då var det, som om en hade vändt ett blad. För då kom hon stassande i anilinröd klädning och grön silkesslips och hon var så mild i synen som en morgonmjölk. Och så lät hon värdera gården och ställde till en stor auktion, men hon ropte in mäst alltihop själf.

Då hade Skräddare-Nilsen fått fullt vatten på sin kvarn. Han hade allt ett horn i sidan till mor Nilla; för när han var där i Kvarnagård och sydde hannes röda klädning, så happade han till att snacka litet om att få stillastad där. Men hon bet af honom och tyckte, att en skräddare skall bara gå ikring i bygden. Det skulle hon ha igen. — Hade han inte sagt hela tiden, ända sen gubben dog, att kvarnagårdskäringen gick där och ville gifta om sig! Nu kunde hvem som helst begripa det. Hvad skulle hon eljes upp med den rare grafstenen för så i röda rappet om inte för att visa, att hon var till äktenskap ledig. Och hvad skulle hon med solparasoll, när hon hade kunnat gå utan i fäm och fyratio

år, och hvad skulle hon spöka ut sig för så, gamla kroken, och hvad skulle hon låta värdera gården för och ställa till auktion, om inte bara för att locka dit friare. Men han ville inte ha henne i sin vedhydda en gång, mente Skräddare-Nilsen, för det var en riktig rackarekärning till att dras med.

Det talet gick ut öfver hela bygden, så vidt som Skräddare-Nilsen gick. Och alla höllo med skräddaren; för en vet la, hur det är med sladder — det blir alltid välkommet och alltid trodt.

Snart så fick mor Nilla i Kvarnagård höra glunkas om det därna och hon blef tändande arg. Och genast så lät hon pränta dit mer på grafstenen, så att nu stod där:

H. H.
ÅBOEN
JÖNS ARFVIDSSON
I KVARNAGÅRD
* 1799 † 1875
OCH
DESS KÄRA MAKÅ
NILLA PEHRSDOTER
* 1830 †

Det var så godt som en påminnelse om ändalykten. Kom nu den, som torde säga, att hon bara gick i giftastankar!

Men där var allt ändå en, som spekulerade på att ge sig bort till Kvarnagård och fria, och det var gamle Dränga-Hansen, för han tyckte la, det var synd om mor Nilla, kan veta. Han hade tjänt som dräng i all sin tid och han var så snål, så han hade aldrig gett ut ett rundstycke, utan till att tänka på det minst en dag efteråt. Men så hade han också, hvad andra drängar fingo titta långt efter; för han hade pängar utlånta i fämtiriksdalersvis på sina fämtön ställen. Och lottafår hade han på alla de fämtön ställena och på fämtön till. Eljes så var han liten och led och rödfnasig i synen; men det gjorde la ingenting, när han var så rik. Han hade allt grundat på giftermål både länge och väl, men han ville först ha skrapat ihop så mycket, så han inte behöfde hålla till godo med en usel piga.

Förste söndagen tog Hans bössan, som Anders Smed hade satt i pant hos honom för fäm riksdaler, och gaf sig bort på Kvarnagårds utmark och skulle liksom jaga harar — men eljes hade Hans knappt skjutit af ett skott löst krut efter påskakäringarna en gång, för det hade han la inte haft råd till. Och så gick han öfver hela utmarken och tittade mäst i hvarenda buske. Andre söndagen gjorde han sig ärende till mor Stina på Kvarnagårdstorpet och lät åderslå sig

och då fick han gå igenom hela Kvarnagårds gårde på både dit- och hemvägen och han gnodde ut halfmogen råg i näfven och tittade efter, hurudan äringen lofvade att bli. Så tredje söndagen gjorde han sig ett metspö och satte sig att doppa och doppa i forsen nedanför kvarnen. Och så var han ända inne under kvarnhjulet och kände efter, om det var uppruttet. Nej, det var det visst inte. Då fäste han metspöt emällan ett par stenar och gick upp och ställde sig framför fönstret vid bistänget och tittade på, hur bina flögo ut och in i kuporna. Och så till sist bröt han af en grann ros där och satte stjälken i munnen och tuggade på den.

Men där kom ändå ingen ut och bad honom stiga in.

Då gick Hans och tog upp metspöt och så daskade han af hem.

Men fjärde söndagen då gjorde han sig så fin, han någonsin kunde, och så fram efter mässan var det han, som stassade i väg till Kvarnagård. Nu skulle han då ha sagt ifrån, hvad han tänkte — det var inte prut med det längre.

Och nu steg han också in i stugan.

Där satt mor Nilla och läste högt i psalmboken.

Hans gick fram och tackade för sist och sen gick han bort igen och satte sig vid dörren. Han var så rysligt varm och svetter i dag, fast eljes så var det just inte så värst hett i vädret, och inte hade han gått så rysligt fort håller.

Mor Nilla, hon läste.

»Det är en förskräckelig vidd, I han på er utmark,» sade Hans.

»Ja,» sade mor Nilla och läste på.

Så satt Hans en stund och teg.

»Det är den granne rågen, I han!» sade Hans.

»Ja,» sade mor Nilla och läste ändå högre.

Då blef Hans tyst för en lång stund. Men så sade han:

»Kvarnen står i många härrans år,» sade han och började liksom darra på målet.

»Ja — hon står la i min tid,» sade mor Nilla och klämde så till att läsa så högt som den värste präst.

Nu blef Hans halft rädd för att fråga nånting och han snurrade sin hälgdagshätta emällan nyporna så fort som ett spinnräckshjul. Men han fick la känna sig för litet ändå, när han var dit kommen.

»I viljen la inte ta ett får till lotta?» sade han, med hjärtat högt uppe i halsen.

Då slog mor Nilla ihop psalmboken, så att bordet rungade, och därmed steg hon upp. Det fattades bara det, att den gamle, grömme, snåle Dränga-Hansen skulle komma och vilja förbarma sig öfver hänne, när ingen hederlig storbonde kom. Hon var så arg, så hon kunde spricka.

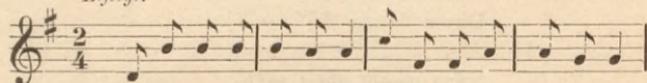
»Nej, inte en gammal bagge en gång!» skrek hon och så basade hon ut i köket.

Hans steg upp och gick hemåt. Och nog tyckte han, att han hade varit bra dum, som

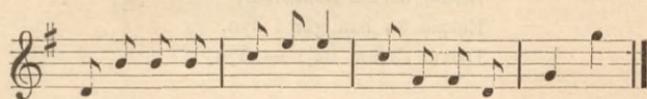
någonsin kom de vägarna. Men han var ändå glad, att han inte hade dabbat till och friat riktigt. Gud bevara en väl för att få en sådan käring!

Men se, Skräddare-Nilsen, som hade näsan med i allting, han fick genast väder af, att Dränga-Hansen hade friat till kvarnagårdskäringen. Sen skaffade han sig bättre besked af Kvarnagårds pigor, och då var han snart färdig med en visa. Och den sjöngs nu i alla stugor.

Ljligt.

Änkan ut-i Kvarna gård, Dirum, darum dundrium!

Re-ste upp så grann en vård, Dirum darum däj! Tjo!

Nu hon tittar efter man,
Dirum darum dundrium!
Kom nu den, som tör och kan!
Dirum darum däj! — Tjo!

Dränga-Hans med kistan full,
Dirum darum dundrium!
Han vill åt mor Nillas gull,
Dirum darum däj! — Tjo!

Kring han går i veckor tre,
Dirum darum dundrium!
Innan han tör tala ve'.
Dirum darum däj! — Tjo!

In han går och där han står:
 Dirum darum dundrium!
 »Vill I ta ett lottafår?»
 Dirum darum däj! — Tjo!

»Tvi för gamle baggen din!
 Dirum darum dundrium!
 Aldrig blir du mannen min.»
 Dirum darum däj! — Tjo!

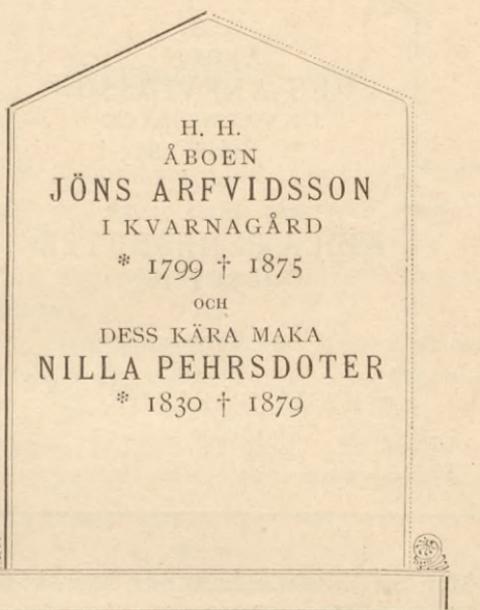
Hans, han var en stackare,
 Dirum darum dundrium!
 Nilla var en rackare.
 Dirum darum däj! — Tjo!

Solen ensam går i skyn,
 Dirum darum dundrium!
 Ensam än han går i byn.
 Dirum darum däj! — Tjo!

Mänen genom fönstret såg,
 Dirum darum dundrium!
 Ensam hon i sängen låg.
 Dirum darum däj! — Tjo!

Hans brydde sig inte om visan för två styfver. Men när hon kom för mor Nillas öron, och det gjorde hon snart, det var inte farligt, så stängde Nilla sig inne några dagar och bara drack kaffe och var arg. Och efter den tiden så viste hon sig nästan aldrig ute ibland folk annat än om söndagarna, när hon åkte till och ifrån kyrkan. Och för friare fick hon allt vara i fred till visse nu, sen den granna visan kom ut.

Mor Nilla, hon riktigt måddes bort. Och efter ett par år så trängde hon inte till att tänka på friare längre, för nu stod där att läsa på grafstenen:

Så en söndag, innan det andra kyrkefolket var kommet, så stod Dränga-Hansen uppe på kyrkegården och läste på den granne stenen. Och då tänkte han för sig själf, men han sade det inte högt, fast där ingen var, som kunde höra det:

Bondeson.

»Hade jag haft god tur, så kunde jag med
fått stå här.»

Men så hisnade han, när han skulle fylla i
det sista årtalet. Stode han här, hvem skulle
då ha alla pängarna, han hade skrapat ihop,
och lottafären? Och så tyckte Hans, att han
stod bäst, där han stod, och att grafstenen var
bäst, sådan han var.

Båtsmannens bref.

Det var i sommarens tid. Jag hade just slagit mig ner vid det gamla stenbordet i trädgården och — för att säga, hvad sant var — så hjälpte jag min syster med att sprita ärter till middagen.

I det samma kom Halta Stina skuttande in genom trädgårdsgrinden och såg rent upprifven ut.

»Doktorn är tvungen till att följa med till båtsmannens borta i mossen. Båtsmannen har slagit Stafva så räligt så. Bloden forsade ur både näsa och mun. Jag kom och skulle därförbi, och då fick jag höra ett sådant förskräckligt skrik och dån därinifrån stugan. Och när jag då tittade in där, så var båtsmannen ihåll med att slå kvinnan. Men jag bad honom skämmas för att slå sin kvinna, och då blef han skammande och lätte ändteligen bli. — Käre doktorn, kom med och titta till henne!»

Jag blef just ej vidare trakterad af detta sjukbud. Halta Stina brukade gärna öfverdrifva allting, det visste jag sen gammalt. Och båtsman

Anckar var känd för sitt häftiga lynne. Det skulle kunna hända, att han fick lust att visa detta mot mig, då jag så här, af honom opåkallad, blandade mig i hans affärer. Men likagodt — jag följde i alla fall med för att, om så behöfdes, bistå den skadade.

Vi styrde vägen ut igenom mossen. Jag gick före på den lilla gångstigen, som slingrade sig fram emellan torfmossegrafvarna, Halta Stina hoppade efter — ett upp och ett i minne! — som klockarns Pälle brukade säga, när han roade sig med att härma hennes gång.

Under vandrigen talade Halta Stina om båtsmansfolket och dess förhållanden.

»De ha lefvat så sams så och haft det så godt så. Han har varit så snäller imot henne. Och det är en sådan duktig karl till att slita. Det är minsann inte många båtsmän, som ha varit så måna om sig och sitt som han. Men de ha inga barn, och det tycker båtsmannen är så keligt så. Han har tagit till flaskan på den sista tiden. Och det tycker inte Stafva om, förstår sig. Men hon har inte velat sagt nånting till honom för det, för hon trodde la, han skulle bege ändå. Men så i dag happade hon till att säga, att hon trodde aldrig, att han skulle bli en fyllehund. — Hon talte om et för mig, innan jag gick — Då blef han tändande galen för det ordet, och så blef där trätt. Och så gaf han sig ihåll med att slå henne, stackarn. Och det var en guds lycka, att jag kom, som jag

kom, för han såg riktigt mordisk ut. Han har ett sådant hastigt sinne.»

Vi voro snart framme vid båtsmanstorpet. När vi klevo öfver stättan och in i den lilla kålhagen, där vallmo och ringblommor prunkade som bäst, varnade jag båtsmannens ansikte innanför den halföppna fähusdörren. Jag låtsade, att jag ej märkt honom, utan gick raka vägen in i stugan.

Det var ej så farligt med Stafvas skador, som hvad Halta Stina hade skrikitt till. Näsan hade sprungit i blod, men blödningsen hade redan stannat, och blodet var borttorkadt; så numera var intet annat att se än en svullen näsa och ett igensvullnadt öga.

»Det var galet att besvära doktorn hitbort för ingenting,» tyckte Stafva. »Men det är Halta Stinas skuld. Jag bad henne inte om et. Hon är alltid så hiad så.»

»Jösses, det såg så räligt ut, så jag hade ingen baring, innan jag fick doktorn med mig hit,» mente Halta Stina.

Jag kunde just ingenting säga till detta — jag var tydligen kommen ut i ogjordt väder.

Medan jag nu satt och hvilade mig litet, fick jag syn på ett digert, gulnadt bref, som låg till bokmärke i gamle Johan Arndt där på bänken. Och som jag alltid varit nyfiken, tog jag brefvet och började läsa.

Det var från båtsmannen Lars Pehrsson Anckar till pigan Gustafva Nilsson i Kröplinge. — —

»Ja, så lätte det på den tiden,» sade Stafva och drog på munnen. »Det är det första brevet, jag fick ifrån Lars, och därför så har jag gömt et. — Men jag klandrar aldrig Lars, för han har varit god imot mig den mästa tiden. Och något ondt får en la döja, när en är gift blifven. Det är månghundrade, som ha det värre än jag. Lars har aldrig så mycket som krökt ett hufvudhår på mig förr än i dag. Bara det inte blir en vane, så strunt i detta! Men ledsamt är det, att det ska ha händt. När det har händt en gång, så vet en aldrig, hvad en har att vänta. Hade jag bara haft vett till att tegat, så behöfde det aldrig händt.»

»En kan la inte tuga i evighet häller, när en ser nånting galet,» mente Halta Stina.

Jag läste brevet till slut. Då rann där upp en tanke hos mig. Om jag skulle be båtsmannen komma in och jag så skulle läsa upp detta brevet för honom! Det vore den bästa moral-kaka, han någonsin kunde få.

Tänkt och gjordt! Jag gick genast ut på gården och öppnade fähusdörren. Där stod Lars Anckar inne i den lilla ladan och riste ett fång hö, till hvad ändamål kunde jag ej förstå, ty hans enda ko gick ute på bete, så till henne var det ej ämnadt.

»God dag, Anckar!» hälsade jag.

»Hummm! God dag!» hälsade han igen, utan att se upp.

»Vill Anckar komma med in i stugan, så ska jag läsa någonting för Anckar.»

Då släppte han höfånget, reste sig upp kapp-rak och satte ögonen i mig.

»Jag vet inte, hvad doktorn har hos mig att göra — jag har inte skickat bud efter'n. — Han har inte trång till att läsa lagen för mig.»

»Nej, jag kommer hvarken till att läsa lagen eller profeterna för Anckar. Men jag skall läsa upp någonting roligt, som jag tycker om och som hedrar Anckar själf. — Kom nu bara! Inte ha vi något ondt oss emällan.»

»Ja, det är la inte värre stäldt; än att jag tör gå in i min egen stuga, när jag så vill,» tyckte han och följde så med in.

Stafva stod vid spisen och höll på med att pyssla om Svarte Petter. Det brann redan under kitteln, och kaffehon var nedlyftad från spishyllan. Halta Stina satt tyst och halft skamsen på bänken nere vid dörren.

Anckar tog af sig mössan och slog sig ner på bänken vid nordfönstret.

»Hvad du har brådt med att hämta doktare, du, Stina!» tyckte han. »Här på trakten bruka vi aldrig hämta dem, förrän själen sitter i ganerna och ska till att flyga sin väg.»

Halta Stina teg, försigtigtvis.

Jag tog plats på bänken jämte båtsmannen och höll så brefvet imot honom.

»Känner Anckar igen detta här?»

Han drog till ett bredt leende.

»Det därna gamla! Hm, ja!»

»Ja, det är det, vi ska höra,» sade jag, och så började jag att med hög röst läsa upp brevet.

Carlskrona den 1 Julij 18..

Ömt innerligt elskade lilla Wen och tilltänkta Macka!

Jag fattar nu pennan i min owana Hand för att skrifwa några få men Välmenta rader till dig min lella Wen. Jag glömmet för wist alldrig den Stunden då wi satt där Ensamma i den lella Barrsån i Länsmansträggården när harrskapet war Borta och du och Jag min lella Wen sutto der hela afftonen i Barrsån och du bjöd mig på den goda söta Punsen och din lella munn war tusen gonger sötare och månen sken ner igönom Träna på ditt Ansichte min lella wen. Jag kan alldrig se Månan uppstiga utur Hafvet utan till att jag tenker på dig och när han går på Hemmelen så är det ju samme måne som ser på mig och på dig min lella Wen och jag tycker alltid Han Helsar mig ifrån dig min lella Wen. Ack min lella wen om du vesste och kunde begripa hur Högt jag Skattar dig min lella Wen intet Gull i Warden går upp emot dig min lella wen om Jag så finge Bo på Kommedantens Slått och äta på Gull tallreck men ej feck se dig hos mig på Slåttet min lella wen så skulle jag tycka att Slåttet woro som en Fästning och Gull tall-

recken sämmre än en Grisaho, men när jag har dig host Mig min lella Wen så skall den lella Båtsmansstugan i Kröplinge Måsse bli som ett Gull skimrande Slått och bara Sell och Pottatis på en Ler tallreck som du har rustat tell åt Mig skall smaka som den Fetaste Stek och den Sötaste Kaka på Kommedantens bord och om du wesste min lella Wen hur jag well arbeta och knoga för dig min lella wen om jag kunde gå mina Fötter så tunna som Gåsfötter för dig min lella Wen så voro det alls intet för möcke ty jag Ellskar dig min lella Wen så att Solen på hemmelen skulle mista sitt Sken för Mig och Blomsterna på marken sin Luckt och Necktorgalen i Lunden sin Sång den Dag då Jag wesste att Du ej Längre war min lella wen. Jag skall bära dig på mina Armar igönom Lusst och igönom We jag skall smeka din rotsenröda Kind så Lent som afftonens Wind o wad jag lengtar efter att Åter få höra din Ljufva Stemma jag vet intet hwad ord af din Mun som intet skal låta för mig som det harligaste Orrgelspel intet utom det jag Ellskar dig intet Lenger ty det woro som ett Dödande Skott eller en Åska som slår ner och sönderspellrar trädet till Roten men det ordet skal Du Aldrig säga min lella Wen ty Du har sagt mig jag Ellskar Dig och på dett Ord litar jag som på Döden Ack att den Stunden var inne då jag åter fick se dig och höra Din ljyfva Stemma min lella Wen men den Stunden är ännu långt Borte ty innan däss skall jag hafva

Faret öfver Willande Haf och sedt Monga Fålk och Länder Wi skola på langresa med Korfwätten Freja i nesta weckan som wi hört på nesta Onsdag så lyfter wi Ankar Du kan intet förstå min lella Wen hur stor en Korfwätt är ty Du har icke Sett större Fartyg än Wed skutorna och Sill båtarna i Fallkenbergs Hamn men om Jag säger dig min lella Wen att en Korfwätt är till dem Som Kröplinge Stora Kyrka till de Små backstugerna der hemman i Kröplinge så kan du Begripa min lella Wen hur Stor en Korfwätt är Wi har ligget och exserat med Kanoner hela tiden och det är strängt du skal inte Tro min lella Wen att det är Sådana Kanoner som Kläckarns Pelle sköt med der hemman i Kröplinge som en kan ta med en Hand och Slänga öfver Taket utan det är Kanoner så Stora som de Största Timmerkubbar och så Svåra att Tio Kröplingebor med Stakar och Stänger knappt woro Karlar till att lägga en på en Wangn och du skulle kunna Sticka in ditt Hufvud i Mynningen min lella wen forutan prut och förutan att Nesan skulle ta emot en Gong i Söndags war wi på Dans wid Majstången min lella wen men di dantsar Pållske så fort her nere och Sprätter med Benena som kalfvar som Tjesar min lella wen och Jag hadde ingen Ro af att Dansa när jag icke fick dansa med dig min lella Wen för när jag såg en Flecka så tenkte Jag endast på dig min lella Wen Men när vi treffas till nesta Sommar så skall Wi dansa min lella Wen och

Wi skal Dantsa på Rotser hela vårt Lif igönom
Sof gått min lella wen och Drömm om mig ty
Jag drömmer hvar Natt om dig min lella wen
och jag well Sjunga för hvarje Dag som det
Står i Wisan

När jag från Hemmet reste en wen jag hadde kär
Och henne i mett Hjarta för hvarje Dag jag Bär
När Stårmarna de tjuta och Sjön mot Skeppet slår
Min tanke då tell Wennen i stilla Hyddan går
Ja han går

men låt mig alldrig Höra det att det går
Mig som det Står i Wisan att Fleckan min har
taget en annan Festeman ty då well Jag intet
lenger lefwa utan Då kastar jag mig i Hafsens
Jup men det well Du ju intet min lella Wen.

Ajö godnatt Sof gott sof Sött min lella
Wen Östanwäder och Sönnanblåst jag wentar
Bref på nesta Påst tecknar din i Döden Trofaste

Lars Pehrsson Anckar
min adräs är Båtsmannen vid Södra Hallans
Kompani N:o 157 Lars Pehrsson Anckar Korf-
wätten Freja Carlskrona skrif gennast min lella
Wen så jag får Brefwet innan wi far så är du
Snell ajö Godnatt.

»Ja, detta har båtsmannen vid Södra Hal-
lands kompani N:o 157 Lars Pehrsson Anckar
skrifvit till sin fästmö Gustafva Nilsson,» sade
jag nu i högtidlig ton.

Båtsmannen valkade bussen ärliga tag, spot-tade och svarade så ett långdraget:

»Nehej!»

»Hvad! Har inte Anckar skrifvit brevet? Här står ju: 'Jag fattar nu pennan —'»

»Ja, det förstår sig. Men jag har, min själ, inte skrifvit det ändå — jag kan inte skrifva mitt namn en gång.»

»Nå hvem har då skrifvit det?»

»Ja, när han nu ändteligen vill ha det att veta, så har en båtsmanskorporal, som hette Storm, därnere i Karlskrona skrifvit det.»

»Efter som Anckar har sagt före då?»

»Å,» tyckte båtsmannen, »han var allt god för att skrifva ett bref, antingen en då sa före honom, hvad han skulle skrifva, eller inte. Det var den värste kropp till att skrifva kärleksbref, som fans. Och hvem, som ville ha ett bref skrifvet, så behöfde han bara gå till honom och ta en liten romflaska med sig i lommen, för sådant bläck ville där med till, om det skulle bli riktigt bra. — Så det grannaste här står i detta brevet — det har allt han smällt dit. Hähä!»

»Ja, men inte hittade väl korporalen på det där om stunden i den lilla 'barrsån'?» mente jag.

»Neej!»

»Och om punschen!»

»Neej!»

»Och om månen!»

»Neej!»

»Och gåsfötterna?»

»Nej, det kan la vara.»

»Och om solen och blomsterna och näktergalen?»

»Jo, gu det gjorde han», ropade båtsmannen ifrigt.

»Nå, var det också han, som hittade på det — att dansa på rosor hela lifvet igenom?»

»Nej, det får la jag ta mig på.»

»Och inte har Anckar behöft att kasta sig i hafsens djup!»

»Å nej, då satt jag väl inte här,» sade båtsmannen och skrattade godt.

»Ja, jag tycker så bra om detta brevet, så att jag vill skrifva af det,» sade jag. — »Och jag kan svära på, att Anckar också var mycket väl nöjd med det, när han skickade af det.»

»Tacka för det, att jag var nöjder med det?» tyckte båtsmannen. — »Var du nöjder med det, Stafva?» ropte han till hustrun, som stod vid spisen alltjämt.

»Stolle!» sade Stafva och vände sig imot oss — kaffekitteln fick sköta sig själf för ett ögonblick. — »Jag glömmmer la aldrig, hvad jag hade för bekymmer, innan jag fick skrifvet svaret ditner till Karlskrona. Jag sprang till klockaren den samme kvällen, jag hade fått detta; och, må tro, det ville många kruseringar till, innan han blef i ordning att skrifva. Och så måtte jag springa till prästgården med brevet och be,

att det fick följa med i prostens väska. - Må tro, det var många bekymmer för det!»

»Stackars Stafva! Det var allt synd om dig. Du var la rälige ledsen för de bekymmerna med?» sade båtsmannen och plirade så illmarigt imot henne.

»Å, inte värst ändå!» mente hon och skratade godt.

»Fins det brevet också i behåll?» frågade jag.

»Nej män gör det ej!» tyckte Stafva. »Tror någon — —»

»Åja, åja,» afbröt båtsmannen. »Sakta mor! Jag läste kanske det, jag fick, flitigare än du mitt. För ska jag säga hela sanningen, så slet jag ut det på resan. Så var det med det. — Ser doktorn, på den tiden var det la värre rart oss emällan. Och det kan det la vara nu med, om det kniper. — Vill du vara god på mig, mor? Hvad?»

»Jag har la ingen annan råd?» sade Stafva, men såg helt belåten ut.

»Det är rätt, mor! Då är det nu, som det var förr. — Då ska la doktorn slippa att bli hämtad hit tidare af Halta Stina i sådana härnä ärenden. — Men kom ihåg det, Stafva! Du kallar mig aldrig fyllehund mer, för det vill jag inte vara,» sade båtsmannen.

»Nänä, det beror la på dig själf,» tyckte hon.

»Ja,» sade båtsmannen och vände sig till mig, »jag ska säga doktorn, hur det är. För det är på det lilla viset, att det blir allt litet

ensligt härute i mossen ibland. Vi sitta här, vi bägge ensamma människor, och titta på hvarandra. Och så händer det, att jag inte kan bärga mig härhemma, jag längtar, och då ger jag mig ut i bygden och så får jag mig några supar, för det kan jag säga — jag är inte illa liden af folk, så båtsman jag är. Eljes så är jag visst ingen supare. — Det är en olycka, att vi inte ha något barn att pyssla med och samsas om att slita för. Nu är det bara vi bägge, och så blir det allt, som jag säger, långsamt ibland i stugan.»

Jag tillsporde dem, hvarför de ej hade tagit sig ett fosterbarn.

»Nej, det har Lars inte velat. Han säger, han kan inte li att höra skrik af andras ungar,» sade Stafva.

»Ja, men om I togen ett litet barn, som ingen annan i världen ville kännas vid, än I själfva,» dristade jag mig till att säga.

»Hvar skulle en få ett sådant ifrån, när en inte kan skaffa sig ett själf?» tyckte båtsmannen.

»Åjo,» mente jag, »ett sådant kan prästen skaffa er ifrån Stockholm, ifrån det stora barnhuset. Där är många små föräldralösa stackare, som tränga till ömhet och vård.»

»Ja, det har jag allt hört, när jag tänker rätt på saken,» sade båtsmannen begrundande. »Men det är ett stort bekymmer och ansvar också med att ha barn.»

Nu bjöd Stafva på kaffe. Och så drucko vi våra två bräddfulla koppar hvar, allt under godt samspråk. Och båtsman Anckar kom i en sådan upprymd stämning, att han omtalade hela sin långresa med »korfwätten» Freja för oss.

Vid afskedet förekommo hvarken förmaningar eller ursäkter. Båtsmannen följde mig ett godt stycke på hemvägen och lofvade så att följande morgon ro mig på en fisketur på Kröplingesjön.

Vi hade just lagt oss stilla vid en vassbunke därute i sjön för att meta aborrar, då båtsmannen bröt tystnaden.

»Jag ville bara fråga. Tror doktorn då, att det vore möjligt att få sig ett barn däruppi från Stockholm. Mor och jag lågo i aftes och snackades vid om den saken.»

Jag sade honom, att ingenting vore lättare, endast de vände sig till prästen.

Det blef ej mera taladt därom. Men innan vintern kom, hade båtsmansfolket fått sig ett litet fosterbarn i huset.

Och när jag om julen gjorde besök i deras stuga, då satt båtsmannen själf med barnet i knät och jodlade för det.

»Nu kan jag godt li att höra ungaskrik. För det är min Viktoria,» tyckte han. »Men det är inte justament så tidt, som här skrikes.

Prrrrr, lillan! Pm pm pm! T-t-t! Pm!» smackade han åt barnet, och detta sträckte sina små armar imot honom och log med hela ansiktet. »Vi ä så glada ät vår lilla Viktoria,» sade han sen. »Och vi ä så sams, mor och jag, så vi ha visst aldrig varit så sams förr.»

Tratta-Lars.

Det var till Tratta-Lars, skräddaren, som gamle prosten i Kröplinge sa:

»Jag tycker mycket bra om Lars,» sa han; »för Lars är en duktig skräddare och en bra karl för rästen, jaha. Det är bara en ting, som Lars skall vara snäll och lofva mig. — Lars förstår nog, hvad jag menar. Jo, det är, — hum, ja. — Lofva mig nu det! Jag vet, att Lars håller, hvad han lofvar.»

»Ja, käre prosten, det vill jag visst göra, så vidt som det står i människomakt, så» — mente Tratta-Lars och såg så innerligt trovärd ut så.

»Ja, lofva mig då, att Lars bara tar sig en sup åt gången.»

»Ja, ja, käre prosten, det vill jag gärna lofva, med hand och mun — men det ska ske så tidt, så tidt, så tidt!»

Och Tratta-Lars, han tog sin sup — nu som förut — så tidt, så tidt, så tidt, som han nånsin kom åt det. Så att detta löftet till prosten, det höll han då som en hel karl.

Eljes ville nog folk säga, att Tratta-Lars inte var just så värst ordhållig af sig. För i gårdarna, där de hade tingat honom till sig att sy, där fingo de hela säckar fulla med löften, att han skulle komma — då och då och då; men likafullt kunde de hitta på att få vänta öfver både jul och påsk och midsommar, innan någon skräddare viste sig i dörren, med sin alnakäpp och sitt pårsejärn. Jaja, visst svuros där la många goda eder på en skräddare, och folk gaf sig jämt den onde på att aldrig bry sig om honom mer. Men hur det nu var, så väntade de in honom ändå; för se, det tål sägas, att en sådan skräddare till att svänga till, antingen det så skulle vara en karlarock eller en fruntimmerskjol, det har då aldrig funnits i hela Årstads härad. Och som han skötte en nål! — En kunde knappt ögna stingen. — Och hur liten lapp det än var, nog visste Tratta-Lars att sätta honom, där han passte. Och alltid var han glad, och aldrig dattlade han maten, han som andra handtvärkare, när han kom ifrån den ena stugan i den andra. Så att nog fick en la dras med, att han ljög sig undan på det därna viset — till visse som det ju är handtvärkares sed:

»Skomakare, skräddare, sme' —
Ljugare och bedragare alla tre.»

Ja, denne Tratta-Lars var allt så kär i det brännevinet, däraf hade han också fått namnet, för en fylletratt var han, och det riktigt ändå.

Men inte var han af det slaget folk, som ä nöjda, bara de få krypa bort i en vrå med en full flaska i näfven. Nej då, han ville allt se ett gladt lif ikring sig. Han var sådan till sinnes, så han ville både spandera på andra och låta andra spandera på sig. Och därför så höll han sig hälst på Sjönevads krog. Där hade han alltid goda komsamser ikring sig, för där körde han ihop med all världsens knallare. Och Tratta-Lars tyckte om dem allihop, och allihop tyckte de om Tratta-Lars.

Där kunde han också sjunga sin lilla granna visa, utan att bli motsagd:

»En sådan lefnad kan ingen klandra:
Att supa brännevin och roa andra.»

Ja, nu så han I reda på, hvad Tratta-Lars gick för. Om jag så därtill säger, att han var liten och blek och spinkig, så veten I, hur han såg ut med.

Men tron I inte, han blef gift ändå, hurudan han då var? Jo, pina rasa dö! Och hundan vete la för rästen, hurudan den karl skall vara funtad, som inte kan skaffa sig en käring.

Men se, Tratta-Lars fick sig både en stor käring och en stark käring och en duktig käring. Det var ingen mindre än själfva prostens Lina, köksan, som han fastnade för. Och hon var då mäst dubbelt så stor och stark som han.

Det sker mycket obetänkt här i världen. Men det, som skall ske, det sker, och så var

det med detta giftet. Tratta-Lars hade visst aldrig tänkt på att fria till Prosta-Lina, lika litet som Prosta-Lina till Tratta-Lars. Men så voro de ihop vid majeträt på Kröplinge backe om midsommar, och så blef det frieri af i alla fulla fall.

Folk förskräckte la Lina för detta giftet. Men Lina tyckte bara det:

»När det nu så ska va, så ska det också bli bra.»

Så det var fast och bestämdt.

Nu ville, förstår sig, Lina med all makt, att de skulle sätta sig ner i kyrkebyn — för där var hon född och där hade hon tjänt i all sin tid, och där hade de prostens att lita sig till. Men se, det ville inte Lars höra talas om. Han ville upp åt sjönevadshället till, för där hade de inte så långt efter brännet — skogen låg ju ända inpå — och brännet är la ändå det viktigaste för en skraddare, som ju jämt skall fyra under pärsejärnet. Jaja, Lina begrep godt, hvad det var för »bränne», som Lars hade mäst bekymmer för, och det var justament ifrån det, hon ville, att han skulle vara så långt skild som möjligt.

Men Lars gjorde la med det, som han ville, ändå. Han gick upp en söndag och ackorderade sig till gamle Träsko-Jönsa stuga där straks ofvan för Sjönevad och skulle ge tre och tretti riksdaler och säkston skilling, det var hela tvåhundra daler, för na. Och sen var det inte värdt, att Lina gjorde några invändningar längre. Det

hör kvinnan till att följa sin härre och man! Men nog tänkte hon alltid att passa sin härre.

Så skulle de dra till huset, hvad de kunde. Tratta-Lars hade la knappt mer lösörebo än sitt pärsejárn, sin alnakäpp, sitt synålsbref och sin syring. Men Lina hade skrapat ihop en hel mängd smått och godt under de fämton åren, hon hade tjänt hos prostens. Hon hade fått spinna och väfva, så att hon hade både lakanslärf't och dynevar. En hel kista hade hon full med kläder. Och så hade hon pengar till både kaffekittel och kopparspann och gryta och pannjárn och lerkärl, så att det var inga bekymmer för sådant. Litet möbler var hon också »karl» till att skaffa, både säng och vagga och bord och stolar och skänk.

Ja, så stod bröllopet den ene månadsdagen — till den andre fingo de tänka på barsöl. Det kom allt likasom litet hastigt på, detta sista, men det har la händt finare folk än Tratta-Lars och Prosta-Lina, för det hände själfve kyrkewärdens sammadant — så är det inte justament kristeligt, så är det åtminstone brukeligt.

Bröllopet gjorde de inte stort väsen af. Snickare-Johan, Linas bror, och hans kvinna, Anna Johanna, följde dem till prästgårdén, där de blefvo vigda. Så fingo dessa främmande en måltid mat hos skräddarens, och därmed var det högtideliga slut.

Men se, barsölet, det skulle bli efter ordning, det. Ja, jäden anfakta! Tratta-Lars hade då

gett sig den oleke på, att det skulle bli ett sådant gille, så det skulle tåla att snackas om i hela bygden. — I skullen bara sett på en skraddare! Han flög ikring i stugorna och sydde som den värste slaf, han satt hemma i stugan och sydde som en slaf. Och hvarenda styfver, han tjänte, så lämnade han honom till Lina. Han nändes inte att köpa sig en enda fattig jumfru brännevin på hele denne månaden. Men nu så hade han också fullt upp med pängar både till brännevin — han skulle köpa hela tre kannor — och till kaffe och socker och tobak och allt hvad mat och annat, som nånsin kunde uttänkas. Häj, gubbar i sväng!

Glötten föddes på en söndag. Det var en stor och duktig pojke, som vägde sina tio marker, med tånan, förstår sig, — skraddaren var också så högfärdig, så han kunde spricka. Nu var det lördag. Pojken höll sig kry som en liten utter och skrek, så det tjoade efter't i stugan. Lina hade varit uppe ända sen om måndagen och styrt och ställt i huset. Allting var också fint och i ordning därhemma. — Nu skulle bara Lars fram till Sjönevad efter brännevinet och det andra goda, som behöfdes till kalaset. Dagen efter, på söndagen, skulle ungen till kyrkan och kristnas. Store Bonde i Lia och Inger Lena hade loft att köra dit med honom. Det var gudfar och gudmor i banko. Och utom dem voro ett halft tjog andra bjudna till faddrar, allihop regält och hyggheligt folk — så att nog

kunde där happa till att bli granna fadderpängar alltid!

Lina kunde la inte rå för, att hon kände sig likasom litet orolig, när hon skulle släppa Lars bort till krogen med alla dessa pängarna, som hon hade liggande i kisteläddikan. Det var hela säkston riksdaler! Men när hon så tänkte på, hur han hade flugit ikring och gnott för att få ihop dem och hur mycket han hade snackat om detta rara gillet, han skulle ställa till för dem, så hade hon la inte hjärta till att yppa någon misstro till honom, utan hon pysslade om sin Lars så grant och lät honom gå. Hon sa bara:

»Nu skyndar du dig la hem igen, så jag hinner att bränna kaffet och hacka sockret i kväll.»

Och det, tyckte Lars, var solklart.

Men det blef bare kvällen, och ingen Lars hördes af därhemma i stugan. Det blef natt, Lina låg vaken och väntade. Klockan slog tolf, ett, tu; men ingen Lars kom. — Så gick natten, det blef morgon. Lina var hjärtängslig. Tänk, om det hade händt Lars någon olycka därframme eller på vägen! Om hon bara hade haft någon människa att skicka fram till gästgifvaregården — men det var lika långt till närmsta folk som till krogen. Den lille kunde hon inte gärna lämna ensam. Och så skämdes hon ögonen ur sig för att behöfva gå ditfram och hämta Lars, till visse nu innan barnet var döpt och innan hon själf hade gått i kyrke. Iih, hvad detta härna var

kedsamt och så harmeligt! Hon flyttade vaggan till fönstret och så satt hon där med ögonen jämt åt sjönevadshållet. Men ingen Lars syntes till.

Så slog klockan åtta. Då reste Lina sig. Nu kunde hon inte bärga sig längre. Tänk, om Store Bondes och hin främmaden kom, innan Lars töjde sig hem med det, de skulle ha att fagna med, hvad skulle de då säga, som ville göra skrädarens en sådan heder, som att föra deras barn till kristning! Nej, nu fick det gå, hur det ville därframme på krogen, nu var hon rent tvungen till att springa ditfram och hämta sin Lars.

Hon lade den lille i sängen, för han skulle ligga säkrare. Så slängde hon en sjal öfver sig och skyndte sig, det fortaste hon orkte, fram till Sjönevad.

Därinne vid bordet i den lilla krogstugan sutto Tratta-Lars och Sven Brännevin, knallen, och hållde som bäst på med sin morgongök. De hade allt fått fram kortleken och spelte tolfva om hvem, som skulle bestå gökarna. Bägge sågo lurfviga ut. Höstrå och höfrö i håret och på kläderna — det syntes godt, hvar de hade haft sitt liggeställe om natten. Tratta-Lars hade en stor led, halftorkad pladaska på ryggen, han hade tydligen tagit en öfverhalning därute på gården om kvällen, innan han orkte in i ladan.

»En sådan lefrad kan ingen klandra,» småsjöng Tratta-Lars och tog sig en slurk ur koppen.

»Har du spar, Sven Brännevin, så kan du ta och sticka spar äss. Haha!»

»Stick i hälsfyr, Lasse Tratt! Och gapa lagom, fast du har fått kort för en gångs skull!» tyckte Sven Brännevin.

»Jo, du! — Har du klått mig hela tiden förut, så ska du få se på den, som ska klå dig nu, Sven Brännevin, så jäklaforan ska ryka ur din leda knallaresjäl, som mjöldusten ur en mälda-påse! Haha, du! Tromp i spar och tjog i — — i — —» i det samma får han se Lina klifva in genom dörren, »i — Lina.» Han höll ända på att släppa korten i häpenheten.

Lina såg inte häller just nådig ut. — Tvi svinen! Hon var så arg, så hon ville bita sig själf, för hon nånsin hade varit så dum och tänkt, att det kunde ha händt Tratta-Lars någon olycka, eftersom han inte kom igen ifrån krogen. Hm! Här satt han ju och hade't så godt och rart, som han nånsin kunde önska sig.

»Du är justament en granner here, du Lars!» sade hon och hon ända darrade på målet.

»Hvad! Är han inte granner nock åt dig!» tyckte Sven Brännevin.

»Tig du, knalle!» skrek Lina och knöt näfven åt Sven Brännevin. »Det är din skull, att Lars inte har kommit hem till kvinna och barn. Gjorde jag rätt, så skulle jag lyfta dig ett tag, din knallareusling!»

Hon tog ett steg fram imot honom. — Sven Brännevin sköt sin stol tillbaka och teg snällt. Lina såg ut att orka med, hvad hon lofvade.

Tratta-Lars skämdes, så han kunde inte se upp en gång. En kan la veta -- bli hämtad på detta viset på krogen och så till af en kvinna, som inte en gång var tagen i kyrke.

»Nu följer du genast med hem, Lars!» tyckte Lina. »Främmaden kan komma hvilken stund som hälst. — Hvar har du det, du har köpt?»

Lars svarade inte ett ord.

»Nänä, du har la supit upp och spelat bort pängarna, ditt kräk!»

»Han har la själf tjänt sina pängar? Eller har du tjänt dem kanske?» tyckte Sven Brännevin, som nu kommit i säkerhet bakom bordet.

Lina gat inte svara knallen. Men hon gaf honom ett par ögon, så han ville visst inte fråga mer för den gången.

»Kom nu!» sade hon till Lars och ryckte i honom ett tag. — »Vi få la försöka att få borga det viktigaste, vi behöfva, af gästgifvaremor »

Så gick hon ut i köket till gästgifverskan. Och borga fick hon, hvad hon ville, det var inte frågen om det. Prosta-Lina var nog betrodd.

Men Lars han satt, där han satt.

»Upp nu, Lars! Nu gå vi!» tyckte hon sen, när hon kom in igen i stugan. »Skynda dig nu, säger jag!» ropte hon och gick fram och ruskade i honom.

»Jag orkar inte,» sade Lars till slut. Och nog såg han ut, som om han inte skulle orka resa sig ifrån stolen, så skammande och förbi var han.

»Så får jag la hjälpa dig då,» mente Lina och därmed tog hon sin käre man i famnen och bar honom ut på gården.

Där stod en hjulebår intill fähusdörren.

»Får jag låna hjulebåren af er?» ropte hon till gästgifvarefolket, som hade följt med ut på gården och nu stod där och storgrinade åt Tratta-Lars och hans krafviga käring.

»Javars, är den sjäsen god nog, så gärna det. Hihhi!»

Då dängde hon sin Lars i båren, så det var inte fritt, än det knakade i brädfogarna. Så lade hon knytena med barsölsfägnaden ofvanpå honom och högg tag i hjulbårsarmarna och började hjula vägen framåt.

Lars rörde på sig och ville upp ur båren. Men Lina ropte:

»Ligg stilla, ditt kräk! Du orkar inte. — Har jag gjort mig besvär med att låna hjulebåren, så ska jag också hjula dig hem.»

Och det sade hon med en sådan röst, så att Tratta-Lars torde inte annat än bli liggande.

Därpå så vände hon sig om imot folket, som stod där på gården och grinade och hojade efter dem.

»Nu skon I höra, hvad jag säger,» tyckte hon, »för hvad jag säger, det står jag vid. —

Hvar gång, som Lars försöker att lägga sig här och grisa ner sig på detta usla hålet, så hämtar jag honom på detta viset. Så I veten det! Hjulebår skon I slippa att låna mig tidare, för sådan ham vi själf. Nu han I hört det, och du med, Lars. Du ska veta, att nu har du käring.»

»Ja, det ska la fan veta, han har. Bevare's väl för en sådan kona!» tyckte Sven Brännevin.

Gästgifvarefolket grinade, så det skrall i gården.

»Du ska aldrig ta dig på mer, Lina, än du gitter sköta,» mente gästgifvaren.

»Hahaha! Vi kännom Tratta-Lars,» ropte de andra.

Men Lina brydde sig inte mer om, hvad de sade. Hon hjulade hem sin Lars ända till förstustenen. Där först fick han stiga upp ur hjulebåren. Och skammande var han som en rumpehuggen hund.

Sen så skrapade Lina af honom det värsta, som hängde vid, och så hyfsade hon upp honom, så godt hon kunde, så att han såg riktigt folkelig ut, när främmaden kom. Då stod där också kaffe på bordet, och allting var fint och hyggligt där i stugan. Och ungen kom med heder till kyrkan och därifrån med. Och Nils fick han heta efter den gamle Skomakare-Nilsen, Linas far. Och så var där kalas hos skraddarens hela dagen, och alla tyckte, det var både rart och hederligt, och det tyckte Lars med — må tro, Lina hade la inte varit köksa hos prostens för

inte. Och fadderpängarna riktigt rägnade. Tänk, Store Bondes Inger Lena hade lagt en hel spesie i tånan!

Ja, så var det med den pasjasan.

»Men tron I, att Lina trängde till att hämta sin Lars på Sjönevads krog i deras egen hjulebår, så tron I allt rasande. Nej, pirovall! Han fick allt nog af den där första hemskjutsen. För han blef så rädd för Sjönevads krog efter den betan, så han tör knappt smitta in där och hämta sig ett stop brännevin till de stora högtiderna eller till kyrkegång eller barsöl, för det ha de la inte lagt bort, och han har alltid så brådt ut igen, som om golfvet brändes där i stugan. Må tro, Lars har allt kommit underfund med, att han har en kvinna, som både vill och kan hålla, hvad hon lofvar. Och godt stå de sig, det kunnen I lita på. Där är både bröd och såfvel i deras hus och en kopp kaffe med, som hvarken luktar brändt bröd eller sickoria.

Men Tratta-Lars får skraddaren ändå heta nu som förr, fast gud skall veta, att han nu inte är värre fylletratt, han än någon annan kröplingebo. Det allra galnaste är ändå det, att de ha tagit sig för att kalla hanne Tratta-Lina, hon som aldrig haft en droppe brännevin i sin mun tidare, än om hon har haft knip i magen någon gång, om hon då har kunnat ta sig en sup malörta-brännevin eller så. Men hon bryr sig strunt om namnet, och då behöfva la inte håller vi att lägga't hvarken på minnet eller på hjärtat.

En förargelsedag

eller

Mycken stryk för en lumpen sak.

Svenborgs lede Nils Petter och mor Olenas lille Karl Johan stodo med byksorna uppknippade högt öfver knäna och »tjárnade» i Trulsagårds kärr. De trampade ner i den lena dyn, så att benen voro så svarta som tåsseskin.

»Mitt tjárn är likast,» sade Nils Petter och drog upp en stor klaffa dy på den ena foten.

»Nej, mitt är likast,» mente Karl Johan.

Då sprätte Svenborgs lede Nils Petter till, så där flög en duktig kladd rätt på lille Karl Johans nya sitshätta, som mor Olena hade haft hem till honom dagen förut i stadsgåfva.

»Det ska få sitta där, till jag kommer hem till mor,» pep lille Karl Johan, och så gick han och tutade och snyftade hela vägen.

Inne i Trulsagårds kammare, där satt Svenborg till husa. Hon höll just på med att sätta upp en väf, och hon trallade och var så glad,

som om hon aldrig hade hört talas om något förargeligt en gång. Men in kommer mor Olena, dängande med sin lille Karl Johan i näfven. Hon var så röd i synen som en tuppkam om påsk, och ögonen stodo ända som vargspjut i skallen på henne.

»Ska din lede unge, som en ska ha här för syndens skull, ska han göra så med min lille Karl Johans nya hätta?» fräste hon till, så hon höll mäst på att mista andan, och pekade på dyklicken, som satt där lika blanksvart och fet ännu.

Svenborg blef röd i synen, hon med.

»Inte har jag bedt honom göra't,» sade hon bara, men fingrarna började firra ibland sölfven.

Nu riktigt skalf mor Olena i hela kroppen. Hon hade la tänkt, att Svenborg åtminstone skulle slagit ihop näfvarna och beskärmat sig och lofvat sin rackareunge till pojke ett bra kok stryk.

»Har du inte bedt honom! Det fattas bara, att du skulle bedt honom. Vill du inte försvara det leda djuret med! Titta dyn, hur hon dräller ner på smäcken!» skrek hon och satte Karl Johans hätta rakt under näsan på Svenborg.

»Stryk af na då!» tyckte Svenborg och höll sig ännu.

»Stryk af na — på dig, ditt bäst!» högskrek Olena, och med det samma så drog hon till Svenborg midt i synen med hättan, så att Svenborg blef svart som en morian.

Då var det Svenborg, som ville i kavajsen på mor Olena. Men mor Olena fick tag i en väfkäpp och började prygla på henne. Så fick då Svenborg tag i käppen, hon med, och de till att ryckas och fäkta och smälla och slå och skrika och skälla, och de lefde, så det kunde höras långa vägar.

Men så ryckte mor Olena till, så att väfkäppen rände rätt ut igenom fönstret. Då blef hon la både harmer och skammande, kan tro — för det var en hel mil till glasare — så att hon fick sin lille Karl Johan i näfven och slängde ut igenom dörren.

När nu Svenborgs lede Nils Petter kom hem, så fick han sig en riktig enerisbasta, det fick han, för det skulle han då ha. Men när mor Olenas lille Karl Johan kom hem, så skulle han ha det, som bättre var, för han var snäll, han.

»Stackars min lille Karl Johan!» sade mor Olena, när hon kom in i sin egen stuga och hade stängt dörren.

Karl Johan snusade och snusade.

»Jag får la hitta på nånting godt åt dig,» sade mor Olena.

Karl Johan tittade upp och smackade.

Så hon ut i köket efter grötafatet sen gårkvällen. Hon satte brädden imot bröstet och gjorde en liten knyck på fatet, så att grötaklicken gjorde helt om och visade den blanka sidan. Så tog hon fram den lilla flata, svarta sirapsflaskan ur skåpet och skulle söta gröten. Men där var

bara ett litet, litet grand igen på botten, så det ville inte rinna. Och sen, om än det hade velat rinna, så hade det blifvit rent för grofva ränder, och därför så tog mor Olena och ställde flaskan till värmes i spisen, där det var några glöder igen, sen hon rustade till dagvarden.

Nu satte hon sig till råcken, medan sirapen värmdes sig. Och då rann sinnet till igen. Ja, hon trampade och hon snodde, så skäfvorna yrde som en myggedans omkring råckalaget, och det surrade som i den värsta grynakvarn.

Men rätt i det samma så small det till i spisen, och sirapsflaskan i kras. Hon var kommen för nära värmen.

Mor Olena upp som en bistungen hund och skulle rädda, hvad som räddas kunde. Så fick hon tag i flaskebotten. Den var hel, så att sirapen var i behåll. Nu så lade hon ut den ena sirapsskenan efter den andra på gröten, och hon höll så högt, så att strålen kom ner så fin, så fin som det finaste maskinsilke.

»Ät nu, lille Karl Johan!» sade hon så mildt, hon nånsin kunde.

Karl Johan satte sig intill bänken och började kröka på armen.

Mor Olena snurrade på.

Men så ville Karl Johan bara följa sirapsvägarna.

Ät gröt med, Karl Johan!» sade mor Olena, utan att titta upp ifrån råcken.

Karl Johan tryckte ner ett par rågade skedar gröt och smackade med, för det skulle låta, som det smakte godt. Men så var han i skenorna igen.

»Du ska äta gröt med, Karl Johan!» sade mor Olena och drog en liten rynka emällan ögonbrynen, men hon höll inte upp med spinnandet ändå.

Nu gjorde Karl Johan några djupa hugg ner i gröten, så att hornskeden skrek imot fatbotten, och han bara doppade i sirapen. — Men hur det var, om en stund så körde Karl Johan fram i sirapsskenorna omigen.

»Har jag inte sagt dig, du ska äta gröt med, ditt leda barn!» skrek mor Olena.

Och därmed for hon upp och gaf sin lille Karl Johan en i nacken, så han stod på hufvudet som ett ljus midt i grötafatet. Och fatet var inte så starkt som Karl Johans skalle, för det sprack.

Nu fick mor Olena först skrapa gröten ur hufvudet på sin lille Karl Johan och kamma honom midt i söckna veckan. Och sen hade hon en timmes sjä med att borra och binda grötafatet.

Om fyrahanda eldvapen.

Klockarns Pälle och jag voro som två korfvar i samma skinn, vi hade allt smått roligt ihop under uppväxstiden. Och därför så kan då ingen bättre än jag ha reda på, hur Klockarns Pälle handterade fyrahanda eldvapen.

1. Nycklabössan.

Nyckeln till Kröplinge gamla kyrka var rent anskrämligt stor. En kunde få rum med bägge näfvarna i öglan och pipan kunde en då ränna in den störste karlatumme i. Och för länge sen i världen så hade de roat sig med att fila ett litet hål högst uppe vid ringen, där pipan tröt. Det var ett futtehål det, för de hade denne nyckeln till att skjuta efter påskakäringarna med. Men hålet började bli nästan väl stort på sista tiden, för krutet hade, kan veta, frätt och frätt ikring kanterna vid det myckna futtandet.

Så var det påskafton igen, och all bya ungdom hade kommit tillhopa på Klockargårds backe.

Kyrkenyckeln var ute i farten nu med, fast gamle klockaren hade försökt att gömma undan honom. Pälle höll just på med att ladda. Först hällde han pipan half med krut, sen pluggade han blötta trasor ofvanpå det, så länge där fans något rum. Ja, till slut så hängde där ändå en lång radde utanför mynningen och dinglade — se, det var meningen, att det skulle smälla på karlavis.

I det samma så kommer Starke Sören i Gnetarp — Stuten, som de kallade honom — och skall förbi, och han undrar, hvad allt detta myckna folket väntar på.

»Dai sko skuda mä nöglabössan», tyckte vi småpojkar, som nu svärmade omkring på ett välbetänkt afstånd ifrån Pälle och nycklabössan.

Sören knäade fram och ville titta på god lust.

»God dag, Sören! — Du orkar inte hålla denne nyckeln, när jag futtar på,» sade Klockarns Pälle.

»Hööö,» drönade Sören och drog litet på munnen.

»Ja, starker är du, men jag tör sätta ett kvarter brännevin med dig, att du inte orkar,» mente Klockarns Pälle.

»Ta hit en! — Det måtte jag la orka,» tyckte Sören, för han brukte nog orka med hvad som hälst.

Han tog nycklabössan och synade henne väl i bägge ändar. Sen fick han bägge näfvarna i öglan och höll pipan rätt ut framför sig.

»Futta på nu då!» tyckte han.

Folket skydde åt alla kanter. — »Jesses, Jesses!»

Klockarns Pälle tände eld i den ene änden på en lång lunta, som han gjort af två hopbundna spingestickor; för se, alltid förut hade han brukat sätta fast nycklabössan på den ena sidan i stengärdesgården och så ligga själf på den andra och futta på. Nu kom han så varligt bakom Sören och metade med luntan.

»Futta till!» ropte Sören; han började allt längta efter brännevinet.

Slutligen lyckades det Pälle att doppa till på fänghålet med stickeskaren. Det small. Elden stod rätt upp ur futtehålet och i näsan på Stuten. Stuten gaf till ett illvrål och damp på rygg. — Men hvar Kröplinge gamle kyrkenyckel blef af, det vet hvarken han eller jag, för den syntes aldrig till mera.

Stuten fick inte så mycket som en droppe brännevin; men Klockarns Pälle fick en blårandig rygg för sitt besvär.

2. Fyrpipiga revolvern.

Gamle länsman Petrell hade happat till att få sig ett bra kok stryk, en gång han var ute och for, och då blef han så arg, så han körde in till staden, det första han kunde visa sig, och köpte en fyrpipig revolver med mässingspipor.

»Kom nu den, som vill!» tänkte han.

Men där hann ingen komma, för länsmannen låg just och dog i det samma taget, så att han fick aldrig någon glädje af revolvern.

På auktionen passade Klockarns Pälle på och ropte in den fyrpipiga revolvern för fem riksdaler, och då fick han ändå en kulstöpore och ett kruthorn, fullt med krut, på köpet. Det var ett riktigt röfvareköp.

På den tiden hade klockarmor en svart och hvit katta, som var rent makalös till att ta råttor, och kattan hade en helvit källing, som Halta-Stina hade tingat på, för det var så godt kattaslag. Källingen var nu bra stor, så en kunde godt fly bort honom när som hälst, han kunde både äta smörgåstuggor och lapa mjölk. Men Halta-Stina lät inte höra af sig, fast hon hade fått bud på bud, att hon skulle komma och hämta denne källingen. Och det gjorde så mycket, så klockarmor blef rasande och gaf sig den onde på, att hon skulle låta dränka källingen, det första där kom någon kältring gående — inte gat hon att föda kattor åt andra. Då gaf hon hållre en kaka bröd för att få dränkt kräket, än hon krusade Halta-Stina om att ta honom.

Detta hörde Pälle.

»Jag ska ta och skjuta källingen,» tyckte han.

Se, han ville allt så gärna pröfva länsmansrevolvern på ett lefvande lif — han hade inte skjutit annat än lösa skott ännu.

»Nej tvi, då blir du rackare,» mente klockarmor. »Det får du inte.»

Jaja, Pälle nämnde inte om det mera. Men det första klockarmor var ur vägen, smet han upp och vred ut en ten bly ur loftsfönstret och stöpte sig sen fyra kulor, en för hvar pipa. Så gaf han sig ut och fick tag i Svenborgs lede Nils Petter. Och den är inte svår att locka, som gärna efter vill hoppa. Jag skulle anamma källingen i sängen, som jag med gjorde, och så smögo vi oss ner till ån på krokvägar, för att ingen skulle få se oss.

Klockarns Pälle laddade för säkerhets skull alla fyra piporna i revolvern. Jag hade fått hans ena strumpeband till att binda källingen med och jag fäste honom i en alegren ända nere vid åkanten, så jag skulle slippa ha långt att kasta, när kattaliket skulle i ån, för dit skulle det då i alla fall.

Nu var allt klart. Pälle spände hanen.

»Täcka dig, Nils Petter!» skrek han.

Men det hade han inte behöft, för jag var allt högt uppe i en nyplöjd åker och stod där med bägge näfvarna för öronen.

Klockarns Pälle var inte van vid att skjuta skarpt; han hade, om jag skall säga sanningen, aldrig gjort det förr. Och därför så var det väl inte heller så underligt, om han kände sig litet konstig i kroppen och inte kunde hålla revolvern riktigt stadigt.

Till slut så fick han ändå godt sigte på Kisse Måns, ja, han kornade midt emällan ögonen. Men

så tyckte han, det var ledt att se, hur skottet tog, och därför så vände han bort hufvudet, i det samma han tryckte af.

»Pom!»

Kulan for långt ut i ån. Jag såg tydligt, hur hon sprätte upp vattnet. Men i alla fall så var jag genast framme och skulle titta efter, hur det hade gått med katten.

»Ooooooooo!» knorrade källingen och ryckte i strumpebandet.

Han hade inte fått så mycket som ett svedt hår.

»Skam till katt!» sade Pälle.

Så vred han om revolvern och spände hanen. Nu darrade han ändå värre än första gången.

»Tåcka dig, Nils Petter!»

Han sigtade och sigtade — så vände han bort hufvudet, för att slippa se, hur — — —

»Pom!»

Denna kulan gick rakt ner i jorden — vi hittade hålet efter henne, när vi rusade fram.

Källingen blef svartbrokig af krutröken. Han hoppade upp och ner och krängde med strumpebandet, så att det knakade i alegrenen.

»Oiiiiii, ooooo!»

»Fan till katt!» tyckte Pälle.

Han vred om och spände för det tredje skottet.

»Tåcka dig! Undan!»

Jag var längesen högt uppe i plöjningen.

Nu vippade Pälles arm ända som en stake, som står i en skarp ström. Men Pälle visste råd, han lade sig på knä och satte revolvern tätt intill källingens hufvud. Men så var han tvungen till att titta bort ändå, för tvi! — — —

»Pom!»

Pälle träffade — inte katten, men alegrenen. Grenen small af, katten i väg med strumpeband och gren bort öfver plöjningen.

Ih! — Pälle vred om revolvern och spände i samma ögonblick. —

»Pom!»

Kulan susade rätt öfver mitt hufvud. Och det säger jag, att aldrig har jag varit så nära att få se de små änglarna som då. Hu! Men jag hade inte tid till att bli rädd, innan det var för sent.

»Det är alltid otur med att skjuta kattor!» tyckte Pälle.

När vi kommo fram till klockargården igen, så låg källingen där i sängen, med strumpebandet och alegrenen, och höll på att slicka sig hvit. Klockarns Pälle hade mistat lusten att skjuta på kattor oftare, han tog aldrig någon förtjänst ifrån kältringarna.

Men länsman Petrells fyrpipiga revolver med mässingspiporna, den sålde han på nästa söndag för fyra riksdaler; han tyckte, det var bra liten fröjd att ha en sådan där, som en inte kunde träffa med.

3. Bössan.

Gamle klockarfar hade lämnat detta världsliga och gamla klockarmor med. Klockarns Pälle, som nu var välbeställd klockare efter fadern, hade äfven skäffat kröplingeborna en ny klockarmor. Och Svenborgs lede Nils Petter hade blifvit hjälpt in i latinskolan i staden, för folket tyckte, det var ett bra sätt att bli af med honom hemma i Kröplinge.

En påsk så kunde jag skrifva till min gamle vän, klockaren, och tala om en stor nyhet.

» — — — Hurra! Nu har jag kommit öfver en bössa för godt pris, hon kostar bara säks riksdaler. Nu skola vi skjuta till sommaren. Det skall gå bättre än med länsmannens fyrrpipiga revolver. Det är en stor, bra bössa, för det är ett gammalt stort kronegevär, som är omgjordt och satt ny lås på, och en kan lägga in en hel näfve krut och ett halft skålpund hagel i hånne, om en vill, och så sprider hon så bra, så det skall tvunget träffa. Jag har profskjutit på en vägg, och där kom hagel i hvarenda bräda i väggen — —.»

Klockaren skref genast tillbaka. Han tyckte, det var mycket roligt, att jag skaffat mig en bössa. Nu skulle vi jaga friskt till sommaren. Han hade visst inte mistat sin lust för gevär, fast han inte brytt sig om att skaffa sig något, sen han sålde den där usle länsmansrevolvern.

En af de första dagarna i juni avslutades terminen. Klockaren hade skickat skjuts efter mig. Jag satte mig upp i kärran, med bössan mällan knäna, och kuskade så hem till det kära Kröplinge.

Fram på ottan vände vi in på klockargården. Pälle kom ut och tog imot mig, han hade väntat mig hela natten.

»Nils Petter!»

»Hurra, klockare!» ropte jag och skyldrade med bössan.

Det var inga falska hand- och akselslag, som skiftades.

Pälle skulle nu ha tag i bössan och syna henne.

»Det var dunderdon!»

Så gingo vi in i klockarens lilla kammare.

»Hör du, Nils Petter,» hviskade Pälle, fast där ingen var, som kunde höra oss. »Hör du, jag har tagit reda på en hare. Han sitter ute i mina ängar hvarenda dag i en videbuske där tätt vid hafreåkern. Den ska vi ut och klämma. Men det får ske i smyg, så inte prästen kan vädra upp det, för det är i förbjuden tid.»

»Ja, du kan ge dig på, att bössan duger,» sade jag.

»Ja, det tror jag,» mente klockaren också. »Jag sa till min käring i går, att hon skulle hålla grytan i ordning, för det händer, att där kommer nånting, som luktar stek, i henne före kvällen. — Fram imot klockan säks på mor-

gonen så sätter haren sig, då ska vi vara där-
ute och passa på honom, så behöfver inte en
katt ha vär af det.»

Vi laddade bössan riktigt efter ordning, så
att nog hade hon råd till att sprida ett grand.
Och när det blef tid, listade vi oss af bort
genom gårderna.

»Jag har la skrämt upp haren minst sina
tjuge gånger ur den samme busken,» tyckte
klockaren.

»Ja, då sitter han där nog i dag med,»
mente jag.

Men ju närmare vi kommo målet, dess mera
klentrogen blef klockaren. Haren satt där be-
stämdt inte i dag.

Nu voro vi ända framme på renen vid hafre-
åkern. Videbusken stod där så stilla och grå.
Jag spände hanen, man kunde ju inte så noga
veta, hur nära haren ville låta oss komma.

Men klockaren trodde nu ingenting. Han
kunde inte ge sig till tåls längre, utan sprang
fram och hoppade rätt upp i videbusken.

»Hoj!»

Haren ut ur busken, bort igenom gapet i
stengärdesgården mällan ängen och kohagen, så
uppför liden där och förbi den stora aspen.

Jag ville skjuta på honom. Men klockaren
kom flygande rakt imot mig, högg bössan och
skuttade efter haren.

Nu var haren högst uppe i backen, han
visade inte mer än stussen och baklabbarna.

Här var ingen tid att förlora.

»Skjut, skjut!» ropte jag.

Klockaren slängde sig imot stengärdesgården och smällde af skottet, utan att hinna sigta. Hela hagelsvärmen for i den stora aspen, så att det knakade i grenarna.

I det samma blef haren borta däruppe i backen.

»Han fick bestämdt, för bössan sprider ju,» sade klockaren.

Nu sprungo vi nästan anden ur oss för att fort komma upp och ta rätt på steken. Men där var ingen hare mer att se.

Ingen af oss fällde ett ord. Vi ville knappt se på hvarandra. Och så gåfvo vi oss på hemvägen.

Men när vi voro ända framme vid byn, stannade klockaren tvärt.»

»Ge mig kruthornet!» befalldes han.

Nu laddade han ett ordentligt skott till. Han skulle tvunget se blod flyta, innan han kunde lugna sig.

Vid klockargården stod en lång, tät körsbärshäck, som var ett kärt tillhåll för alla byns gråsparfvar, och de kvittrade där så grant i morgonstunden.

Klockaren ställde sig vid den ena ändan af häcken och sigtade så midt igenom hela busktyget.

»Kratsch!»

Det sprakade i kvistar och bark. Sparfvarna flögo förskräckta åt alla håll.

»Nu ska vi plocka!» tyckte klockaren. »Blef det inte harstek, så få vi la hålla till godo med sparf — fast sparf är ju den finaste steken.»

Vi kröpo på knä genom hela häcken och letade. Till slut hittade klockaren en riktigt sönderskjuten en. Hufvudet var borta, och tarmarna hängde ute.

»Hon dödar väl, bössan,» tyckte klockaren.

Men i grytan kom ingenting, som luktade stek, den dagen.

4. Kanonen.

En dag kom klockaren in till staden, då där hölls vrakauktion. Och på den skulle han, förstås, för klockaren tyckte alltid så mycket om auktioner. Till en början stod han där bara och tittade på; där fans rakt ingenting, som han ville ha. Men rätt som det var, roptes där upp en liten gammal, igenrostad skeppskanon, som var rödmålad. Då blef klockaren genast lifvad för att bjuda och drog till med tre riksdaler i första budet.

Där var ingen, som bjöd öfver, så att han fick kanonen för tre riksdaler. Och han var så glad som en speleman, fast alla människor grinade åt honom och undrade, hvad han skulle med kanonen att göra.

Det spred sig som en löpeld öfver hela bygden, att klockaren hade skaffat sig en kanon, och alla, både unga och gamla, skulle till klockargården och se hanne, för det var den första kanon, som någonsin funnits i Kröplinge.

Klockaren hade inte litet sjä med att få hanne skapligt ren inuti, han slet ut två grofva nafvare och gick med rostiga näfvar i en hel vecka. Men till midsommar hade han hanne klar, och då skulle hon nyttjas för första gången. Anders i Trulsagård hade sitt bröllop på midsommardagen, och brudstassen skulle förbi klockargården. Till hans ära skulle det första kanonskottet gå i Kröplinge.

Nära hela Kröplinge församling stod på Klockargårds backe och väntade på, hvad som komma skulle. Kanonen var laddad. Det hade gått åt ett helt stort toddiglas kubiskt sprängkrut, utanför det kom ett lager blötta trasor och till slut våt lera, som packades hårdt med slägga och järnstång ända ut till mynningen. I fånghålet satt en kvarterslång svafveltråd. Och för att hon inte skulle kunna flyga baklänges, låg hon med bakändan fast imot den ene stolpen, som bar upp vedskjulet, och med ena sidan stödde hon sig imot en gammal hög sten med en järnring, som folk plögade binda sina hästar i, när de kommo ridande i ärende till klockargården.

Klockaren hade en lunta af två hopbundna spingestickor i handen, nu liksom när Kröplinge

gamle kyrkenyckel flög sin kos. Jag stod där i jämte honom och undrade, om han inte hellre borde skaffa sig en lång stång att tända med. Jag var på den tiden i doktorslära uppe i Skara, men hälsade på hemma i Kröplinge öfver mid-sommar.

Stassen blef synlig. Klockaren drog upp en bundt svafvelstickor och skulle till att rifva eld.

»Kanske du vill futta på, Nils Petter?» sade han, nästan ängslig, och ville ge mig både luntan och tändsticksbundten.

»Nej, tack!»

Jag drog mig i stället tillbaka.

»Så futtar jag på själf då,» sade han beslut-samt.

Och här dugde det inte häller att hutla. Äran att ha lossat det första kanonskottet i socknen var allt för lockande. Och sen, om han inte sköt af kanonen, hvad skulle då kröplingeborna säga om honom, de hade ju samlat sig både stora och små för att höra på smällen. Och brudstassen, den väntade ju också på detta äreskottet, som hade låtit tala om sig en så lång tid förut.

Klockaren ref hastigt eld på en svafvelsticka och tände luntan. Men blek var han, och handen skälfde något, när han närmade sig dunderdonet.

Kröplingeborna skingrade sig som skrämda får och gömde sig bakom hus och stengårdesgårdar. Käringarna drogo åt kläden och sjalar om sina hufvuden, och gubbarna tryckte ned

ullhattarna. Ett och annat pojkhufvud, med händerna för öronen, stack nyfiket fram från husknutar och buskar.

Nu skulle stassen vika af fram imot kyrkan. Klockaren sträckte sig till det yttersta. Han doppade till på svafveltråden och släppte stickan och i samma ögonblick gjorde han helt om, så att han snurrade högt upp i luften, och sen till bens.

Det brakade till, så att hela Kröplinge by rungade, och en af käringarna, som tittat bort imot kyrkan, påstod, att Kröplinge gamle klockstapel gjorde tre eller fyra vickningar — hon kunde inte bestämdt säga hur många — likasom när en dansar melevett.

De närmare värkningarna voro inte mindre storartade. Stolpen, som bar upp vedskjulet, knäcktes som en frusen kålstjälk, och hyddan satte sig. Den ärevördige stenen, med järnringen i, small af jäms efter marken och hoppade långt bort på backen. Kanonen själf var i tusen skärfvor, och en skärfva hade träffat klockaren. Och där låg han nu på knä med näsan i backen och båda händerna för den kroppsdel, som är högst på en pärson, som ligger på knä med näsan i backen.

Detta var det fjärde och sista eldvapnet, som Kröplinge klockare eller Klockarns Pälle handterade. Nu svär han ve öfver allt, som smäller, och springer undan, om de så bara bränna af en käringafutt (en nypa löst krut).

Och sant är det, allt hvad jag sagt, ja, till och med det där om kanonen, så storaktigt det än kan låta, att där har skjutits med kanon hemma i Kröplinge — men sant är det i alla fall, för det var jag, som fick ta ut kanonskärfvan på klockaren. Och är det någon, som ändå inte vill tro mig, så vill jag bara säga, att det var min första operation.

Anna Katrina, hon vann.

En tid var det ondt om herarna nere i Halland, och det var, sen Tolfte Karl hade fört bort till ryssen och hundturken så många, som hade ben att gå på, och armar att slåss med. Af alla dessa kom så godt som ingen tillbaka, och därför så var där sorg närapå i hvar stuga. Men skräpeligaste tiggegubbe hurrade likafullt för kung Karls minne och lyfte på hättan, när hans namn nämndes, för han var karl, som karl var, och hans like få vi aldrig i Sverges land. Dägerna och änkorna, de hurrade så lagom; de voro mäst tröstlösa, för deras fästemen och män voro tagna ifrån dem. Nu fans det bara orkeslösa gubbar och halfvuksna pågatonkar igen, och dem ville de la så godt som ingenting. Men var det någonstädes, de hade en lytter handtvärkare, som blifvit kronevrak, så var där ock ett sådant rif och slit efter honom, så kvinfolken kunde rent kرافsat ut ögonen på hvarandra bara för afunds skull.

En sådan here hade de till skräddare i Glimminge. Han hade en stor öfverkropp, men han var bara karl till knäna, för skankarna hängde som ett par vissna kålstjälkar och voro inte större än på en fämårs pojke. När han ville flytta på sig, hade han ett par träklabbar med handtag dem asade han sig fram med, dit han skulle. Och inte var han så värst grann häller. Ett stort och trindt hufvud satt på en liten och smal hals likasom ett äpple på sin stjälk. Det hvitgrå håret stod så purrigt och vidt som den värste enebuske. Ögon hade han som en getabock, så stora och stela sutto de i skallen på honom. Näsan pekade rätt ut som en gammaldags läst. Och munnen sen, den var så vid som ett ugns-hål i en torparemur och viste två hvita stenbråtar, när de tjocka läpparna drogo sig bort imot öronen till ett smil. Han var nu vid lag fyrtio år och i sin bästa kraft. Och Kristian hette han, och Klabba-Kristian kallte många honom för klabbarna, kan veta, som han hade till att hjälpa sig fram med. Men folk satte gärna en riktig liten klick framför namnet. På det viset, så blef det ibland Pölse-Kristian, ibland Ägga-Kristian, än Äppla-Kristian och än Kluta-Kristian; för se, hade han stacketa ben, så hade han dess längre fingrar. Pölse-Kristian hette han, för han hade en gång kraflat sig upp i fyren på Lyngen, när han var där och sydde, och tagit en pölsa i grytan; det hade la ingen fått veta, om han inte hade varit dummer och stoppat henne i

barmen, så varm hon var, och när nu folket kom in i det samma, så var han tvungen till att dra fram pölsan igen, för hon brändes, kan veta, och därmed var det namnet färdigt. Ägga-Kristian kallte de honom, för han hade klängt sig upp på rännet i Bartelsgårde och druckit ur ett helt äggabo. Äppla-Kristian, det fick han heta, för han tog och åt upp minst en half kappe juläpplen, som Svenborg på Stommen hade lagt i bosset vid sina sängafötter, för de skulle mogna sig. Men Kluta-Kristian, det namnet var osparast; så tyckte de, han kunde heta, hvar han var och sydde — I förstån la god mening.

Men Kristian var en makalös skräddare och därtill så var han den ende i socknen. Han var karl till att sätta sväng på både tröjor och byksor och lifstycken och på kjortlar med, så han var, antingen de skulle vara af vallmar eller af skinn, Och så var han allt i själfva värdet en snäll och god karl och det sade han om sig själf:

»Jag har aldrig varit arg i all min tid mer, än då Anders på Lyngen knackade ut pipan i håret på mig, det tyckte jag inte riktigt om.»

Och så mycket var det, så fast Kristian inte var någon justament granner karl, så skulle han ändå kunnat fått sig hvilken däga eller änka som hälst. Och där var många, många på ställen, som läto honom smått förstå, att han kunde få stillastad. Jaja, det sade han la inte nej till, så han inte gjorde, men inte sade han ja heller. Och så lefde han sin tid, krusad och firad. Fria

själf, det brydde han sig slätt inte om, för han visste godt, att han kunde aldrig bättre få det, än han hade't — för om han tog en, så blefvo ju alla de andra toppande galna.

Men så bodde där två gamla däger på Höga-slätt. Det var la bara ett torp, de hade, men de bärgade sig bra ändå, dessa bägge dägerna, för de kunde föda två kolif och tio — tolf smalar. Och därtill så hade de en liten julagris om året, för se, ett hus utan fläsk är la det samma som en kyrka utan präst. På det lilla viset så listade de sig godt och lefde väl tillhopa i många här-rans år, och nu voro de närmre de fyrtio än de tretio.

Den ena hette Anna Katrina. Hon var stor och stark och såg ut som folket gör mäst; men de vilja gärna säga, att det är ledt. Karlavulen och säker var hon med och inte gaf hon fil, hvad det vara månde, antingen det så tog i bro eller backe.

Den andra, hon hette Elin. Hon var liten och trinder, men alla tyckte, att hon var grannare än Anna Katrina; och därtill så var hon så säfliger och medgörilig.

Anna Katrina fick ställa och styra med all-ting, rent som hon ville, och hon var la med en riktig kung. Elin, hon rättade sig gärna efter Anna Katrina och tyckte, att hon hade goda skäl till att göra det med, för allting gick väl under Anna Katrinas regemente. Och så när de inte nändes att sätta korna för ärjekroken

för mjölkens skull, så drog Anna Katrina den själfmant; Elin hon slapp med att bara gå och styra, det var makligt göra, och hon visste det också, för hon slapp till och med att skrika hvarken pto eller hit.

Men nu hade det blifvit så förändradt allting hos de bägge dagerna. Sen Kristian var där och sydde skinnklockor åt dem om Mikaelsmässe, var det, som om själfve den onde hade kommit in i huset. Till en början så nöjde de sig med att inte tala ett ord till hvarandra. På det viset gingo de i tre dagar. Men då brast ovädret löst, och så trätte de i tre. Nu var det stört omöjligt för dem att lefva ihop längre, och så tog Anna Katrina stugan för sin räkning, för hon gjorde som hon ville nu med, och Elin, hon fick flytta ut i häbbaret. Där klabbade hon med det, så hon fick sig en eldstad. Och så bodde de bägge dagerna på hvar sitt håll och hade hvar sin ingång och hvar sin matnad. Korna och fåren bytte de också. Anna Katrina tog lika med Elin, men behållde vären på bytet, det var inte prut med det. Så gick tiden, och de gitte knappt se åt hvarandra; men mulet var det, hvarhålst de möttes, antingen det var på väg till fähuset eller till kyrkan.

Så kom nyårsaftonen 1725. Inne i stugan hos Anna Katrina satt Kristian midt på storbord och sydde och trallade, för det gjorde han alltid, när han tyckte det var roligt. Midt framför sig hade han ett stort såll, där de tillklippta

styckena lågo. Han höll justament på med att göra Anna Katrina en ny blå vallmarskjol till hälgen. Ijämte sållet stod ett postelinskrus med tennlock; det klämtade han med tidt och ofta och lika tidt skräppte han med Anna Katrinas rara porsöl.

Anna Katrina, hon stod vid fyren och smilade och de erggröna ögonen riktigt lyste af förnöjelse. Hon brässade och stekte fläsk och ägg, och pannejärnet var så fullt, så det var rent kringmuradt med fläskabitar, och flottet strätte vidt ikring kanterna. Alltemällanåt så makade hon eldbränderna intill mäster Kristians pärsejörn, som låg där vid den ena sidan af glödhögen.

Så säger Anna Katrina:

»Är det sant, hvad de tala om i stugorna, att du, Kristian, och jag skom flytta ihop?»

»Nej män, säga de det!» tyckte Kristian och glodde så stort, som om han blifvit riktigt förvånad.

»Jo män, göra de så,» sade Anna Katrina och var så mild i synen så.

»Jaja, jaja, då är det la inte värddt, jag säger annat, jag håller,» tyckte Kristian och vred på sig och smilade smått.

Och så sjöng han en visa och passade in namn, eftersom det behöfdes:

»Kom min Anna Trina du,
Gör hvad jag begärer!
Vill du blifva då min fru?
Vet, att jag är kärer.

Jag skall ge dig handskar, bok,
Tro mig säkert, det är nog
Kärleken, som våller,
Jag utaf dig håller.»

Nu så glömde Anna Katrina allt, hvad hon hade för händer, och det hade la inte händt förr, men nu hörde hon bara på den granna sången. Hon blef så varm, så hon kunde inte bärga sig vid fyren; och hur hon flytte sig och flytte sig, så kom hon ända fram till storabord. Hon var ända färdig att luta sig intill Kristian —

»Sjutt!» sade det i det samma borta i spisen, och flottet på pannejärnet stod i full låga.

Kristian satte tonen i halsen, och Anna Katrina for af som ett blikster bort till fyren och häfde ett grytelock öfver pannejärnet.

Det är inte godhälligt, när det tar eld på pannejärnet.

Men nu var det inte tid till att tänka på sådant. Anna Katrina lyfte järnet af elden och lade en säksling under hvar fot, när hon ställde det på bordet framför Kristian. Se, hon ville visa, att det inte var rent för styfrar i huset. Så lade hon fram en grantabröds kifva tvärs öfver kakan. Brännevinsflaskan med Karl den tolftes namn kom också fram, och Anna Katrina slog upp i ett litet pölsehörn och sade:

»Där, Kristian!»

Han sade inte nej, han, utan tog hvässaren och harskade sig med och det riktigt ändå. Sen gaf han sig ihåll med pannejärnet och krusa

sig lät han, men så gjorde han också godt skäl för sig.

Därefter gaf Anna Katrina sig ut och skulle låna en kruka mjölk af hingårdsmor, för hennes egen ko stod sint, och hon ville inte be om en enda tår af Elin. Kristian skulle ha hviter gröt på högtidsaftonen, det var klart.

Rätt som Kristian nu satt där ensam, så gläntade där någon på häbbersdörren. Kristian tittade ditåt. Det var Elin, som nickade så godt åt honom.

»God eftermiddag!» hälsade Elin.

»Tack för det!» sade Kristian och nickade igen.

Så säger Elin:

»Sitter du här och mockar med och syr.»

»Ja,» sade Kristian, »jag skulle vända till en kjole åt Anna Katrina, som hon ska ha att stassa i på nyårsdag.»

»Vill du inte titta in till mig?» frågte Elin.

»Jo, det kunde jag la vilja,» sade Kristian, för han visste allt, han slapp att bära ut julen, när han kom dit. »Men kom då och hjälp mig ner!» tyckte han.

Det fick la Elin göra, fast eljes tyckte hon allt, det var harm att behöfva gå in till Anna Katrinas. Men sen Kristian bara kom väl ner på golfvet, så klabbade han sig fram och kröp in i häbberet till Elin. Hon fällde ner bordsstolen borta vid sin fyr, och, så fick Kristian krafla sig

upp och sitta. Och nu var han så nöjder, så han ända sken i ansiktet.

Men Elin gick bort i sin kista och tog fram en liten flaska med rack, som hon hade kokt ihop af brännevin och honung och malört och peppar. Så slog hon upp i en silfvertumlare, som hon hade fått af sin gudmor, och bad Kristian hålla till godo.

Kristian tog tumlaren och läppjade och smackade och smackade och läppjade, tills den var tom; då flydde han honom tillbaka och sade:

»Den gjorde godt!»

Och nu var han så storliga belåten, så han började på att nynna och tralla.

Då säger Elin:

»Tycker du så illa väl om Anna Katrina?» sade hon och tittade i golfvet.

»Jag tycker fullt så väl om dig,» sade Kristian utan betänkande och så drog han till med att sjunga:

»Du skall få en brudeskänk
Och en morgongåfva,
Silfverkådja, silfverlänk,
Det skall jag dig lofva,
Du skall få mitt hjärta med
Och en son uppå ditt knä.
Kan du mer begära,
Elin lilla, kära!»

Elin hade satt sig på bordkanten. Handen skalf, när hon skulle till att slå i en ny tumlare rack, och där kom oförhappandes ett par salta

pärlor med i den drycken. Kristian tog imot bågaren och så fäktade han med armarna och sjöng än värre:

»Vi skom bjuda Lisebet,
Hon kan vackert sjunga,
Dansa också menuett,
Så golfvet, det skall runga;
Malin ock med hannes man,
Han på liran spela kan,
Håkans tös och Masses,
Jöns' och Truls' och Lasses.»

Nu torkade Elin sig i ögonen med förklädesnibben.

»Käre min Kristian, käre min Kristian!» var det enda hon orkte säga, och hon lutade sitt hufvud imot hans sida och var så lyckelig, så lyckelig.

I det samma flög häbbersdörren upp och där stod Anna Katrina i dörrahålet, svart och anskrämmelig som en mulen sjuosofvaredag. Hon höll mjölkakrukan i näfven, men den skalf, så mjölken skvätte rundt ikring.

»Tvi dig!» skrek hon till slut och så tog hon ett par steg fram och slog mjölken midt i synen på Elin.

Då blef Elin ryss rasande, när hon skulle bli så skymferad i sin egen stuga. Och så rusade hon upp och gaf Anna Katrina en puff, så hon satte sig i spiseln och höll ända på att klämma ihjäl kattakräket, som låg där och masade sig.

Men Anna Katrina for upp igen som ett yrväder, och nu blef där ett smällande och ett skällande, ja, värre än på den störste riksdag; för se, kvinfolk, de kunna då aldrig karpas, utan till att hålla ett ryseligt allo.

Under det de nu vispade omkring där och tofsade om hvarandra, så happade de till att stöta imot bordsstolen, så den ramlade öfver ända, och Kristian for ner midt ibland grytor och kar och lade i att hoja rent för faseligt.

Det värkade så godt som en skopa kallt vatten på de arga dagerna. De läto genast hvarandras hår vara i fred och sprungo fram bägge två och skulle hjälpa upp skraddaren.

Han jämrade sig och skrek:

»Min näsa, min näsa!»

Och när de fingo upp honom igen, så höllo dagerna rent på att dåna, för han hade fallit och klyft sin näsa mot en grytebrädd, och blodet forsade, som när en sticker en gris.

»Det var du, som pottade ner honom!» skrek Anna Katrina, och ögonen riktigt gnistrade, när hon satte dem i Elin.

»Nej, det var du, för du ställde till pottningen,» tyckte Elin på sitt vis.

Men nu var det inte värdt att stå där och kifva, annat måtte där till, om inte blodet skulle förgå Kristian. Anna Katrina sprang som en nässelbränder katt bort till Märta i Hässlet, för hon brukte stämma blod där i bygden både på folk och på få. Elin, hon satte sig ijämte Kristian

och började gråta, och så tvättade hon näsan med vatten och rack och läste fader vår under tiden, ända tills bloden stannade.

Efter den dagen så blef där än värre kif och osämja emällan de bägge dagerna. Nu sade de högt sin mening. Anna Katrina tyckte, att hon skulle ha Kristian, för han hade först friat till henne, och hon hade sprungit ända bort till Märta i Hässlet och gett henne en hel mark, för hon skulle stämma bloden på honom. Men Elin tyckte, hon behöfde inte släppa sin rätt, för han hade friat till henne sist, och då hade han la gett Anna Katrina korgen, innan han kunde fria på nytt; och hvad boten anbelangade, så var det justament hon, som hade skött honom och läst öfver honom, så han blef bra.

Så sprungo de till prästen och bådo honom döma i saken. Men han ville inte vid den. Han bara förmanade dem och bad dem att ha gud för ögonen och komma öfverens i godo. Men hade han varit riktigt hemma i sina stycken, så skulle han gjort som den vise kungen Salomon och bedt dem gå på med att klyfva skräddaren, när de nu väl hade börjat med näsan, så kunde de fått en bit hvar af honom, eftersom ingendera ville afstå honom och de inte kunde få honom bägge.

Så måtte de ha det, som de hade det, tills där blef sommarting med Faurås härad. Dit skulle de då och få sin sak afgjord; för det var stört omöjligt att göra upp den i godo.

Men nu så kommo de i betuttning om, hur de skulle få den ofärdige skräddaren fraktad hele milavägen mällan Glimminge och Köinge. Köra med korna ville de inte, för det passade ju inte, och där fans inga andra dragare att låna i hela nabolaget. Långt om länge så hittade de ändteligen på råd: de skulle ta honom på en hjulebår och hjula honom till skiftes.

På det viset gjorde de med. Och så kommo de fram till det gamla tingshuset i Köinge och höllo där på gården med sin skräddare. Men vänta fingo de både länge och väl; för på den tiden var det ju mäst käringar, som styrde och ställde där i bygden, och de lågo och kifvade och prosässade, så en kunde tro, att det var på världens yttersta tid. Till sista byte så blefvo de bägge dagerna påropade och då hjulade de in med sin Kristian midt i tingssalen.

Så säger domaren:

»Nå, hvad viljen I?»

»Jo,» sade Anna Katrina och steg fram och var så krafvig så. »Jag vill ha skräddaren, Kristian här, för han har friat till mig först.»

Då stiger Elin fram, så rädd hon än var för domaren.

»Men han friade till mig sist,» sade hon; »och jag tycker, att då har han la gett Anna Katrina korgen, innan han kunde fria till mig.»

»Först är först — Kristian är min,» sade Anna Katrina.

»Sist är sist — Kristian är min,» sade Elin.

»Nej, säger jag!» skrek Anna Katrina.

»Jo, säger jag!» tyckte Elin.

Och så voro de till och ville börja karpas igen, och hade de inte varit på tinget, så hade de bestämdt flugit på hvarandra.

Men då säger domaren — för det var en snäller domare och inte ett rytande läjon, de hade på den tiden — han säger bara:

»Nej och ja gör en lång träta.»

Och så vände han sig till Kristian och sade:

»Är det sant, de säga, att du har friat till dem bägge två?»

Nu var Kristian likasom litet ängslig och skulle helst velat vara ifrån alltihop. Så skubbade han sig, där han satt, och sade:

»Ja,» sade han, »ja, visst har jag la friat. Men om jag ska sanningen säga, så är det bara litet stollafora, jag har pratat med dem bägge två.»

När Anna Katrina fick höra den låten, så blef hon rent som en vrängder vallmarströja i synen.

»Hvad säger du, Kristian!» skrek hon. »Har du inte friat riktigt till mig, hvad? Du sjöng ju mer än hälften af hvad du hade att säga!»

»Ja, gjorde du inte så till mig med!» sade Elin.

Då säger domaren till Kristian:

»Hvilken af dem båda anser du dig nu böra taga; för du tyckes inte komma ifrån saken med mindre, än att du tar den ena.»

Då blef Kristian än värre därän och han var så svett, så han fick torka sig i pannan med hättefodret. Så sade han :

»Det tör jag rent inte säga; för tar jag Anna Katrina, så gör jag Elin rent olyckelig, tror jag; men tar jag Elin, så bli vi olyckeliga både hon och jag, för Anna Katrina är så arg och så stark så.»

Då säger domaren till de bägge dägerna :

»Kan någon af eder med vittnen bestyrka sin rätt?»

»Joho, det kan jag,» sade Anna Katrina och så vände hon sig om och vinkade bort imot dörren. »Kom fram du, Johanna Marja!»

Nu så trädde där en liten käring fram till domarebordet och så fick hon svära, med fingrarna på bibeln, och hon skalf i hele kroppen och hon sångrade, ja värre än en klockare, som profvar till ett stort kall.

Så sade domaren :

Tala nu om, hvad du vet! Men kom ihåg edens vigt, så att du ingenting lägger till och ingenting tager ifrån sanningen!

Då började Johanna Marja :

»Det var en eftermiddag, ja, det var så där en liten stund före mörkningen, det var ändå på själfva nyårsafton, så då ha vi inte justament så långa dagar, för det börjar mörkna fram vid fyratiden, ja, till och med förr, om det är mulet i vädret, kan veta. Så hade jag satt fram litet merafton till glöttarna, jaja, de ä la inte så

små nu, för pågen är tolf år och dägan är älfva; se, det är tio år, sen min man dödde — Anders, vet jag, gud signe honom, för han var alltid så snäller och goder, så där föll aldrig ett ondt ord oss emällan —»

»Till saken!» manade domaren.

»Ja, ja,» sade Johanna Marja, »jag gaf gamla mor med en liten skifva siktebröd och en bit hackepölsa till, för hon har legat nu i, låt mig se, åtta år blir det framåt Olsmässe, så en får possla om henne väl —»

»Till saken!» manade domaren omigen.

»Ja,» sade Johanna Marja; »glöttarna fingo rent samma slag; men jag själf hade inte tid till att sitta därinne och knassla och äta, jag stoppade bara en liten bit bröd i munnen, för jag måtte ut och mjölka korna; det är, kan veta, så svårt att dras med sådan handtering, sen det blir för mörkt.»

»Håll dig till saken!» sade domaren och började bli likasom litet otålig.

»Ja, ja, jag gör så,» sade Johanna Marja.

»Nej, detta hör inte dit!» mente domaren på.

Då blef Johanna Marja så ked af det, så hon ville ända ta till att gråta, och så sade hon:

»Får jag inte säga allt, hvad jag vet, så tör jag inte vittna; för jag vill inte stå här och försvärja mig.»

Domaren sade nu ingenting mer, utan bara nickade åt henne, och så fick hon vittna, rent som hon ville.

»Jo,» sade Johanna Marja, »så satte jag mig på mjölkestolen, men den är så ohälig, för det ena benet är löst, så rätt som jag sitter där, så vickar jag på änden ner i båsen och håller på att slå ut hele mjölkaslicken, jag har i byttan. Men se, jag är la så försiktig, jag kan; för än så har jag inte slagit ut en endaste droppe. Så när jag hade mjölkat, så gaf jag korna och så gick jag in i köket med byttan och silade mjölken och jag silade både i det stora lerfatet, karmafatet, som är sprucket i brädden — det spräckte den räliga hinstedägan ändå en gång hon var hemma och hjälpte mig i slåttn, för hon skulle bära fram et och så stötte hon fatkanten imot bordkanten, och jag ville då inte haft den skadan för mycket godt — men hur var det sen. — Jo, så silade jag i ett stort tennfat med. Sen så satte jag mjölken på en hylla, för det har jag alltid brukt, för jag vill gärna ha det renligt, hvad jag har. Så tvättade jag mig om näfvarna, för en blir alltid litet surfvig om näfvarna, när en har mjölkat. Och det var på nyårsafton. Så i det samma kom hingårds Anna Katrina gående och ville ha litet mjölk i sin lerkruka till högtidsgröten, för hennes ko var sint, så hon hade ingen mjölk själf, och Kristian, skraddaren där, var hos henne, och då mins jag, hon lät förstå, att hon och han hade snackats vid om nånting, men hon ville inte riktigt ut med, hvad det var. Då gaf jag henne litet mjölk, kan veta, för jag har alltid velat vara hjälpesam

imot mina nabokvinnor, och hon fick allt, hvad där var i tennfatet. Så följde jag hånne en liten bit ut på vägen och då fick jag höra nånting bortifrån hingården.

»Hvem är det, som morrar?» sa jag.

»Kors, det är Kristian, som sjunger!» sa Anna Katrina.

»Kan Kristian sjunga?» sa jag.

»Jaja män,» sa Anna Katrina; »han sjunger som den värste klockare.»

»Men har du inte hört, att Kristian gifvit Anna Katrina något löfte?» sade domaren.

»Nej kors, jag var inte inom dörren där, allt medan Kristian var där, och aldrig står jag och lyss efter, hvad andra säga, det ska ingen kunna skylla mig för,» sade Johanna Marja.

»Vittnet får gå!» sade domaren — »Har den andra parten något vittne?» sporde han sen.

Då steg Lisebet fram och så fick hon gå eden.

»Säg nu raskt, hvad vittnet har att förkunna!» manade domaren

Då sade Lisebet:

»Dendärsema —»

»Hvilken? sporde domaren.

»Hon där, Anna Katrina, vet jag, hon har alltid varit så leder och påståelig. För jag ska säga, hur det var. En gång så bytte hon sig till en blandbröds-kaka af mig för ett par usla vispar och en kvast och en ugnssopa; och kakan var då riktig, det vet jag, för hon var nyss

kommen ur ugnen. Men så när hon väl hade ätit upp na, så kom hon tillbaka och sa, att där var en rättgång i blandbröds-kakan, så hele krommen var utäten, och så ville hon ha en kaka till för uselheten, hon hade lämnat. Då bad jag henne skämmas. Men hon var lika påståelig. Då gick jag efter både visparna och kvasten och ugnssopan och slängde den midt i famnen på henne och så sa jag:

»Här har du din uselhet, gif du nu mig igen kakan!» sa jag.

»Men vet nådig lagman, hvad hon gjorde? — Jo, hon räckte ut tungan åt mig och sa: »äh!» och så stassade hon ut och hon höll sig inte för god till att ta både visparna och kvasten och ugnssopan med sig. Då blef jag vilder och sprang fram till fyren och fick fatt i en eldbrand och slängde efter henne, just som hon var i dörren, för så bruka vi alltid göra med sådana därsinga och så spotta vi tre gånger: tpi tpi, tpi!»

»Men hvarmed är det vittnet skulle styrka sin parts sak?» sporde domaren, för nu var han otålig.

»Joho,» sade Lisebett, »det vore både synd och skam, om Anna Katrina skulle vinna, för hon är ett riktigt troll till att vara leder och påståelig, och snål och om sig är hon som den värsta get. Tacka vill jag då Elin, hon kan lefva och låta andra lefva med, och det vet jag då, att om hon så inte bakar mer än en vaffla, så ska hon låta sina nabokvinnor smaka på na.

Och jag mins la i höstas, när hon slagtrade bien. Tror inte lagman, att hon skickade till mig ett skott så stort, så både jag och mannen min och alla våra glöttar åto oss ondt af det.»

Nu var domaren öfver sig nöjd af vittnesmålen.

Så sade han:

»Den ena parten kan inte styrka sin rätt mer än den andra. Därför måste lottning afgöra saken.»

Så skickade han häradstjänaren bort att hämta två pinnar, en lång och en kort. Och när så häradstjänaren kom igen och stassade fram med sina pinnar mällan knogarna, så sade domaren till de bägge dagerna:

»Tagen nu hvar sin pinne! Den af eder, som får den längste, hon skall hafva skraddaren.»

Anna Katrina, hon flög fram och ryckte till sig en pinne och det, så hon höll ända på att ta häradstjänarens näfve med. Elin, hon tog sin sakta och väl. Men när de så viste fram dem för domaren, så hade Anna Katrina den längste.

Därmed var saken afgjord. De mäste tyckte, det var inte rätt, att Anna Katrina skulle vinna; men Kristian, han tyckte det var bra, att domaren hade dömt, som han gjorde, för nu var han själf utan skuld, och när Anna Katrina vann, så behöfde han la åtminstone inte vara rädd för stryk.

Så sade Anna Katrina:

»Såg du, att jag vann, Elin! Kom nu och hjälp mig att hjula!»

Men då sade Elin:

»Nej, nu kan du hjula din skräddare, bäst du gitter, jag löser inte af dig.»

Anna Katrina, hon neg både för domare och för nämnd. Så tog hon fatt i hjulbårsarmarna och ledade af med sin Kristian. Och hon tog fram sitt mataknyte och posslade om Kristian, så han blef ända belåten. Och vid hvart enda ställe, de kommo till på hemvägen, så höll Anna Katrina stilla, och Kristian hojade, så godt han orkte: »Anna Katrina, hon vann, Anna Katrina, hon vann!»

De tre näste söndagarna så lystes där i Glimminge kyrka för sockenskräddaren Kristian Pärsson och pigan Anna Katrina Jönsdotter.

Måndagen därefter så skulle bröllopet stå. Anna Katrina hade bjudit Gamle-Sven i Hålan och hans käring, Olena, till försvar, för se, Olena var hannes moster. Så satte de Kristian i höstavagnen; Anna Katrina gick i skaklarna, och Gamle-Svän och Olena, de sköto på. Och så bar det i väg till prästgården.

När de nu kommo till Risa backe, så stod där en äreport. Det var två knaggiga, skalade björkar, som voro böjda ihop öfver vägen. På högra sidan hängde öfverst en skräddelesaks och ett pärsejárn, så en stor hästapölsa, så ett tjog urblåsta ägg, därnedom en knippa äpplen och nederst fladdrade lapp vid lapp af alla de slags tyger, som brukades i bygden. På vänstra sidan hängde öfverst en sopekvast, så ett par vispar

och en ugnssopa och därnedom var stängen pyntad med tort eneris. Och så stod där folk på bägge sidor och hurrade och skrek, värre än om den danske kungen hade vändts fram där. Lisebet, hon var med och hon hurrade värst. Elin stod där också, men hon hurrade inte, hon ville hellre gråta. Så skreko de på en gång:

»An-na Ka-tri-na, hon vann, An-na Ka-tri-na, hon vann!»

Men Anna Katrina, hon lät sig inte förskräckas; hon drog på, och hon spottade åt höger och spottade åt vänster, tre gånger åt hvardera hållet.

Så kommo de fram till prästgården och blefvo vigda ihop. Och under hela akten hördes det, hur folket skrek därute:

»An-na Ka-tri-na, hon vann, An-na Ka-tri-na, hon vann!»

Tuppaklockan.

Det var på ett af de riktigt gammaldags stäl-
lena, där de hade allt på det gamla viset.
Och småsnåla och om sig voro de med efter
gammal ordning.

Så fingo de skomakarna till sig — det var
ändå gamle sockenskomakaren och hans pojke.
Och mor i huset, hon blef så mild i synen och
sade:

»Det var rälige rart, att I kommen.»

Men spotta mig i ansiktet, om hon inte
tänkte:

»Fast allra rarast blir det, när I gån.»

Nu var det i kvällsittetiden. Och mor,
hon spann och hade sig den kvällen, ja hon
snodde på rent som den värste slaf; det var
knappt, att hon nånsin kunde komma sig före
med att hålla upp, så kostbart det än var att
bränna ljus. Och så länge hon satt uppe och
fäktade, så voro då skomakarna tvungna till att
hänga vid sitt arbete, för skams skull. Och på

det viset så blef det nära midnatt, innan de fingo krypa till ro.

Någon riktig klocka hade de inte där i huset, för de hade tuppaklocka. De hade tuppen under sängen, och han säger till bättre än någon slagklocka, för han galer tag på tag, sen han väl har börjat.

Vid fyratiden på ottan så tog tuppen till:

»Kukeliku, kukeliku!»

Då var det käringen, som gned sömnen ur ögonen och fnallade sig upp till spisen och blåste eld i de sure ekepinnarna och så fick hon kaffet i ordning, så fort som ske kunde. Hon snöt sig i nypan och harskade sig och hostade och ramlade i byringen och dånade på alla upp-tänkelige vis; men skomakarna ville ändå inte vakna — de skulle sofva sina säks timmar, kan veta. Men det, tyckte mor på stället, var rent för bra tilltaget.

Så slog hon i kaffet och tog en kopp i hvar näfven och gick fram till sängen, där mäster och pojken lågo.

»God morn, god morn! Här har jag litet kaffe till er. Jag tänkte, I liggen rent och svälten ihjäl, era stackare.»

»Tack, tack!» sade mäster.

Och sen så fingo de med fnalla sig upp. Mäster, han var gammal och förständig, så han brydde sig inte om nånting. Men pojken var älfva befängd, för han inte fick sofva den lagliga

tiden. Det var den rackars tuppaklockans skull. Nästa natt så skulle han då ta sin skada igen, det gaf han sig attan på.

Om kvällen så passade han på, medan folket var ute ur stugan och fick tag i tuppen och så snodde han en beckrisp om näbbet hvarf på hvarf och knöt ihop ändarna.

»Gal nu!»

Käringen var rent omöjelig till att spinna och gno på denne kvällen med, så att skomakarna fingo inte tänka på en blund förr än långt, långt efter den kristeliga liggetiden. Men pojken, han var så pyrig ändå, han var inte sömning ett pinal.

»Det var rent en skrällpå, I han fått med er, mäster,» tyckte käringen.

»Ja, män,» sade mäster.

Om ottan så sofs där och snarkades regält i stugan. Mor vaknade gång på gång, för hon hade likasom konstiga känningar i kroppen. — Men tuppen gol inte. Och därför så somnade hon och sof godt igen. Hon vaknade på nytt. Det var en förskräckeligt långer natt! Tuppen gol inte. Hon somnade — å hå! Men så bräckte det för dagen.

»Rackaretupp! Tuppaklocka! Hvad den onde skulle de med tupp till, när han inte goll!»

Käringen var så arg så. Hon flög upp som en enerisagnista och ref fram tuppen under sängen och huggde hufvudet af honom.

Den natten fingo skomakarna sofva sig fullsöftade. Och när de så fingo tuppasoppa till middan, då kunde la skomakarepojken inte annat än grina.

»Hi, hi, hi, för tuppaklockan!»

När båtsman Askengren kom hem
från sin långresa.

Må tro, när båtsman Askengren kom hem från sin treåriga långresa på sjön och kom till Glimminge gästgivaregård, med öfver trehundrafemtio riksdaler på lomman, då var han inte god att möta i portar och prångar. Då var han den likaste karl, han har varit i all sin tid. Då gick han inte i båtsmansjacka, utan han hade skaffat sig fina klädesklär och silfverklocka med silfverkädja och guldöronringar, så han såg riktigt bra ut, och det tyckte han själf med. Och fruntimmerna där på gästgivaregården gratulerade honom med till att komma som en karl.

Och då blef han godt imottagen, ja, ända som en stor härre. Han fick gå och promenera med själfve gästgifvaren till och med i salen och röka. Och han var så vider och karlig. Han trodde, förstår sig, att hans många pängar aldrig skulle tryta. Och han åt och han drack

och bjude både vänner och obekanta och var så rar och så hedrader, så han fick ligga i själfve salskammaren. Och gästgifvaren kom själf med flaskan och ga'n besken om mornen, och han fick morngöken med, innan han steg upp. Och själfva gästgifverskan måtte stassa in med tof-skillingstoddiarna på en bricka till honom och hans komsamser och stå där midt på stuge-golfvet med brickan, så stilla som ett majeträ, så länge som han hade ro af att dansa och figurera ikring hänne.

Denne ståten och glädjen varade i hela tre veckor. Då hade han bara några spottstyfrar igen. Och då måtte han göra en flyttning till drängstugan med nattläget och ta besken i civila gästgifvarestugan, sen han var klädder.

Men sen de sista styfrarna voro slut, så fick han krista sig till att sälja klockan, så hårdt det än kostade på. Och sen klärna. Och rätt som det var, så hade'n sin gamla båtsmanströja på. Och då var det den samme Askengren, som det var, innan han gaf sig ut på tre års långresa, om inte sämre.

Men så länge han fick in allt litet för klärna, så fick han ligga i drängstugan. Sen var det hvisp hvasp! ut på forlon med nattläget. Och då fick han titta sig väl om efter besken, utan där kom nån vägfärande, och han då kunde lyckas att få göra sällskap.

Till sista byte så satte'n guldöronringarna i pant för ett halfstop brännevin. Och efter det behöfver jag la inte nämna, att det var jämt slut med att promenera och röka i salen och med dansen ikring gästgifverskan med.

Rackare-Nils:

Om brännevin och kältringabröllopp och kältringabegravning.

Det var tjugoneddag Knut om morgonen. Julahögarna och sömatsfatet voro längesen väck ifrån storabord hos Skorva-Kristians. Och nu sutto han och Neta Karolina och ungarna ikring bordstolen och åto jordpäror och krösenamosadoppe och hade fått hvarsin bit spickesill i nypan, sen sillen blifvit redeligen skuren i sju bitar. Sillahufvudet, med kråset i, hade Neta Karolina stekt på glöderna till Kristian. Det fingo de andra inte mer godt af än oset.

Väcker höll sig väl med ungarna. Han satt för dem, han viste tänder och grinade och räckte grann fot och gjorde alla de konster, han kunde, för att locka dem till att ge sig en smula med. Och de bjödo la honom alltibland på en kladd jordpäreskinn, men den ästimerade han inte, och den lille sillabiten kunde han inte få mycket med af, för den visste de nog att sätta värde

på själfva. Det var knappt, han fick nosa på benbiten en gång, det hände så lätt, att den slank ner med, vid det myckna sugandet för att såfla till jordpäror.

Rätt som det var, började hunden spetsa öronen och småmorra. Och så sprang han bort till dörren, ifrån hela kalaset, och började skälla. Träskot tramp hördes ute på den hårdfrusna backen. Nu klef den främmande in i förstun, skubbade af sig träskorna och snöt sig med kläm. Väcker skällde som på den värste stortjuf och kältring. Det knäppte i klinkan, dörren gick upp. Och in steg ingen mindre än Skorfvakristians svåger Rackare-Nils. Väcker blef genast tyst och började hoppa upp på rackaren och vänslas. De voro gamla bekanta.

»God dag härinne! Gud välsigne maten och folket, som äter! Tack för sist! skulle jag la säga. Jag bryr mig inte om att handfly er,» hälsade Rackare-Nils och satte sig på bänken vid dörren.

»Hur är det med dem därhemma? — Jag har inte sett till er sen juladag, när jag träffte Johanna Petternilla och dig vid julottan,» tyckte Neta Karolina, sen hon hade tuggat ur munnen och torkat sig med ullaförklädet.

»Jo, tack, som frågar! Det är la bra med dem därhemma. Johanna Petternilla är så trinder och feter, så hon ända skiner. Och pojkaslofsarna, som vår härre har gett oss en sådan mängd af för syndens skull, de skafva och äta, så de

kunna äta öronen af en. — — Ja, det var sant, du sa: vi ha inte sett hvarandra i hälgen mer än den ende gången då vid julottan, för så går det — vi göra aldrig julagille därhemma. Hm hm! Och vi ä la inte häller så kyrkesamma af oss därhemma som I. Det är midsommarsdag och juladag, som jag går till kyrkan. Julottan har jag då inte varit ifrån, sen jag blef så pass, så jag kunde gå dit; för jag tycker, det är så roligt med julotta. — Det var ett år, som här ingen otta blef i Kröplinge, för bondbassarna, som han brukar säga, båtsman Halling, voro för snåla och nändes inte att köpa ljus. Men så, min själ, fingo de också det höra af mig; för jag skällde på dem, så många jag träffte, hela det året. — Och då kan en så lätt happa till att bli bjuden in på en sup med, hvar en vändes fram, efter mässan. Folk ä la så spandersamma och goda af sig på juladag.

Och det kunde, min lif, behövas, denne jula-mornen med. För sanningen att säga, så hade jag inte råd till att köpa hem mer än ett half-stop till hälgdagarna. Och det rann ut hvar-velig endaste droppe på julafton. Så på jula-mornen, när jag skulle ge mig af till kyrkan, så ville jag så gärna haft mig en sup; men då fans det inte det hönan gjorde igen på flaskan.

Jaja, förstår sig, jag trodde la inte annat, än att Johanna Petternilla hade passat på och smusslat undan ett par supar eller så och gömt, för det brukar hon göra. Men hon gaf sig den

onde på, att hon hade inte kommit åt att gömma undan något brännevin; för hon mente på det, att jag släppte inte flaskan ifrån mig, innan hon var tomas apostel.

Men jag trodde ändå, hon hade något i förvar, så jag tyckte på mitt vis:

»Du har la, vet jag, ändå så pass, så du kan hålla några droppar på rocken på mig, så jag åtminstone kan lukta som folk, när jag kommer fram,» sa jag.

Men gu om hon hade så pass en gång.»

Kristian kluckade och krängde på sig där på stolen, och Neta Karolina gapade och grinade, så hon höll ända på att få en stor jordpärebit i vrångstrupen, och småskorfvarna grinade med.

»Ja,» tyckte rackaren och vred på sig och plirade med ögonen, »det är, som jag alltid har sagt. Brännevin är då den förgängeligaste lösägendom, en kan lägga sig till med; för en kan knappt få et i husen, innan det är borte. Ja, det är, ta mig den onde, knappt möjligt att kunna betala igen ett halfstop, ifall en har varit karl till att få låna. Det är nu mäst ett halfst år, sen jag fick låna ett halfstop nere i kyrkebyn, det var ändå af Håkan i Näregård, för han brukar att vara hjälpesam — och så fick han la godt af det, han själf med, det förstår sig. Men gu om han har fått igen et ännu. Och ändå så vet jag då, att jag har bjutt mig till att betala't, för brännevingäld, det är gäld, som går på heder och ära. Säks gånger var jag i

Sjönevad efter brännevin för att betala igen detta välsignade halfstopet, så det blef då dyrt nog, det kunnen I grunda. Men tron I, jag kom lyckeligt fram med det någon af gångerna? Jo, i hälsike! Nej då! För alltid så mötte jag någon och jag känner alla människor, det veten I. Och jag har alltid gärna velat fägna min nästa, när jag bara haft nånting att fägna med, och jag har, förstår sig, inte håller velat vara en hund imot min egen kropp. Nej, gu har jag ej! Den ene gången så stod Skräddare-Nilsen, med sin krycka, ute på backen och hälste på mig, när jag skulle förbi, och huttrade och såg ut, som han trängde till en värmare, och då blef det spanderadt. Och den andra gången så måtte jag in till träskomakaren — när en har en sådan rälåg kula med ungar, så får en allt veta, hvar träskomakaren bor, till visse sen isarna börja bära, för det är då själfve sakris, hvad de spräcka träsko med det usla kanandet. Och träskomakarekärningen hade på kitteln och ville bju på kaffe, men träskomakaren jämrade sig, som om han hade ligget i en myrehög, för han inte hade en droppe starkt hemma till att slå i et, för han visste godt, att jag inte sätter nån tid på bart kaffe, till visse när jag kommer ifrån Sjönevad. Och tycken I då, att jag skulle kunna sitta där och tiga som en träapostel, med ett helt halfstop i lomman, och inte göra både träskomakaren och mig själf en god gärning. Nej, jag har aldrig velat göra våld på mitt goda samvete.

Men så mycket var det, så det blef inte betaldt nåt brännevin hvarken den förste eller den sjätte gången. Fast en kan la veta, att jag inte tänkte sno mig ifrån det ändå, för då så kunde det happa till, att jag inte finge låna nåt en annan gång. — Men så den sjunde gången, så gaf jag mig då f—n på, att ärendet skulle bli utändt riktigt. Det var, låt mig se, fjorton dar före jul. För då så väntade jag, ända till det var mörkt, innan jag gick ifrån Sjönevad, och då så stoppade jag flaskan i bykselomman och knäppte rocken och så dackade jag af ner åt Kröplinge och, min själ, jag hälste på nån, jag mötte, ej håller jag tittade mig om hvarken åt höger eller åt vänster. Men så skulle jag gubevars göra mig till och gå gent öfver Kastakulla hallar. Och hvad tron I! Jo, f—n i mig, som jag var kommen midt i hallarna, så var där en isaralla, och jag slant och slog i backen, så det ända rungade i hallarna, och det kan en la veta, att jag skulle ramla justament på den sidan, där jag hade brännevinsflaskan. Den i kras, det förstår sig, och brännevinet i byksorna. Tvi f—n!»

»Det var la väl, du inte gjorde dig nån skade på glasbitarna,» tyckte Skorfva-Kristian allvarsam och höll upp med jordpäreskalandet.

»Var det inte väl, att brännevinet rann ut, med!? — Tvi tusan!» tyckte rackaren och spotade tag på tag. — »Nej,» tyckte han, sen han gonat till sig igen, »det säger jag, nu som jag då sa, för jag var riktigt arg, att nu jäden i mig

jag nånsin betalar det brännevinshalfstopet. Jag får la göra näregården nån handräckning i stället, men se, betalar't med brännevin igen, det gör jag, ta mig f—n, inte, för det går aldrig.

Finge en bara betala't med pengar, då vore det la ingen nöd. För skaffa pengar till brännevin, det har jag då alltid varit karl till, hur krångligt det än har kunnat vara ibland att klå ihop till en skäppa säd till dem därhemma. Fast det går, min lif, ingen nöd på dem! Titta på Johanna Petternilla! Hon har då mer fläsk på refbenen än själfva Fläbbamoren i Boarp, så mäktiga och rika de än ä där. Och mina ungar skämmas inte för sig håller. Men det är den onde, att de ska göra sådana lagar, så en fattig f—n inte ska kunna betala sin nästa, som rätt är. Hum! —

Ja! — men så nu i slutet på haldagarna, så har det då, min lif, inte varit Torkelstorp därhemma, det kunnen I tro,» sade han efter en stund och drog på smilebandet igen.

»Nej, I han ju haft krämarna hos er. Det har ju varit begrafning efter gamle Holger,» sade Neta Karolina.

»Ja, pina dö, för det det har. Det har varit både bröllop och begrafning och det, så gilles-
oset har stått högt öfver skorstenen. Men bröllopet han I la inte sport till, för det gick hurtigt och lustigt. Det gick annat behändigt till att få ihop de fästefolken, än hvad vi ä vansna vid. Haha! Och ett sådant gille sen! Jag får la

aldrig sådana juladar mer i mitt lif. - De kommo på trättondeafon och så slagtrade de en gris. Och vi åto upp halfve grisen den ene dan och halfve den andre. Och dricka som tobaksspott. Och ett halfankare brännevin hade de med sig. Det blef, min själ, kalas!»

Nu var jordpäfefatet rensadt utom på ett par små maskstungna och solgröna päror, som ingen trodde sig ihåll med. Och lille Nils Petter hade dragit mosatallriken till sig och var som bäst i farten med att slicka den ren. De andra ungarna bara gapade på morbror Nils. De hade la sväljt både jordpäror och sillben halftuggade, så upp i det voro de med att lyssna efter, hvad han hade att tala om. Neta Karolina strök päreskinshögarna af bordet och i fatet och ställde det så borta i spisvrån, där Väcker fick ransaka i lämningarna, bäst han gitte. Sen satte hon fram en liten skål med mjölk på bordet och plockade fram skedarna ur bordslådan. Kristian och ungarna gåfvo sig ihåll med supet. Men innan Neta Karolina kom i ordning med att sätta sig, sade rackaren:

»Medan du ändå är uppe på golffet, Neta Karolina, så får du allt gå och pilla fram brännevinflaskan, så jag får mig en läkesup. Det är det sämsta med de kalasen, att en tvunget ska behöfva skaffa sig litet att läka sig med efteråt. Och, min själ, där nu fins mer brännevin hemma i husen, än där fans på jula-mornen.»

»Ja, det är la tröt här med, för julen är också slut. I dag är det Knut, och Knut kör julen ut,» sade Neta Karolina och grinade. »Här är inte annat än en liten slank på beskaflaskan, som jag har gömt, ifall nån skulle få lite ondt i magen. Och det är la inte godt.»

»Allt brännevin är godt! Det måtte du la veta. Jesses, en besker! Det är justament, hvad jag nu tränger bäst till. Fram med beskaflaskan och det i ett flygande, så ska jag både klappa och krista dig. Men det får du allt hålla tyst med, eljes kan Johanna Petternilla komma i håret på dig, så syster din det är. Hahaha!»

Neta Karolina gick fram och låste upp vråskåpet och tog fram både flaskan och glaset och en bit brunt kakesocker med. Så slog hon i en besk och flydde rackaren glaset.

»Jesses, hvad den smakte meraktigt!» tyckte rackaren, när han hade tagit den förste smacke-skvätten ur glaset! »Sätt nu flaskan här i fönstret, Neta Karolina, så du får gå och äta ifrån dig och slipper stå här och göra dig omak för min skull. Jag ska gärna ta mig på att sköta henne. Jag tänker, att Kristian vill med ha sig en kyss af glaset, när han väl har fått slabbat i sig mjölken.»

»Hiaa!» tyckte Kristian och grinade. »Då är det la bäst, jag skyndar mig, om jag ska få nåt godt med af det, som är igen på flaskan.»

»Jäden i det, hvad du är klipsker i dag, Kristian! Haha! — Ge mig nu flaskan, Neta Karolina!»

»Nej, du får na inte, för då kan du bli fuller och ställa till ett ledt lefvande, när du kommer hem. Och då får jag Johanna Petternilla på mig, för jag har gett dig brännevinet,» tyckte Neta Karolina och grinade godt.

»Jaså!» sade rackaren bara och satte glaset ifrån sig.

Så han upp och fick tag i Neta Karolina och skulle ta flaskan ifrån henne. Neta Karolina lycklade med honom och laddes, att hon ville fri flaskan. Hon svängde sig undan och karpades med rackaren, allt hvad hon orkte, och så ropte hon på Kristian om hjälp.

Då gaf den lille skorfven hals och släppte skeden midt i mjölkbunken, så att Neta Karolina var tvungen till att lämna beskaflaskan och trösta sin lille Nils Petter.

»Tack för hjälpen, Nils Petter! Det ska du, ta mig den onde, ha dig en sockerbit för,» tyckte rackaren och nöp af en smula af den brune kaksockerbiten, som han gick fram till pojken med.

Nils Petter blef genast tyst och grinade med hela ansiktet, när han fick tag i den lille sockerbiten.

Neta Karolina tog ett par skedblad mjölk i röda rappet. Och sen fick Lars, den äldste pojken, läsa bordsbönerna både »efter maten» och fader vår och välsignelsen. För allting skulle gå i sin gilla ordning hos skorvafolket. Kristian läste sina kapitel i bibeln och sina

böner i psalmboken lika ordentligt, som han fodrade sina bägge kor och fåren ute i fåhuset.

Nu steg han upp ifrån bordet och gick bort till svågern för att få vara med om malörtabesken ofvanpå både sillen och jordpärona och mjölken. Nils läkte sig med en besk till, sen så slog han i till Kristian.

»Detta var magagassa!» tyckte rackaren och smackade. »Var så god, Kristian! Öppna dörren, be'n gå in, min dotter Julia!» sjöng han.

Men Neta Karolina var nyfiken efter att få höra mer om främmaden, som hade varit hos rackarens.

»Hvilka krämare var det, som I haden hos er?» sporde hon.

»Jo,» tyckte rackaren, »det ska jag tala om för dig. Det var Aksels parti och så Vidriks. För se, det var Aksels Mina och Vidriks Ville, som skulle slå följe. Och de hade då tigt ihop allt, hvad en kan tänka upp, till detta bröllopet. En har då aldrig sett en sådan syn af stumpar och smulor af alla de slag, som duga till att stoppa i sig. För där var köttbitar och fläskbitar och där var pölsestumpar, både blodpölsa och grynpölsa och hackepölsa på alla de fasoner, och julabröd, både grant och groft, och bullar och ringar och ostaskalkar och smörklickar om hvarandra i en röra och kaffeböner och sockerbitar från stadsbodarna. Och så slagtrade de sin lille gris. Bloden och småpocket brydde kältringakäringarna sig inte om att laga till. Det fick

Johanna Petternilla ta vara på. Men de kokte en hel gryta med sylta. Och det blef ett ätande och ett supande och ett kaffedrickande och ett svärjande och hoppande och dansande, så det var ett lif som i den värsta marknadsstuga därhemma.»

»Men hur gick det till med själfve vigseln då?» frågade Neta Karolina och skubbade sig af nyfikenhet. »Hade de ingen präst dit?»

»Å den onde hade de!» tyckte rackaren. »Nej piramän, de redde sig godt, utan både präst och klockare.»

Ungarna hade skockat sig ikring rackaren och stodo där som tända ljus, nästan lika nyfikna som själfva Neta Karolina.

»Hur gick det till då med vigseln? Skynda dig att tala om et. Jag är så förveten att få höra, hur det gick till,» tyckte Neta Karolina.

»Jo, tåla dig bara, medan jag slår i fämton droppar. Jag är rent tvungen till att först läka mig litet till,» sade rackaren och slog i en half. Sen den var väl tömd, tyckte han: »Jo, se, det var då så makligt med den vigseln så. För när kvällen kom, så pallade kältringarna sig ut på backen därhemma, både stora och små. Så fingo bruden och brudgummen gå afvigt rundt ikring en jordfaster sten, där låg, bruden iföre och brudgummen efter, tre gånger å rad, och för hvar gång så skulle brudgummen spjärna till bruden med vänster fot på det ställe, som är öfverst, när en plockar stickor, om en ska tala fint.

— Det var la för att visa, att han skulle bli husbonde, kan jag tro. — Men han spjärnte inte hårdt, det såg jag, för jag stod vid husaknäppan och tittade på. Sen så var det bara ett handslag och därmed var det afgjort.

Sen sa brudens mor, det var Anna Britta:

»Det säger jag dig Vile, att du ska dj—r i mig ta vare på flickan!»

»Ja, det kan i ge er hundra dj—r på, min mor, att jag ska ta vare på flickan,» tyckte Vile.

Sen bar det in i stugan igen med hele stassen. Så hällde de upp brännevin i en kittel, hele kitteln full. Och sen så satte de sig rundt ikring kitteln och öste i sig med kaffekoppar och skedar. Och kältringaungarna voro med i kitteln och blaskade. Och så voro de uppe och slängde i sig en matbit emällan skurarna. Och där blef ett svärjande och ett hoppande och ett dansande, så våra fattiga ungar fingo inte nån fred på golfvet utan måtte upp på ugnen och i sängarna för att inte rent bli nertrampade. Och så sjungde kältringarna kältringavisan:

»Och vi hafva seglat en långan natt
Och alls inga fiskar vi fått,
Men vi hafva hittat en konungason
Allt upp — uppå böljan den blå.
Och se hur det dammar uti lunden!
Rigittamarittariallara,
Rittamarittariallara,
Rittamarittarari.»

Och så söpo de, till öskaren ramlade ur händerna på dem, och de somnade i julahalmen där på golfvet, både stora och små. Och jag hade, min lif, fått nog, jag med, för det var med napp och nöd, jag orkte kralla mig upp i sängen till Johanna Petternilla.

Men kältringarna lågo i en hög där på golfvet. Och det var jagu stadigare brudsäng, än hvad Anna Britta och Aksel hade på sin tid. För de fingo ingen annan råd än att krypa upp på Näregårds fähusränne. Och det var vid mid-sommartiden, så det fans la inte så värst tjockt med hö på de gamla ruttna aletrolerna där. Och justament som Anna Britta skulle till att lägga sig, så knäckte det till i de usle alestängerna, och Anna Britta rätt ner i fähuset.

»Hvar blef du af, min lille vän?» sa Aksel.

»Å, jag hänger härnere skrefse öfver en kodj—1,» tyckte Anna Britta.

Hahahaa!»

»Hur var det med dem om mornen då, kältringarna?» frågade Skorfva-Kristian och klådde sig på låret.

»Hur det var med dem?» tyckte rackaren.
»Å de mådde la galant. De hade spannröskare hvar endaste en. Men de hade pyntat ner, där i halmen, så tvi tusan! Det är inte justament härrskap att ha i husen, kältringar! — Johanna Petternilla måtte upp och röka med eneris och sätta på kitteln och koka kaffe, så vi fingo oss en gök att läka oss med. Och både kältringarna och

kältringakäringarna drucko sina oddenarie gökar. Och kältringaungarna fingo kaffe, stora kopparna fulla, och grasmade i sig sockerbitar och kakor som de värste grisar. Och sen så voro de uppe i faten efter stora fläskastycken och pölsor och köttbitar och häfde i sig såfvel, så de ända kunde sprängt sig, — brödlöst!»

»Den gamle Holgern var la med på bröllopet? Han var ju farfar till bruden!» sade Neta Karolina.

»Nej,» tyckte rackaren, »han, kräket, orkte inte fram till vårt förr än dan efter. Eljes skulle han la varit med, kan veta. Men han hade blifvit dålig på vägen och måst ligga i Näregård öfver trättondeafton. Och han var så klen, så han maksade knappt att stå på sina ben, och uselt var han hyllt. Rocken var så lasig, så den ene radden hötte och den andre slog till, och bara bröstet tittade fram igenom raddarna.

Så läto vi honom lägga sig vid fyren på en halmklippa, och kältringarna bredde på honom en stor fjärdyna och hällde i honom en regäl sup, för han skulle tina upp, stackaren.»

»Å härre Jesses, hvad det var godt att komma till godt folk!» tyckte han då, kräket, »Ska en bli tagen imot som en människa, så ska det vara i fattigmans stuga. De dj—a bönderna ä så snåla, så de ä färdiga att flå lusen för skinnets och talgens skull. Så länge en var karl och kunde bju på ett halfstop, så kunde en bli hedrad med att bli bjuden på nånting

som dugde. Men tron I, att Håkan i Näregård hade råd till att bestå en julesup på mig, så dålig jag var! Hm! Och tron I, att de kunde låta mig ligga inne vid spisen öfver natten och värma min gamle sjuke kropp? Nej, de dj—a skulle förstås ha mig ut på forlon, för den unga kvinnan där tyckte det, att jag hade lus. Men det var en dj—a lögn, för jag hade inte en enda lus, det vet jag, för då skulle jag känt henne. Och jag kunde gärna velat haft ett halftjog därute på den kalle forlon, för där fans, herran i min själ, inte så mycket som en loppa att värma sig med. Håhåja! — Så skulle de gubevars göra sig till om mornen och ge mig en kopp kaffe, men det var bara sump och blask. Och så stack de till mig en pölsa. De hundra dj—a, de sa, att det skulle vara medisterkorf, och så var det inte annat än tarm om tarm. Håhå! Och så var jag framme hos prostinnan där, innan jag gick ur byn, och begärte lite att bita på. Men hon gaf mig inte annat än en hård bröds kalk och ett sillahufvud, och det var, förbanna mig, inte mat för mina gamla gommar.»

»Nej,» tyckte Aksels Anna Britta, »prostinnan, hon är, dj—r i mig, snålare än nån bondekäring. Hon ger inte bort sillahufvet, innan hon fått bitit nacken af et.»

»Det var räligt att säga om själfva prostinnan,» tyckte Neta Karolina, som nu gått fram till spisen för att sätta kaffekitteln på elden.

»Håå,» tyckte rackaren. »Har du fått nåt godt af prostinnan, Neta Karolina?»

»Nej, jag har la aldrig bedt na om nåt,» sade Neta Karolina.

»Ja, inte jag håller,» sade rackaren. Och inte har jag fått fett på en syl af hånne, jag håller, för alla de gånger jag har gått både in och ut där, när jag har sålt fisk till hånne och så där. — Men nu så var det den gamle Holger, som jag talte om.

Så gick Johanna Petternilla bort till honom, där han låg, och skulle titta på honom. Och hon säger alltid, rent som hon tänker, det veten I. Så säger hon:

»Det var faseligt, hvad I sen dålig ut, Holger. Nu dön I.»

Då så skullen I hört på gubbauslingen.

»Å, det ska la tusan dö nu,» tyckte han och knöt näfvarna och glodde ledt på hånne. »Än är inte julen slut. Och det vore mig ett dj—a napp, om jag skulle dö nu, när en kan få nåt godt i stugorna.

»Å nej, min mor,» tyckte Anna Britta. »Han ska visst inte dö. Jag ska allt försöka att bota'n, jag. För jag har varit i Norget och lärt mig doktorera. Och jag var borta hos kröplingesmedens häromdagen och då så träffte jag sonen hemma, han som har varit ute i sina tjuge år eller mer i doktarelära. Så sa jag:

»Jaså, han är hemma. Är han fullärder än?» sa jag.

»Jo,» sa han.

»Ja, det var, min själ, inte för tidigt,» sa jag. »För jag var bara i säks veckor i Norget och lärde mig doktorera,» sa jag. »Och jag tror, att jag ska bota lika så många som han, för jag kan doktorera hvad som helst. Och jag känner hvarenda planta på marken, hvad hon duger till, och jag känner namnet på hvarenda åra på människans kropp,» sa jag. »På den ene armen är en, som heter evenehepateka, den andra heter maltasarka, min far, den tredje heter bäckasina. Så jag kan bota, hvad jag vill,» sa jag, »så härefteråt behöfver jag inte gå så strängt på med tiggarestafven. Och han kunde, dj—r i min själ, inte svara ett guds skapande ord på det.»

Därmed så tog hon af sig håsebandet och band om armen på gubben och årslog honom och det regält. Hon var, min gu, inte så dum till att årslå, det såg jag då. Och sen så kokte hon ihop en mängd torkade örter och rötter, som hon hade i en liten påse, och hällde i gubben ett par kaffekoppar af spadet.

Men gamle Holger blef inte bättre, utan sämre efter det därna, så han började tala om döden själf.

»Håhå!» tyckte han. »Vore godt, jag vore i himmelen!»

Då dundrade Aksel till:

»I himmelen! Hvad skulle I där! Det fins inte nån af hela vår släkt där.»

»A, det ska du inte säga, mitt barn,» tyckte Holger. »För när mor din dog i Gallargärde, så ringde de i Gällared, och jag tror på min själ, att hon blef salig, för gässa kackla på grafva. Håhåja!»

Då sa Johanna Petternilla:

»Kanske I viljen, att vi ska händta prästen?» sa hon, för hon är alltid så ömhjärtad af sig, och så tyckte hon la med, att det var hant, om gubben skulle ligga där och dö, utan präst. För se, Holger var döpter, han som alla kältringar ä, för fadergåfvans skull, kan veta, men han hade, förstår sig, aldrig gått till skrift.

»Ja, det vore kanske inte så dumt,» mente Holger. »Håhå!»

Så skickade Johanna Petternilla vår Pär bort efter gamle prosten. Och han kom genast och började tala med Holger. Men Holger kunde inte låta bli att svärja tag på tag.

Då så säger prosten:

»Tror I, fader Holger, att I någonsin kan komma i de saligas boningar, när I ligger och svärjer på detta viset i den sista stunden?»

»Å, det blir väl ett sparkande om et,» mente Holger.

Och därmed var det slut med skriftermålet, eller hvad en ska kalla't. Gamle prosten suckade och gick sin väg.»

»Det är då ett ogudaktigt folkaslag, de kält-ringarna. De ha då inte nåt slags rellejon,» tyckte Skorfva-Kristian.

»Å, hvad skulle de med sådant, så som de lefva,» mente Rackare-Nils.

»Ja, Jösses,» tyckte Neta-Karolina. »Men hur gick det sen?»

»Jo,» sade rackaren, »sen så blef det, må tro, ett jäkla kolorum. För straks som prosten var gåen, så började de nygifta på att trätta.»

»Hvad trätte de om?» sporde Neta Karolina.

»Ja, det vete hundan,» tyckte rackaren. »Det vill, min själ, inte mycket till, för att kältringar ska komma ihop. Och Mina skällde utaf bara turoma på Ville. Då fick han tag i en bra björkesveg, där låg i ugnsvrån, och så fick han henne i flätan och till att dalja om henne rediga tag. Hon svor och skällde och refs och bets och spjärnte, men han trask på, så länge han orkte, rediga tag. Han hade jagu talang i armen, fast det var förste gången.

Så när han hade lenat om henne, så godt han orkte, så slängde han henne bort på golfvet och satte sig i fyren och tåstade.

Då sa hon, där hon låg och kiftade efter anden:

»Du slog som ett kräk, din förbannade brottfälling!»

»Å, gud gifve, jag hade hvilat min arm!» tyckte han.

»Kallar du det för att ta väl vare på flickan?» tyckte Aksels Anna Britta.

»Jag bara frågar, om det är hon eller jag, som ska ha byksorna,» tyckte han.

Då rörde den gamle Holger på sig.

»Ja, det är rätt, min gosse. Klå du na, till hon vill, som du vill. Så gjorde jag med Rika, och sen blef hon bra. Håhåja! Jag vill inte veta af, att du blir som den krokete Magnus, så du ska behöfva fråga käringen, om du ska hötta eller slå till. Gud välsigne er, mina barn!» pustade han, där han låg och drogs med döden.

Det skraflade så ledt i bröstet på'n, när han drog anden, så en kunde höra't öfver hela stugan. Och snart så började han tala öfver sig. Och det blef då riktigt kältringaprat:

»Nu ska vi resa till Lillefar i Glastorp och där ska vi smörja den gamle uttorkade halsrackaren med en panna fläsk. Och så ska vi resa till Klabben och få lagadt det gamla söndriga hjulet. — Hör I, far, ska jag stöpa nåra vackra armaknappar till er, för I vet, jag kan stöpa. — Å, det var då den störste fisk — se, släppte inte den dj—n! Det var då den grannaste örad, jag har haft på metet i all min dag! — — Nu har jag handlat mig till en svartbleseter — godmorn! — med fyra hvita fötter och en bakfot. Och vet I, han är så vacker, så han är som en lilja. Och vet I, min far, han var så pass, så han stegrade sig på två fötter, när jag skulle vattna'n. Och jag föll på ryggen af hästen och hållde på att slagit af mig ryggen, min far. Ajaj, min rygg! Må tro, det var en vådelig händelse. Håhåja! — — Käre, gode gästgifvarn, ge mig en gök! — Hvad säger gästgifvarn?

Får jag en, om jag lofvar att inte komma hit, innan I skickar bud efter mig? Då, herran förbanna mig, jag kommer i detta huset mer. Håhåja!»

»Vill I ha er en gök, far?» sa Anna Britta och ruskade på gubben.

Holger tittade upp litet.

»Har du nån gök att ge mig då?» sa han.

»Ja, min far, I ska veta, att vi ä i bröllop,» tyckte hon och blandte till en regäl gök åt honom.

Men när han hade läppjat på koppen, så ville han inte ha mer.

»Det smakar inte gök, det smakar bitter galla, mitt barn,» tyckte han och föll tillbaka i halmen där på golfvet.»

»Det var hundan, hvad du är god för att härma kältringar, Nils,» tyckte Neta Karolina.

»Det är la ingen konst,» mente Rackare-Nils. »Det har jag kunnat, vet jag, sen jag var liten pojke, så mycket som jag har hört på kältringar. — Jo, så låg han där och talte öfver sig ett i ett:

»Min gamle häst, han hänger i Näregårds port i en repstump, den gamle dj—n, och han är så mager, så jag kan hänga höpåsen på höfterna på'n. De ä som kneker, min far. Och han stiger inte upp mer än hvarannan moron, och då ska gamle Eskil ha besvär med att lyfta på honom och det får han en tuss ull för af mig. — — Nu kommer vi till det feta Sörby.

Här ha de fläsk. Här ha de slagtat sina feta svin. — — Hör I, min far, ska jag gälla fölsingen åt er? Jag svarar för lifvet. Här har I hundra banko, om han tar nån skade. I vet, jag har pängar, min far. — — Hvad! Frågade du, om jag ville gälla din hund? Jag skulle gälla din hund. Nej, du kan gälla din hund själf, din slaf. — Jag galler inte hvarken bönder eller hundar och får gör jag inte håller.»

»Han var karlavulen, den gamle Holgern, på det sista,» tyckte Rackare-Nils. »Men det var bara lite stormodighet, som gick igen ifrån den tiden han var riker. För Holger hade haft pängar utaf hundan, när han var på sitt bästa. Må tro, far hans, som de huggde hufvet af i Köinge, för han hade mördat en människa, det var själfve kältringakungen. — Eljes så gubevars gällde och flådde han både hundar och kattor på gamla dar.

Skål Kristian! Nu tar jag den sista pärlan, för jag börjar ända bli torr i halsen efter det myckna kältringapratet!» tyckte rackaren och tömde den siste beskaskvätten ur flaskan.

»Jag får la titta efter riktigt väl, om här inte är, så du kan få dig en gök med, när kaffet blir färdigt,» sade Neta Karolina och smilade godt och så gick hon bort till spisen och lade på kaffekitteln.

»Du är då en skrällkäring, Neta Karolina! Och det har jag då alltid sagt. Kors, hvad jag var dum, som inte tog dig i stället för Johanna

Petternilla! Då så hade där aldrig varit öde för brännevin i vårt hus,» tyckte rackaren.

»Ja, det kan du allt ha rätt i, Nils. Och då så kunde jag fått roa mig med att ha kältringagille i husen med. — Men hur gick det med den gamle Holgern sen?» tyckte Neta Karolina.

»Det måtte du la veta. Han dog ju, vet jag,» sade rackaren.

»Ja, det vet jag la. Men innan han dog,» sade Neta Karolina.

»Jo, så låg han där och pratade till fram på ottan. Då blef han tyster. Men som han hade legat där rent stilla en stund — vi trodde mäst, att han allt var durad af — så satte han sig upp till hälften och skrek, så det riktigt rasslade efter't:

»Min rockakrage! Dj—r anamma min rockakrage!»

Därmed så föll han ner igen och var död.

Kältringarna bort och till att sprätta upp rockakragen på honom, innan de hade lyckat igen ögonen en gång. Då hade han fämti riksdaler, insydda i rockakragen.»

»Det var skam till gubbe,» tyckte Neta Karolina. »Hade han fämti riksdaler i rockakragen! Där blef pängar till begrafningen.»

»Ja, pina dö!» sade rackaren. »Där blef både till kaffe och till brännevin och mer till. Födvaran skaffade la kältringakäringarna. Nu hade de, må tro, fått riktigt ärende i gårdarna, så nu brydde de sig inte om att sticka hvarken

lonålar eller synålar i lifstycket på bondkåringarna, när de kommo in i stugorna. De tiggde till denna begrafningen, så det var ända miskundeligt. För de kunna. Jag hörde dem, hur de gingo på hos Fläbbens i Boarp, för jag var där och skulle skaffa några bräder till kistan, kan veta, just som de kommo in i stugan. Och de lade sina ord så grant så.

Först kom Aksels Anna Britta insättandes.

»God dag, min mor! — Å, härre Jesses! Nu har vår gamle far slutat sin vandring,» tyckte hon och suckade. »Nu får I skänka oss lite, så vi får honom vackert i jorden. Kära mor, skänk oss ett jordelakan!»

»Vi ha inget att skänka bort,» sade Fläbbamoren.

»Å, bara I letar, så har I nog. Det behöfver inte vara af de allra nyaste, för han sprattlar, min själ, inte sönder't.»

Så kom Vidriks Sara in efter, och då blef det ändå värre.

»Å, kära mor i spisen, ge oss en bit af grisen! Kära mor, ge oss lite fläsk!» bad hon.

»Ja, kära mor,» tyckte Anna Britta, »var beskedelig och ge oss en smula fläsk så pass som en märreläpp jäms efter örona, så ska jag be gud bevara er so för gris och er ko för kalf, och för den mask, som på marken må krypa, och för den eviga flärra, min mor, och jag ska be till gud, att vaggan ska gå sju år i rad hvar

endaste dag. Kära mor, ge mig en bit fläsk, min söta mor!»

»Å, goda mor, ge oss så pass, så det inte kröker sig, när det kommer på järnet!» tyckte Sara, när Anne Lena hade tagit fram ett fläskestycke och skulle till att skära af en bit.

»Å, kära mor, skär sig inte i fingret!» sa Anna Britta. »Jag vet, min själ, att han ska be godt för er däruppe, vår gamle far.»

Så när de väl hade fått fläskbiten, så säger Anna Britta:

»Nu får I ge mig ett halft fårelår med, min goda mor, eller ska räfven få't, för jag kan trolla.»

Så gingo de på och tiggde allt, hvad en kan utgrunda. Och det var ett under att se, hur de kunde präja sig till, hvad en riktig kristen människa aldrig skulle fått känna lukten af en gång.

Och I kunnen grunda, att det blef en begrafning med, så'tt — ja! Den gamle Holgern låg där i sin svarta kista, så fin och renskållad som en nämndeman, i ett rent jordelakan och buksbom rundt ikring kistan och en stor buksbomskvast i den ene näfven. Och det var riktigt högtideligt, när vi buro af med honom, för vi hade fått riktigt ordentelig traktat, både ost och bröd och fläsk och brännevin, så mycket vi orkte. Och de ringde med bägge klockorna i kyrketornet, och prosten läste öfver honom rent det samma, som om det hade varit öfver själve

länsmannen. Så det var hyggeligt på alla de vis och sätt.

Och sen så blef där ett gille därhemma efteråt, så vi voro så fulla, så jag har nägu aldrig varit med i hederligare jordöl.»

»Ja, det var jäden, hvad du har haft et rart i denna julen, Nils!» tyckte Skorfva-Kristian och smackade.

»Hur länge lågo de hos er sen, krämarna?» frågade Neta Karolina.

»Jo, de blefvo där till i går på eftermiddan,» sade rackaren. »Då så hade karlarna blifvit osams — den onde vete för hvad, för jag var ute, när de började. Men när jag kom in i stugan, så voro de ihop och slogos och skuros, så blodet spottade, och kältringakonorna voro med i leken, och det var ett dån och ett svärjande och ett lif, så de hållde ända på att rifva ner husen och skrämma vettet ur både Johanna Petternilla och ungarna. Därmed var det slut på gillet, för nu så hade de ingenting mer igen hvarken till att äta eller supa. Och då så sa jag:

»Viljen I inte lefva som folk här, så fån I, min själ, ge er åstad. Nu ska I ut,» sa jag.

Då så skullen I sett på tusan. Då hållde de upp med att slåss sinsemällan och vände sig imot mig och till att hoppa och svärja och slå i väggar och tak och tyckte det, att de blefvo där, så länge de ville.

Men då sa jag:

»Här är jag härre på täppan. Kommen det ihåg!» sa jag. »Och ut ska I!»

Men de svuro och förbannade sig på, att de blefvo där, så länge de ville, tyckte de, och slogo i bordet och lefde som de värsta turkar, både karlar och käringar.

Då gick jag fram till sängen och tog ner bössan af väggen och så sa jag:

»Nu, herran förbanne mig, gån I inte med en gång. Och den, som inte är utanför min dörr, innan jag har räknat till tio, så luktar han lik,» sa jag och så spände jag hanen.

Då så skullen I sett på kältringarna, när de förstodo, att det blef allvar. Gutt förgrömme mig, fingo de inte så brådt, så de ramlade öfver hvarandra, när de skulle nappa till sig sina påsar och paltar. Och det blef så krappt i dörrahålet, när de skulle ut, stora och små, så en kunde inte ränt en sticka emällan dem.

Jag efter ut på backen, med bössan i näfven. Och de sprungo och skällde som hundar. Det brydde jag mig inte om. Men så var där en, det var Vidrik, som klappade sig därbak åt mig. Det skulle han inte gjort, för jag blef rasande och smällde af skottet efter honom. Och så gammal skytt är jag, så nog träffte jag, för han klappade inte sen. Och i dag så fick jag höra, att de hade varit inne hos Klabbens, och där hade Sara fått låna en pännaknif och pillat ut öfver tjuge hagel ur stussen på Vidrik.»

»Kors, sicket lif!» tyckte Neta Karolina. »Gud bevare en nådeligen för sådana människor! Men de ä inte människor, för de ä kaltringar. Och hvad de få och hvad de ha, så är det ändå ingen välsignelse med det. Eljes så kan en ända bli sjuk af att höra, hur de kunna klämma sig till allt, hvad godt är, utan till att göra det minsta skäl för det. Tigga och präja och stjäla, det är deras yrke. Och tänka sig, att de ska vräka i sig en hel gris och så mycket annat såfvel på några dagar, då andra fattiga, ärliga, kristna människor ska titta långt efter en liten såfvelbit, så pass som en tumände, att suga på till brödet och jordpärorna, fast en sliter dag ut och dag in, så ryggen krokmar och händerna stå som greper. Tvi, jag blir ända arg, när jag bara tänker på det! En borde skicka dem till hundturken allihop, där de ä komna ifrån.»

Kristian och ungarna tittade stort på mor, hela tiden hon talade. Det var hundan till mor till att kunna bli grisk! Rackaren satt där på bänken och smålog.

»Hur skulle jag då kunna få mig ett regält gille nån gång, om de skickade tattarna till hundturken?» tyckte han då.

»Hm, du kan då aldrig säga ett allvarsamt ord!» sade Neta Karolina och snurrade af bort till fyren, halft ond och halft färdig att skratta.

»Ja, men det är då några räliusar, de kältringarna,» sade Kristian och skubbade sig — han skulle förstås hålla med Neta Karolina.

»Ja, det är sant, för du har alltid rätt i hvad du säger, Kristian,» sade rackaren och grinade. »Men de ska ju lefva, kältringarna med. Och hur tror du, att de skulle kunna lifnära sig, om de inte vore några räliusar. Vore de snälla som du och jag, så finge de någu inte ihop till sådana gillen, som de hålla. Arbeta hvarken kunna eller vilja de. Vargar och räfvar lefva, de med.»

»Ja, men dem skjuta de,» tyckte Neta Karolina och riste ett tag på kaffekitteln.

»Ja, och så får en skottpängar, om en visar upp öronen,» sade Skorfv-Kristian.

»Det var den onde till synd, att inte jag höll bättre på Vidriken, så jag kunde kommit åt öronen på honom, för då så kanske jag hade fått mig skottpängar till en kanna brännevin att läka mig riktigt ordentligt med,» galnades rackaren och storgrinade.

»Ih, du är så stollig, Nils, så nu gitter jag inte höra på dig längre,» tyckte Neta Karolina.

Därmed satte hon fram kaffekoppar på bordet och slog i kaffet. Och så var hon ute i sin kista och letade fram en kvartersflaska med så pass brännevin, som Nils och Kristian kunde behöfva till hvarsin lagom gök.

»Hihi!» grinade rackaren. »Jag tror jagu, om jag hade fler kältringahistorier att tala om, så skulle du vara god för att leta upp flaska på flaska, till vi finge mer magagassa, än vi nånsin tålde vid. Eller hur, Neta Karolina?»

»Jag svarar dig inte. Hör du det!» tyckte Neta Karolina. »Låt nu göken tysta munnen!»

»Ja, nu ska jag smörja munlädret, efter allt hvad det har varit i bruk,» mente rackaren och lagade till sin gök. Och så skålade han med Kristian och drack med stor andäktighet.

När göken var utdrucken, så var rackaren färdig med sitt besök. Och nu handflydde han och tackade alla, både stora och små.

Hälsa Johanna Petternilla!» sade Neta Karolina, just som han öppnade dörren för att gå.

»Tack!» sade rackaren. »Och jag ska tala om för henne med, hvad du tycker om kält-ringarna, Neta Karolina.»

»Stackars Johanna Petternilla! Vänta! Nu är jag allvarsam. Du ska lofva mig, Nils, att du inte hyser kältringar mer, för det är ledt,» sade Neta Karolina.

»Hihi!» tyckte rackaren. »Det ska la hundan lofva. De ä välkomna, om de så ville komma i morn dag. Men så mycket är det, så inte lönar det sig för dem att komma tomhändta till mig. Ska de få vara i lag med folk, så ska de, min själ, också ha nåt godt att bju folk på.

Ajös!»

Ordförklaringar.

- Aletrolerna, *alestängerna*.
anturade sig, *bedyrade*.
baring, *lisa, lindring*.
begé, *sluta*.
blaggarnslakan, *lakan af blångarnscäf*.
brottfälling, *tattareuttryck, värd att fällas för brott*.
brände trille, *kastade trissa*.
bränneträna, *slagträna, med hvilka motspelarne drifva trissan tillbaka*.
brässade, *stekte, brände*.
brödschalk, *brödkant*.
byringen, *redskapen, bråten*.
bålahusen, *ryggåsstugorna*.
böramor, *gudmor*.
böstandet, *knackandet*.
bötte, *lagade, lappade*.
dackade af, *gick*.
dura af, *domna af, dö*.
döjt, *lidit*.
fil, *i uttr. ge fil, ge vika*.
firra, *flyga oroligt*.
flärra, *tattareuttryck, (fördärvel?)*
forlon, *foderlogan*.
futtehål, *fånghål*.
förveten, *nyfiken*.
ganerna, *scalget, gapet*.

- glipen, *gapet*.
glötten, *ungen, barnet*.
godhälligt, *lyckligt*.
grantabrödsskifva, *skifva af fint bröd*.
grasmade, *mumsade*.
grisk, *ifrig*.
hant, *kusligt*.
hiad, *otålig*.
hinste, till hinste, *i andra stugan*.
hinstufolk, *närmaste grannfolk*.
häbbaret, *hårbärgesrummet, rum i utbyggnaderna vid ryggåsstugan*.
höneskammel, *stängsel mällan nedre kanten af sängen och golvet, med hål för hönsen att sticka hufvudet igenom och äta i den utanför ställda hon*.
hösmöle, *höfrö*.
isaralla, *isgata*.
jäklaforan, *illfundigheten*.
karpas, *kifva*.
keligt, *ledsamt*.
kisteläddikan, *den lilla lådan inuti kistan*.
klentes, *breddes, smordes*.
kneker, *hängare af trä, knaggar*.
kornarken, *kistan att förvara kornet i*.
krafviga, *morska, pockande*.
krista sig till, *bekeäma sig till*.
krämarna, *tattarna*.
krösenamosadoppe, *lingon med mjölk, att doppa potatis uti*.
källing, *kattunge*.
kältringar, *tattare*.
ledade af, *gick*.
lonålar, *stora knappålar*.
lottafår, *får, som lämnas ut på bygden och heilkas af kastning delas mällan ägaren och skötaren*.
lyekan, *gårdet invid gården*.
lämmabordet, *slagbordet*.

maksa, *mäkta, förmå.*
 merafton, *mål, som ätes mällan middag och keällsvard,*
kl. 5 e. m.
 måckedörren, *bakdörren till fähuset.*
 märreläpp, *stoläpp.*
 ohälig, *olycklig, vidrig.*
 oleke, *den oleke, den onde.*
 osparast, *minst värdt att spara, simplast.*
 ostaskalkar, *ostkanter.*
 piramän, *cassärna.*
 pirovall, *se föreg.!*
 polkagrisastrutarna, *karamällstrutarna.*
 pyrig, *liftig.*
 pågatonkar, *pojkeaskrar.*
 pärsejörn, *präsjörn.*
 radde, *trase.*
 räliusar, *fulingar.*
 rännet, *höskullen.*
 skinnklockor, *skinnklädningsar, utan ärmar.*
 skott (sid. 143), *honungskaka.*
 skrällkåring, *dunderkåring.*
 skrällpåg, *duktig pojke.*
 skräppte, *skröt.*
 skäfvorna, *affall af lin.*
 slofsar, *grafhuggare.*
 slät, *en slät, en kopp kaffe utan dopp.*
 smalar, *får.*
 smäcken, *skärmen.*
 snölid, *snöbacke.*
 sollar, *rör ihop.*
 solskenslid, *backe, som vetter åt solsidan.*
 spannröskare, *här i betydelsen kopparslagare.*
 spingestickor, *späntade stickor.*
 stenbråtar, *stengärdesgårdar.*
 stocken, *sängastocken, yttre kanten af sängen.*
 stollafora, *tokeri, skämt.*

stormträd, *skyddsträd*.

sålar, *baddaren*.

sölften, *solven*.

sömmatsfådet, *fådet med kokt kött och fläsk, som stod på bordet hela julhålgan*.

tid, *i uttr. satte någon tid på, satte något värde på*.

trask, *tröskade*.

trillan, *trissan*.

trång, *behof*.

turoma, *tusan*.

tvingla, *tappa*.

tåcka dig, *styta, maka dig*.

tånan, *lindan*.

tåsseskinn, *paddskinn*.

tåstade, *flåsade, slånkade*.

utåndt, *uträttadt*.

vageln, *stället i fåhuset, dit hönsen styga upp för att sofa*.

vären, *våduren*.

äraktig, *hedersam*.

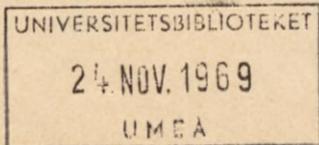
ärjekroken, *årdern*.

öden, *af ödet bestämd*.

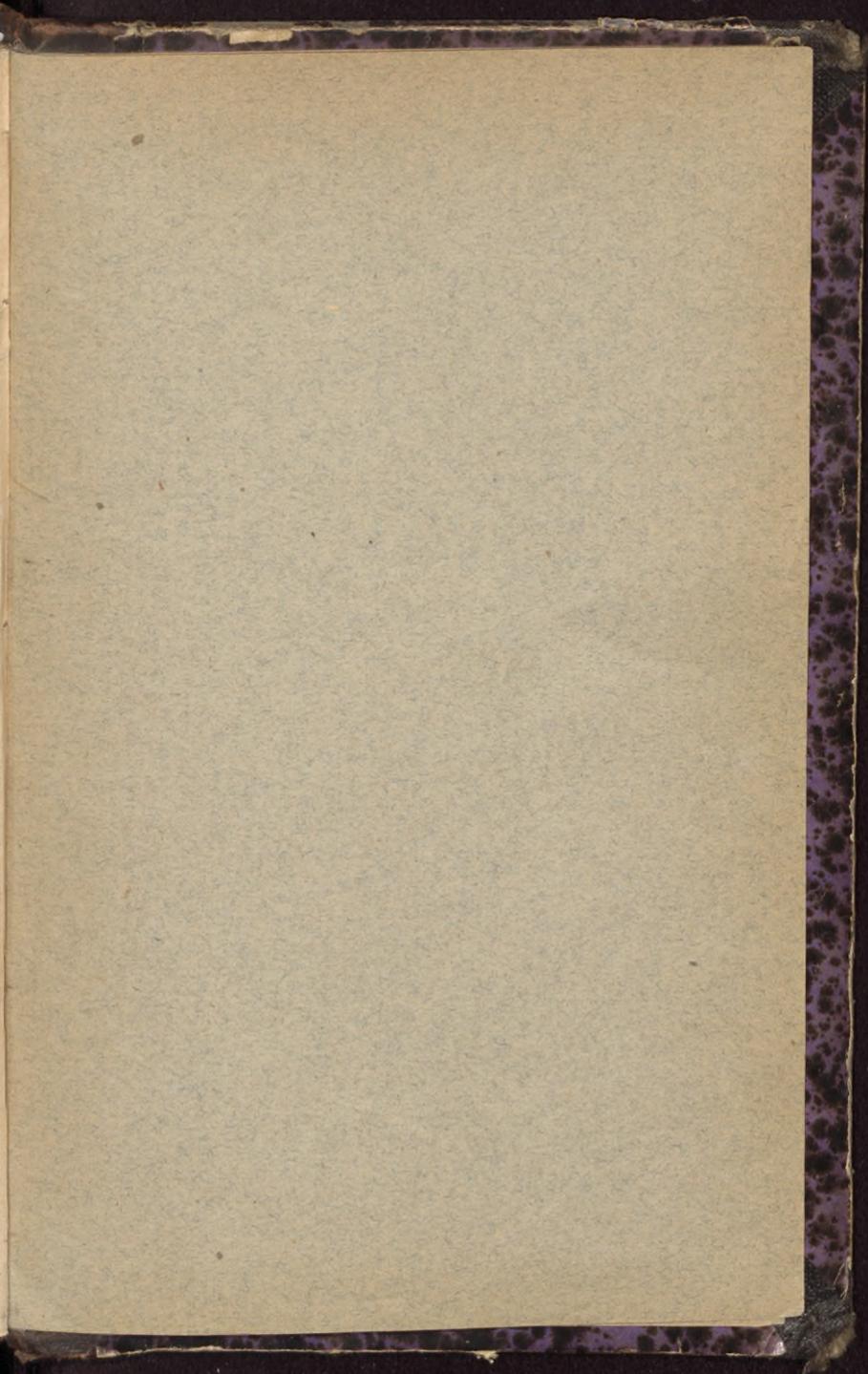

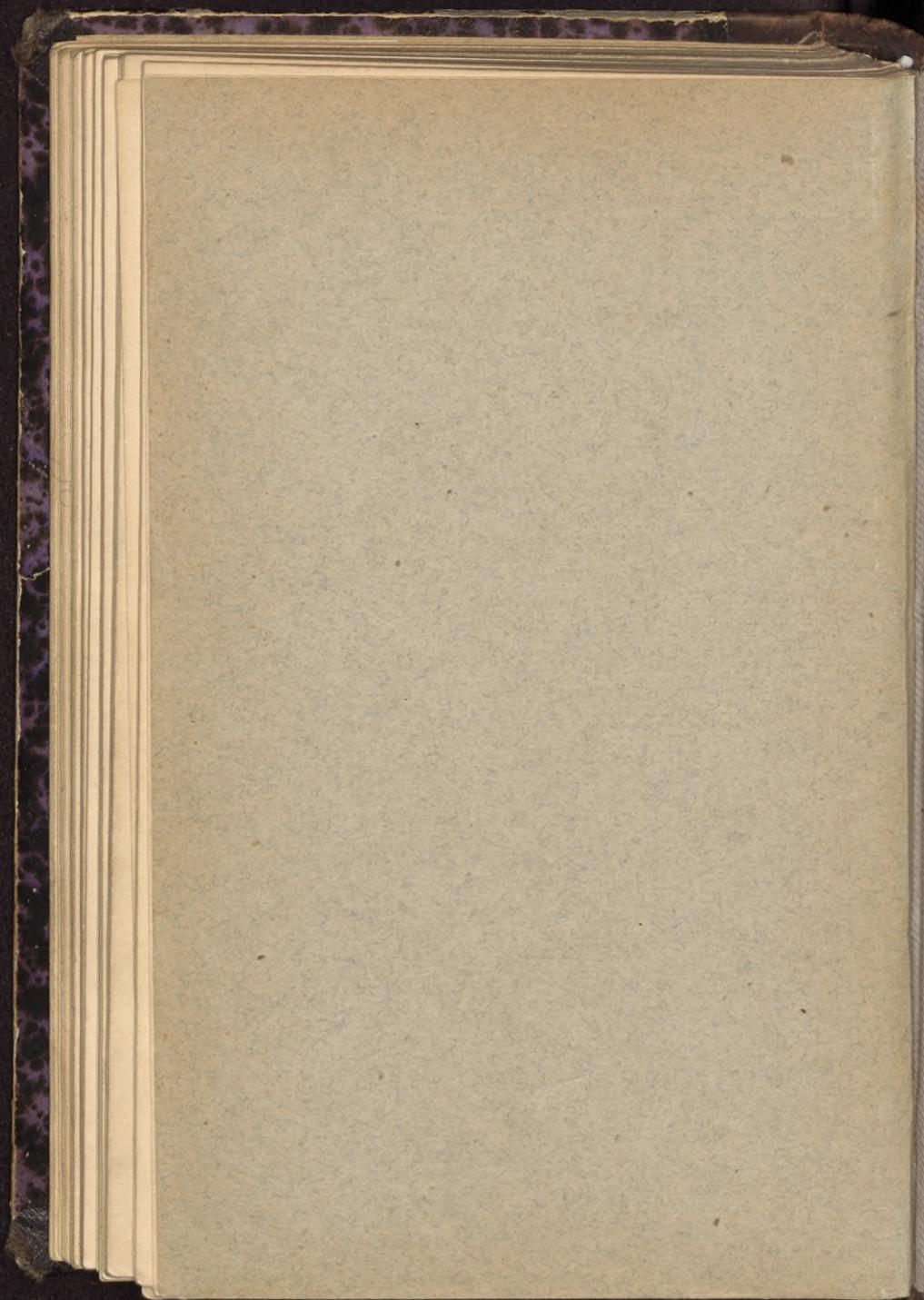
Innehåll:

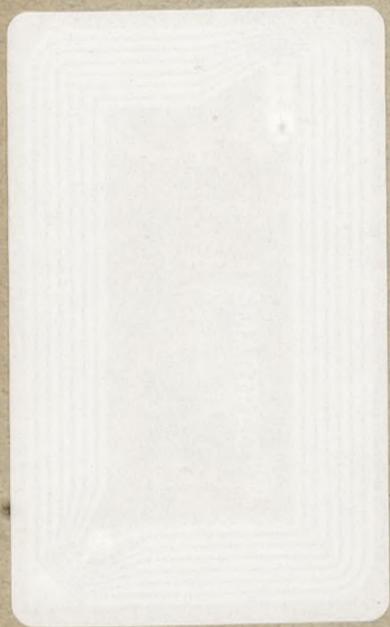
Om Hanspärsgårds höns (1891)	5
För många (86)	35
Om Hieronymus Peregrinus Anatolius' stora lycka (92)	43
Lergöken (87)	60
Grafstenen (82)	65
Båtsmannens bref (89)	75
Tratta-Lars (89)	90
En förargelsedag (82)	103
Om fyrahanda eldvapen (84)	108
Anna Katrina, hon vann (81)	124
Tuppaklockan (83)	146
När båtsman Askengren kom hem från sin långresa (91)	150
Rackare-Nils (92)	153
Ordförklaringar	184

X 1969/285

3:25.

